

Ladik Katalin

KIÜZETÉS
~
JEGYESSÉG

Mikes International

Hága, Hollandia

2004.

Kiadó

'Stichting MIKES INTERNATIONAL' alapítvány, Hága, Hollandia.

Számlaszám: Postbank rek.nr. 7528240

Cégbejegyzés: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Terjesztés

A könyv a következő Internet-címről tölthető le: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

Aki az email-levelezési listánkon kíván szerepelni, a következő címen iratkozhat fel:

mikes_int-subscribe@yahoogroups.com

A kiadó nem rendelkezik anyagi forrásokkal. Többek áldozatos munkájából és adományaiból tartja fenn magát. Adományokat szívesen fogadunk.

Cím

A szerkesztőség, illetve a kiadó elérhető a következő címeken:

Email: mikes_int@federatio.org

Levelezési cím: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Hollandia

Publisher

Foundation 'Stichting MIKES INTERNATIONAL', established in The Hague, Holland.

Account: Postbank rek.nr. 7528240

Registered: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Distribution

The book can be downloaded from the following Internet-address: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

If you wish to subscribe to the email mailing list, you can do it by sending an email to the following address:

mikes_int-subscribe@yahoogroups.com

The publisher has no financial sources. It is supported by many in the form of voluntary work and gifts. We kindly appreciate your gifts.

Address

The Editors and the Publisher can be contacted at the following addresses:

Email: mikes_int@federatio.org

Postal address: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Holland

ISSN 1570-0070

ISBN 90-8501-014-4

NUR 306

© Mikes International 2001-2004, Ladik Katalin 1969-2004, All Rights Reserved

A KIADÓ ELŐSZAVA

2003. december 5-én kezdtük el kiadni Ladik Katalin életművét. Elsőként a *Fűketrec* című – addig kiadatlan – verseskötetet jelentettük meg, amelyet 2004. márciusában követett *A négydimenziós ablak* című, szintén hangköltemények kíséretében. Most folytatjuk az életműkiadást. Két kötetet adunk ki, és ezzel teljessé válik a művésznő magyar nyelvű versesköteteinek elektronikus kiadása.

Jelen kötettel egyidőben ismét – számos vers, hangköltemény formában is megjelenik a szerző előadásában, *Kiüzetés ~Jegyesség - hangköltemények* címmel. A *Kiüzetés ~Jegyesség - hangköltemény* mp3-as formátumú hanganyag ilyen formájú technikai kivitelezését a Magyar Elektronikus Könyvtár munkatársai végezték: a hang CD digitalizálása, darabolása Csáki Zoltán munkája, a szervezést Moldován István végezte. Ezen hangköltemények a Magyar Elektronikus Könyvtár állományában találhatók, és a következő címről tölthetők le:

<http://mek.oszk.hu/01800/01895>

A kötet a Bibliotheca Mikes International honlapján kívül letölthető a Magyar Elektronikus Könyvtár állományából is a következő címről:

<http://mek.oszk.hu/01800/01894>

A hangkölteményekként elhangzó verseket ebben a kötetben *-al jelöltük meg. Alább mellékeljük a hangzó anyag tartalomjegyzékét.

1. **Aki darazsakról álmodik - 1. rész** (hangjáték – az azonos című nagylemezről). Felvétel készült: Újvidéki Rádió 1988. Szöveg: Ladik Katalin. Előadók: Ladik Katalin, Fischer Károly, Biszák Júlia. Zeneszerző: Király Ernő. Rendező: Vajda Tibor. Technikai munkatárs: Doru Barbulov.
2. **Aki darazsakról álmodik - 2. rész** (hangjáték – az azonos című nagylemezről) Felvétel készült: Újvidéki Rádió 1988. Szöveg: Ladik Katalin. Előadók: Ladik Katalin, Fischer Károly, Biszák Júlia. Zeneszerző: Király Ernő. Rendező: Vajda Tibor. Technikai munkatárs: Doru Barbulov.
3. **Aki darazsakról álmodik - 3. rész** (hangjáték – az azonos című nagylemezről). Felvétel készült: Újvidéki Rádió 1988. Szöveg: Ladik Katalin. Előadók: Ladik Katalin, Fischer Károly, Biszák Júlia. Zeneszerző: Király Ernő. Rendező: Vajda Tibor. Technikai munkatárs: Doru Barbulov.
4. **Aki darazsakról álmodik - 4. rész** (hangjáték – az azonos című nagylemezről). Felvétel készült: Újvidéki Rádió 1988. Szöveg: Ladik Katalin. Előadók: Ladik Katalin, Fischer Károly, Biszák Júlia. Zeneszerző: Király Ernő. Rendező: Vajda Tibor. Technikai munkatárs: Doru Barbulov.
5. **Barna padló**
6. **Átmegy két tüzes gomblyukon**
7. **Barna lépcső**
8. **A koromfekete csónakban**
9. **Az ég lucskos bútorai megnyíltak** [Ezen vers az eredeti kötetben nem szerepel, csak későbbi válogatásokban. Olvasható többek között 'A négydimenziós ablak' című kötetben. – Mikes International Szerk.]
10. **A párhuzamos világok**
11. **Kétezer évvel később**
12. **Ágak között, lebukóban**
13. **9 minden helyen**

14. Ráncos, haja festett éjszaka
15. Rákhel ráhajol
16. Rákhel és Lea csintalan kötötűkkel
17. Hajnalig kitakarva
18. Rovarok éjszakája
19. Látomás nyugözhette le őket
20. Csont előtt virradat
21. Édentől Keletre
22. Virrasztás
23. Tenger, senki
24. Szürcsöl a hideg tájképből
25. Hullámzó képkeretben a tenger
26. Viharban
27. Be kell varrni az ég alját
28. A tenger arcod veszi fel
29. Nem látod bennem a vízesést?
30. Álom, hosszú, fehér
31. Jin és Jang
32. Anyám

A szerzőről:

Ladik Katalin az ún. írott költeményekkel párhuzamosan hangkölteményeket és vizuális verseket is alkot, kísérleti zeneművek és hangjátékok szerzője és vokális előadója. Tevékenységi területe továbbá a performance, happening, mail art (küldeményművészet), kísérleti színpadi művek. Az Újvidéki Rádió (1963-1977), majd az Újvidéki Színház színésze 1992-ig. A Magyar Írószövetség és a Magyar Alkotók Országos Egyesületének tagja. 1991-ben Kassák-díjat, 2000-ben Mikes 'Magyar Irodalmi Figyelő' díjat, 2001-ben József Attila díjat kapott.

Hága (Hollandia), 2004. június 30.

MIKES INTERNATIONAL

PUBLISHER'S PREFACE

In December 2003 we have started to publish the œuvre of Katalin Ladik with the up until that time unpublished volume entitled *Fűketrec* ('*Grass Cage*'). A second volume followed then in March 2004, *A négydimenziós ablak* ('*The Four Dimensional Window*'), also accompanied with acoustic material.

Today we publish two volumes. With this the electronic publishing of Ms Ladik's œuvre in Hungarian becomes complete.

In present case we also release acoustic material based on a couple of poems found in the volume. This material (mp3 format) can be downloaded from the site of the National Széchényi Library – Hungarian Electronic Library:

<http://mek.oszk.hu/01800/01895>

About the author:

Katalin Ladik creates next to written poems sound and visual poems, too, she is the author and performer of experimental music and acoustic plays. She is active on the fields of performance, happening, mail art, and experimental scenery. Ms Ladik was with the Radio of Novi Sad 1963-1977 (now Serbia and Montenegro) then as actress with the Theater of Novi Sad until 1992. She is member of the Hungarian Writers' Association and the National Association of Hungarian Artists. Ms Ladik received the 'Kassák Award' in 1991, the 'Hungarian Literary Observer' award (Magyar Irodalmi Figyelő) of the Hollandiai Mikes Kelemen Kör (Association for Hungarian Art, Literature and Science in the Netherlands) in 2000, and the 'Attila József Award' in 2001.

The Hague (Holland), June 30, 2004

MIKES INTERNATIONAL

Ladik Katalin

(1989)

KRITIKA

Szkárosi Endre: SZIGORÍTOTT MUSKÁTLI

- Ladik Katalin -

Ladik Katalin hangilag egy verbofonikus zenekart vezényel, hangja hol éles, hol sötét, váratlan variációk, hangváltások, ritka modulációk jellemzik. Ez a hangműködés, mely spontánnak és természetesnek tűnik, nagyon is ellenőrzött, színeit a mikrofon kiemeli és felerősíti. Az erősítés olyan intenzív hang jelenlétet produkál, hogy kifejezetten meglepődünk, hogyan jöhet elő egy ilyen eredmény egy oly törékeny, karcsú testből... Nagyszerű hangmágia ez a térben (Henri Chopin: Poésie sonore)

Amikor a világ hangköltészetéről beszélünk, mintegy két évtizede már nem felejthetjük ki belőle a magyart sem. Ebben nagy érdeme van a magyar hangköltészet időben első és világszerte legismertebb alkotójának, Ladik Katalinnak. Az 1942-ben Újvidéken született költő, hangköltő, vizuális költő, performer, színész, vokális előadóművész költői pályája a hatvanas évek végén indul. Első kötetei, a *Ballada az ezüstsikliről*, az *Elindultak a kis piros bulldózer*, majd később a *Mesék a hétfejű varrógépről* és az *Ikarosz a metró*n vagy akár *A parázna sóprű* egy hasonlíthatatlan hangot és érzékenységet hoztak a magyar irodalomba. Ezt egyebek közt, mint maguk a címek mutatják, a kortárs technikai civilizáció modernizmusának és az autentikus magyar népköltészet (tágabb értelemben az archaikus mitológia) képzeletvilágának találkozása s ennek nagyon megfelelően általában a szürrealizmusból eredő kompozíciós technika jellemzi. A különleges fiziológiai és hangkultúrával megáldott költő irodalmi pályájával párhuzamosan bontakozik ki hangművészi és akcióművészi pályája. A hetvenes évek legelejétől előbb az európai kultúra közegébe beépült jugoszláv városokban, Belgrádban, Zágrábban, Dubrovnikban, később pedig Münchenben, Amszterdamban, Krakkóban, Würzburgban és Utrechtben rendszeresen szerepel színpadi performanszaival. Ezekben az években keletkezett hangmunkái – többek között: *Magyar népdal; Gyulladj meg, gyertya; Magyar ábécé; Ő, ha becsukják a kapukat a barna szembe; Altató; Mese* – szintén gyakran egyesítik az említett jegyeket.

Ugyanakkor szintén ebben az időszakban, pontosan 1976-ban Belgrádban jelent meg egy világviszonylatban is kiemelkedő munka, a *Phonopoetica*, amely – alcíme szerint – vizuális költők munkáinak hanginterpretációit tartalmazza: Ladik vizuális költők – többek között Tóth Gábor és Szombathy Bálint – munkáinak értelmezésére tesz nagyszabású kísérletet a hang eszközeivel. A szokatlannak tűnő ötletre akad példa nem egy a zeneirodalomban (a legismertebbek talán Muszorgszkijé és Ravelé). A hangköltészet azonban a hangszerek helyett inkább az emberi hang legtágasabb teljességével dolgozik. A több szólamú vokál mellett a zenei háttér egy jazzfelvétel vágásának áldozatul esett hangszalaghulladéka adja itt, amelyből Ladikék az akkor divatba jövő szokás szerint ún. *loop*okat, végtelenített szalaghurkokat készítettek. Az összességében közel negyedórás mű vokális gazdagsága, a fónikus invenciókban megmutatkozó fantázia, Ladik kivételes hangkiépítési készségei kreatív intelligenciával és kompozíciós biztonsággal párosulnak, így ezek vezetésével hangjának gazdagsága sohasem téríti el őt az öncélú virtuozitás felé.

A nyolcvanas évek elején Ladik már a magyar hangköltészetet jelenti a világ avantgárdjainak fórumain. 1980-ban Párizsban, Le Havre-ban, Rennes-ben New Yorkban, Baltimore-ban, a következő években Milánóban, Bécsben, Glasgowban szerepel, s az évtized második felében egyre többet jut el Magyarországra is, még ha eleinte – érthető okokból – inkább színészként válik is szélesebb körben ismertté.

Utoljára 1988-ban jelent meg kötete, *Kiüzetés* címmel a Magvető Kiadónál. Jugoszlávia szétesése után, a jugoszláv társadalom talaján kibontakozott vajdasági magyar szellemi élet és művészet oly sok képviselőjéhez hasonlóan ő sem találhatja túl sokáig helyét a tragikus bomlásban: mintegy két év óta Magyarországon él. Ladik Katalin művészi sokoldalúsága a költészet iránt érdeklődő hazai olvasók számára nem ismeretlen. Az alkotó impulzivitás, robbanékonyság nemcsak színészi karakterét minősíti; sőt bátran mondhatjuk, elsősorban és eredendően költői mivoltában határozza meg. A hangköltészet nemzetközi

élvonalába tartozó újvidéki művész a vizuális költészet vagy a teátrális performance világában éppoly meghatározó egyénisége a magyar művészetnek, mint amennyire irányadó költő szövegköltészet, a vers nyelvileg nemzetibbre zárt koordináta-rendszerében is.

A valóság sokoldalú megélése és feldolgozása költészetének éltető energiája. Ladik több versében is az *Androgyn* mitikus maszkjában azonosítja magát: a valóság teljességével nőként, de nem *femininumként*, nem *androgyn* női létezőként néz szembe. A vállalt női érosz férfias akaratenergiákból táplálkozik, így válik képessé a költő a világ intellektuális és érzéki egységben történő elsajátítására. Ez a teljességigény költészetét a kezdetektől máig, ha változó módon is, egy sajátos szürrealizmus terében mozgatja, amely népköltészet, még inkább általában a népi képzetkincs transzformált emlékképeiből táplálkozik. Mégsem eredeztethető ez a költői alkat az ún. népi szürrealizmusból, mert ezek az emlékképek a mai kor és civilizáció nyelvébe épülnek be, gazdagodnak a konstruktivizmus reminiscenciáival (elsősorban a színekben), és tulajdonképpen még punk és az új hullámok brutalitásával is: elementáris képei drasztikusak és abszurdak.

A költő és költészet helye és szerepe itt az egyedül álló, magára hagyott létezőé, aki az egzisztencia, a létezés drámáját éli naponta. Ennek a drámának a napi feldolgozásához megint csak jó alapot ad a népi képzetkincs univerzalizmusa: a lét tudat- és ösztönvilága teljeseedik ki e tudatos szürrealizmusban, amely – anélkül, hogy a legcsekélyebb áthatás kimutatható volna – Pilinszky és Weöres szellemvilágáig vezeti a költőt és olvasóját.

Ladik Katalin kezdetektől fogva gazdag, majd egyre megrázóbb költészetének egyelőre szinte végleges alapélménye és konklúziója a világ otthonából kiszakadt ember egzisztenciális erőfeszítése, hogy megmaradjon valahogy az űrben, az üres kozmoszban: *Nincs hová menni. / Nincs hová visszatérni* – írja *9 minden helyen* című versében. A *Hattyúdabban* pedig a helyéből kivetett ember (illetve hattyú) látja, amint helye s vele az otthon esélye szabályosan és végleg széttörik.

Nehéz erre valamit mondani. Talán még a *Csont előtt virradat* című vers egyetlen vigaszát idézhetjük:

Egy didergő madárijesztő virraszt az égen.

(VOLT magazin, Budapest, 1993. szept.-okt. 78 - 79. old.)

G. Komoróczy Emőke:

EGY DIDERGŐ MADÁRIJESZTŐ VIRRASZT AZ ÉGEN

- Ladik Katalin költészetéről -

A 60/70-es évek fordulóján sűrűn lehetett hallani az újvidéki **Ladik Katalin** nevét – többnyire negatív felhanggal, megbotrányozással. Performanszai, „vetkőző” happeningjei ellenérzést váltottak ki gyakran még a modern művészet kedvelőiben is. Pedig magánéletében – akkor is, azóta is – rendkívül zárkózott, komoly, fiát egyedül, imponáló felelősségtudattal nevelő nőnek ismerhették; és mégis: elementáris szellemi lázadását csak igen kevesen tudták megérteni, elfogadni.

Az azóta eltelt 20-25 év mégis őt igazolta. Szinte sámánisztikus erők áradnak belőle; a Költészet mágikus sugárzásával testesíti meg a Férfi-Nő ősegség mitológiai előképét, az androgin (mint az ősi sámánkultusz papjai-papnői). Az életet magát az örök változás folyamataként éli meg, amelyben mégis néhány „tartópillér” az állandóság érzetét biztosítja. Számára ilyen tartópillérek: a családi háttér, amelyből kinőtt; a Vajdaság, amelyet végül is odahagyni kényszerült (1992-ben települt át Magyarországra); első házasságából való fia, akitől immáron leányunokája van; s nem utolsósorban maga a művészet, amelybe legmélyebb válságai középette is meg tudott fogódzkodni.

A vajdasági Symposion-körrel indult, húszévesen, 1962-ben, de csak lazán kapcsolódott nemzedéktársaihoz. Magányosan kereste útját, hiszen nem pusztán költőként, hanem színésznőként is el akarta fogadtatni magát, tehát egy új műfajt próbált kialakítani, amelyben a közlésmód és a közlendő azonos erővel hat a befogadóra. Így a '60-as évek végén Újvidéken megteremtette a maga egyszemélyes színpadát, ahol „gesztussal, hanggal, zenével, mimikával” felerősítve adta elő saját műveit (közben elvégezte a színészképző főiskolát is). Mivel többnyelvű közegben élt és dolgozott, fontosnak tartotta, hogy metanyelvi eszközökkel éljen, s úgy érezte, hogy a szakrális ősi rítusok bizonyos elemeinek felhasználásával szuggesztívebben tudja mondandóját közvetíteni, mint a pusztán nyelvvel. „Amikor olyan verseket írtam, amelyeket olvasásra szántam, mert úgy éreztem, hogy a testemnek nincs köze hozzájuk, akkor azokat könyvben adtam ki – vallja az Erdélyi Erzsébet – Nőbel Iván készítette interjúban (in: *Határokon járok örökké...*, Bp. 1995). – A többi, amelyek nem értek el két dimenzióban, hanem három, illetve négy dimenziót kívántak, személyes előadásra bízta, azaz saját személyemhez fűztem. (...) Költői indulásomtól kezdve úgy éreztem, hogy én egy emberi kézfej vagyok, amihez hozzátartozik a tenyér, és abból őt ujj nyúlik ki. Tehát egy ötujjú, és mégis egységes egész vagyok, és hol ilyen, hol olyan formában szólalok meg.”

Első kötete 1969-ben jelent meg (*Ballada az ezüstbicikliről*), s már itt szerepel az *Androgin* című vers. (A mítoszi háttérrel Platon *Lakomájából* ismerte meg, majd Hamvas Béla *tia sacra*-jában olvashatott bővebben róla.) E verséből torz szörnyalakként lép eléink az androgin, mint a Paradicsomból kiűzött, félbe-törtésre ítélt átkozott bűn-góc: „A kárhozottak égő / abroncsai szikráznak már talpukon / mily viszketés / parázs-vakarta út bőrén / lábunk nyomán s az álmok cincogása / karokon csöpögő testtel / mint pók / méhünkben mezőt fakaszt / mosolya a töviseknek / s a rovar a szájon sütkérező felreped / elcsordulnak szőke lárvafejek”.

Platon elképzelésében az emberek az ősidőkben kétarcú, négy lábú, négykezű lények voltak, épp ezért jóval erősebbek; de az istenek megirigyelték erejüket, s kettévágták őket – azóta minden ember a saját levágott felét, kiegészítő párját keresi. „Így élnek férfiak és nők az idők kezdete óta magányosan, harmónia nélkül, az ideális egység után sóvárogva” – idézi meg a mítoszt Ladik Katalin a fenti interjúban. Ő megpróbálta önmagában ezt a szétszakadt férfi-nő kettősséget egyesíteni: „Egyedül járom a nekem kiszabott, de általam is választott utat, amely legmélyebb meggyőződésem szerint 'androgin út', női és férfi út egyszerre, amely tele van a lét, a nemiség, a mulandóság és a halhatatlanság élményével” – írja az *Androgin út* című vallomásában (Magyar Napló 1996/5-6.sz.). Így szeretné visszaállítani az „ősneműség”, azaz a hajdanvolt férfi-nő ősegség állapotát, amelyet Hamvas Béla így definiál: „Az ősi Egy, az oszthatatlan ősválóság, őslényeg, amelynek nincs megragadható pontja: a yang, a férfi-lét. Az alak, a lények ősi lényege, amelyben a Nagy Változás, a Nagy Forrás, a Nagy Kezdet, a Nagy Tisztaság nyugszik: a yin, a női lét”. Az ősi emberben Adam Kadmonban, a két nem még egységes volt: „férfi és asszony, és egyik sem”. Csak a „bűnbeesés” után, a szellemvalóságból alázuhanva az anyagi természetbe, lett az Egyből kettő: Ádám és Éva – azaz maga az emberiség (*Scientia Sacra*; Magvető, 1988. 162-165.o.).

Válogatott verseinek gyűjteményes kiadásában (*Kiüzetés*, Újvidék-Bp. 1988) ezt az ős-élményt kísérli meg Ladik Katalin szuggesztíven, több oldalról megvilágítani. Korábbi kötetei jelentősebb darabjait itt „magasabb rendbe” emeli (a cikluscímek nagyjából követik az eredeti kötetcímet). Könyvének sajátos belső dinamikája van: a személyes életre vonatkozó (olykor erősen erotikus) ciklusok átszelik – átfonják – keresztezik a „kozmosz-embere”, azaz az egyetemes emberi létezés alapkérdéseire rákérdező ciklusokat.

Az első rész *Éjféli rondó*, 1962-1968) a XX. század érzelmileg kietlen, kaotikus ösztönkavargását idézi meg bizarr-erőtéljes szürreális eszközökkel. A T.S. Eliot emlékének szentelt háromtétéles nagyszabású kompozíció (*Ének minden napra*) a '20-as évek elején keletkezett *Pusztaság* című poémára felel rá: a világ azóta nemhogy „javult” volna, még inkább lepusztult, kiüresedett. Minden tiszta törekvés, mélyebb emberi érték meggyalázódott, „a kárhozottak tarka rémkacaja” hasítja át a levegőget, s ő, aki makacs konoksággal próbál ragaszkodni az ősi-Örök, egyetemes életértékekhez, fulladozik a hazugságok, a kiürült konvenciók fojtogató légkörében. Eme átkozott bolygón – reméli ekkor még! – talán majd társra talál: valaki felnyalabolja tán / csöpögő martalékát s megfoltozza / éjszakáid egyre rojtosodó halmazát / örök oldatba szétkeveri mozdulataidat. / Kórusok sürgetik vajúdásodat” (*Éjféli rondó*).

Ösztönös ekkor még benne a lázadás: nem akarja a szabványos asszonyi sorsot vállalni, ugyanakkor ragaszkodik a női hivatáshoz (család, gyerek). Már ekkor sejti: nem lesz könnyű élete, hiszen a Tudás szakított „átkozott gyümölcs” újfajta ízelet ismertetett meg vele, akiben *valódi* tehetség munkál, az nem érheti be a járt utak sablonjaival. „Jaj annak ki erdőt hord magában / dobért kiált szárhegedűért / benne a szén épp indulóban / megharapja őt egy alma” (*Ólomöntés*).

Sokáig keresi azt a szerelmet, amely „lélekházassághoz” (is) vezet; többször köt házasságot, de hiába: a keresettet nem találja meg. Nem szégyenli erotikus lázzal telített bensőséges fellángolásai – amint erről a későbbi erotikus ciklusok tanúskodnak (*Elindultak a kis piros buldózerek*, 1969-1971; *Mesék a hétfejű varrógépről*, 1971-1978; *A parázna söprű*, 1968-1984). A szürreális látásmód különlegesen fonódik össze nála a népmesei szimbolikával, s a képek belső, rejtett „logikáját” újfajta panteista természetélmény alakítja. Ő maga is a Természet része (tehát biológikuma éppúgy fontos számára, mint a kozmikus áhítat, amellyel az Élet szellemi, pszichofizikai csodáit átéli). Apró mozaikremekei egy izzó-eleven mesevilágba kalauzolnak bennünket.

A „kis piros buldózerek” a népi szimbolika áttetsző keresetlenségével utalnak a szerelmi vágy elementáris hatalmára: „Jó lenne szeretkezni valakivel / mondtam egy buldózernek aki szilvafa volt / jó lenne szeretkezni veled mondtam / narancsaim elrepültek milyen üres az élet / csak addig vigadok míg szoptatom / rőfögő kis piros buldózeireimet” (*Elindultak a kis piros buldózerek*). A versek szinte egymásba fonódnak, ugyanazokat a motívumokat viszik-görgetik az egész cikluson át: az almafa alatt elterülő almák (a szűzségüket vesztett lányok közismert szimbóluma), a hold csalfa változásai (szintén női szimbólum), a réti tücskök mint zenélő paraszak, a csillagok, a kislányokat megölő sárkány, gólyák égő szoknyában, a Nílus mint termékenység-folyó, tüzes kerekék, kígyók, kaktuszok, répák, szikrázó fekete tulipánok, rigók, galambok, farkasok, vörös szobák, vörös ingek, vörös fülek, lángoló hegyek, felrobbanó edények, stb. – A fallikus és lunatikus szimbólumok szövevénye újfajta egészséges erotikát sugároz, ami sohasem lépi túl a „jóízlés” határait, inkább csak természetes életlehelettel itatja át prűdériába merevült képzelőerőnket (*Nyári éj*, *Fehér kutya a végtelenben*, *Mese*, *Fehér bőrdudák száradnak*, *Tele van holddal a holdi ember*, stb., stb.).

A „*hétfejű varrógépről*” szőtt mesék részint tovább variálják ezeket a motívumokat, egyúttal azonban még jobban felerősítik a transzcendentális elemeket. Az apró szürreális prózamozaikok valójában a fantasztikum és az ősvilág mélységeinek határán lebegő kozmonómiai miniatúrák (talán kifestő számára találta ki őket?). A hétfejű varrógép – mint hétfejű Sárkány – úszik-lebeg a világ fölött, s ontja – szövö – fonja a meséket, amelyekből végül is „az Élet szövete” rajzolódik ki. Olvashatunk itt bizarr-kedves kis történeteket a világ keletkezéséről, amint az ős-öregasszony guggolva megszüli az Időt, majd az égitestek kialakulásáról, a világ benépesedéséről, stb. Több kis miniatúrának hőse a sáska – itt inkább kedves, jólelkű lény, semmint pusztító természeti csapás (*A sáska meséje* az öröklétről, a szeretetről; *Álmod hullajtó sáska*; *A három madarat evő sáska*; *Az éneklő sáska* stb.). A tündérmesék, csodás átváltozások sora mindig valami ősigazságra döbrent rá bennünket *Fehér madár*, *A beszélő tükör*, *Az üvegszemű lány*, *A legkisebb királyfi*, *Hogyan soványodott le a királyné*, stb.). Egyikük-másikuk balladásan szükséztű s tragikus hangvételű (*Hamvazó szerda*, *A kutya*, *Tavaszi szél vizet áraszt*, stb.). Mások viszont épp incselkedő humorukkal, évődő játékoságukkal ragadják meg képzeletünket (*Ollójáték*, *Fogójáték*, *Későjáték*, *Bújócska*, stb.). Ezek a mini-mesék mindig egy-egy bizarr ötletre épülnek, a valóságelemek összekeverésére s új konstellációba rendezésére. Plasztikus megformáltságukkal meghökkentenek, s valamiféle rejtett „üzenet” keresésére indítanak.

A *parázna söprű* belső utalásrendszere is visszakapcsolódik a „kis piros buldózerekhez” (*Kis piros vonat a szádból*; *Marshall*; *Gyönyör, sötét szekrény*; stb.). Itt minden szinte felfokozott „nászállapotban” ég;

magát az erotikus játékot s a szeretkezés extázisát is izzó elevenséggel – de sohasem vulgárisan! – jeleníti meg (*Görög nő, Pihés mandulafák, Az a nyílás a ruhádon, Békakirályfi, A parázna menyecske, Boldogság, stb.*).

Hogy valójában mennyire nem pusztán erotikus versekről van itt szó, hanem sokkal inkább a szerelem misztériumáról, arról az átlényegült tudatállapotról, amelyben már-már az „Isten-élmény” közelébe kerül a földi halandó, azt leginkább az Avilai Szent Terézről írott két vers bizonyítja. Ő ugyanis a „mystica unio”-ban szinte erotikus-extatikus élményként élte meg az „Isten-szerelmet”. Az Erotika áthatja tehát a „legszentebb” érzelmeket is (és fordítva) – Eros Koszmokrator a világban működő legfontosabb erő (*Csak a hajnalokat ne!, Szent Teréz barna arca*). Hasonlóképpen az anyai boldogság és a fájdalom is rejtett erotizmussal van átítatva, amint azt az Ómagyar Mária siralom profanizált „átirata” leplezetlen őszinteséggel mutatja (*Ne légy kegyülm mogomnok*).

A kötet másik szellemi vonulata is valamiképp Erosz teremtő erejéhez kapcsolódik: Az Élet egyetemessége, A Kosmosz szerelme árad belőle (*UFO party, 1962-1976; Inkarnált bábjátékosok, 1978-1985; Homo galacticus, 1980-1985; Bukott angyalok, 1980-1985*). Csakhogy itt a lázadás élménye a legfőbb szervező mozzanat: Lucifer nélkül nem találhatunk vissza az Édenbe, ahonnan – Lucifer miatt, de mégis önhibánkból – kivettünk! A metafizikai lázadás voltaképpen a már kialakult Isten nélküli létállapot ellen irányul, az *evilág* el-nem-fogadására épül, így vezet vissza a valódi, ősi Értékekhez, az Aranykor álmához.

Ladik Katalin költészetének hamisítatlan avantgárd koloritját tehát a „tisza forrásban” való megmerítkezése biztosítja. Mind újabb s meghökkentőbb alakatokat, metódusokat keres, azért, hogy minél intenzívebben rádobbentsen bennünket életünk hamisságaira, a „megszokotba” való kényelmes belesüppedésünkre. Így arra ösztönöz, hogy saját életünkben (is) elválasszuk egymástól a lényegest és a lényegtelenet, s amennyire ez lehetséges, szálljunk szembe az elfogadhatatlan realitással, az emberi teljességet csonkító, az emberméltóságot megalázó viszonyokkal. Az ő lázadása kétszeresen erős: általánosan emberi és speciálisan női (tehát a nőről alkotott konvencionális képet is átfogalmazza). Sok keserűséget is hozott neki ez a lázadás, mégis, kezdetől fogva tisztában volt vele: nem térhet le a szembeszegülés, valamint az új értékteremtés útjáról, ha meg akarja valósítani önmagát.

Az *UFO party* ciklus valójában rejtett önéletrajz, amely át meg át van szöve az ő sorsát is meghatározó társadalmi mozzanatokkal (a háború, a Vladimir Iljics által kiesztelt szörny-világ, majd 1968, amikor egy „Húsdarálóégitest Tömegdarálóégitest vagy Égitestdarálóégitest Szörnyeteg repült át fejük felett”, s hosszú időre a „varsói szerződéshez” láncolt bennünket, stb.). E nemzedéknek nem volt más választása, mint fellázadni a Társadalom Szelleme ellen, ha nem akart a „húsdarálógép” áldozatává válni. A „rendőrállam” legkevésbé a személyiség szuverenitását tűrte el, így minden eszközzel azok megsemmisítésén – ellehetetlenítésén fáradozott, akik nem voltak hajlandók feladni szuverenitásukat (Az *Ibrisz csillagvizsgáló ellen elkövetett merényletről; UFO party; Tél; Zöld tenyér, kárpitba verve*).

A háború gyermekeinek végzete (költőnőnk 1942-ben született!): az örök háború falja fel őket. Valójában e felismerés táplálta a '60/70-es évek fordulóján Közép-Európában is végigsöprő beat-hullámot, a fenyegetettség ellen való lázadás fejeződött ki a happeningek, a dodekafon hangzavar és sok-sok egyéb tiltakozó gesztusban. Nem véletlen, hogy Ladik Katalin éppen e ciklusban töri szét leginkább a formát, s fonetikai, tipográfiai eszközökkel is imitálja az „üvöltést”, valóságosan audio-vizuális hatásokra törekedve: „tömeggyilkolááááás gyermekkorom óta háááaborúúú úúúúú Tűűűűű!” stb. De tudja: hiába a tiltakozás; az általános tehetetlenségi törvények szerint minden a maga útján halad tovább (*Drága ügyvéd úr reggelei*).

Az *inkarnált bábjátékosok* című ciklus csöndesebb ironiája már egy érett, sok fájdalomon és csalódáson edzett személyiség szellemi-lelki tapasztalatait tárja elénk. Női látásmódja itt is domináns szerepet kap, ugyanakkor küzdelmei férfias magatartást kívánnak tőle (*Gyere velem a mitológiába, A varróleány attól jön, Androgin a cseresznyéskertben, hintaszéken*). Talán ezért vált végül is magányossá: nem támaszkodhatott igazán senkire, segítség nélkül kellett megvívnia harcait. „Aki kívül. Aki bennrekedt. / Elviszik, kedves, a támlás életet. / Néha ág jó. Velem mi lesz? / Egyedül. Kell ez.” (*Ó, ha becsukják a kapukat a barna szembe*). Pedig ekkor már csaknem világszerte ismerik nevét az avantgárd körökben. Utat talál a párizsi Magyar Műhelyhez, rendszeresen részt vesz a nemzetközi hangköltészeti fesztiválokon, performanszaival kivívja nemzedéke legjobbainak elismerését. De talán férfi-társainál is mélyebben megszenvedti azt a rideg valóságot, amelyben a pusztá érdekviszonyok irányítanak mindent (*Jól él, aki jól alapul, Kinek van füle hozzá, Metrő-versek, stb.*).

Ironikus távolságtartással szemléli ekkor már az „életforgatagot”, amelynek mindannyian cselekvő (bűnt elkövető) s szenvedő részei vagyunk. „Inkarnált bábjátékosokként” forgolódunk az élet színpadon s az élet maga bábszínház, ahol „az ártatlannak látszó részletek sora elfecsérelt életté alakul”. Nem figyelünk a Fényre, amely bevilágít(hat)ná homályos ösvényeinket, ha észrevennénk. A Sz.B.-nak ajánlott vers (*Made in Universe*) fejezi ki legrendítőbben az ebből a felismerésből fakadó fájdalmat. „Ez az élénk-vörös

villanykapcsoló / igen közel áll a zokogáshoz. / Táguló fekete négyzet közöttünk. / Az ásító fekete festményen túlról visszatérsz-e hozzám”. Ladik Katalin hisz benne: ha most nem is, talán majd egy következő életünkben esélyt kapunk arra, hogy jóvátegyük, amit elrontottunk. „Az életet adó vízben / örökre el vagyunk látva energiával / Így: „Szerellemmel”. / Talán majd egyszer újra kezdhethetjük / földi életünket sűrített videokazettában / talpig csillagos sapkában” (*A cseppfolyós kályha*).

Élettapasztalatai sűrűsödve, *Ladik Katalin* költészete mindinkább eloldódik az empirikus létsíkoktól, s fokozatosan a Kozmikus Erők közvetítőjévé válik („médiúm art”). Érzékeny testmembránján keresztül átáramoltatja a Titkos és Láthatatlan erőket; mind áttételezettebb szövegei biblikus, sőt gnosztikus szimbólumokkal telítődnek. Egyikük-másikuk akár misztikus látomásnak is felfogható – a Vízöntő-kor emberiségéről, amely részint a legmagasabb szellemi zónákba jut fel (egyedeiben), másrészt viszont mélyre süllyed a történelemben (*Homo galacticus*, *Bukott angyalok* című ciklusok). Szemlélete leginkább Hamvas Bélaéhoz áll közel, aki a XX. század derekán beköszöntött új világkorszakot (a Vízöntő „világhónapjának kezdete ez) a barbárság „vertikális betörésének” tekinti. „A fejlett és magas ember elűzésével és magas életrend elpusztításával – írja – az ember pszichológiai helyzete is megfordul. A tudattalan jut fel, a tudat pedig le. (...) Vízözön annyi, mint elmerülni a tudattalanban. Ha tudattalan, amelynek helye lent van, felkerült, éppen olyan démonikussá válik, mint a tudat, amelynek helye fent volt, és lemerült. A szent igavonóból sárkány lesz, a szent világosság angyalából sátán. (...) A tömeggé vált embernek megszűnik a kozmikus ősharmóniával fenntartott kapcsolata. Az értelem elborul, s a tömeg – masszába tömörülve – irányát visszafelé veszi, a sötétség, az elkorcsosulás felé.” Miközben az, „ki az ideák világa felé él, nemesedik, fölemelkedik, egyre harmonikusabb, értelmesebb, mélyebb, gazdagabb lesz. Hiszen az idea a Makropsziché legfontosabb tápláléka” (*Hamvas Béla: Láthatatlan történet*, Akadémiai Kiadó, 1988. 20-32.o.).

A „homo galacticus” Ladik Katalin felfogásában az a „Magasabb Ember”, aki mind távolabb kerül a tömegembertől, ezért nem is tud már visszahatni rá. „Vándorként” (és nem „tévelygőként”) járja a maga útját, bármily veszélyekkel – buktatókkal telt legyen is az, hiszen tudja: csak így érkezhetsz el önmagához, azaz a benne rejtőző Magasabb Ember-hez s azon keresztül a Makropszichéhez, vagyis a Világlélekekhez (*Vándor, kezében felrepedt gránátalma; Miféle szűkülő tudat húrja válik vízzé; Átmegegy két tüzes gomblyukon*). Több versében felbukkan a reinkarnáció képzete is, ami nála – az eredeti buddhizmustól némiképp eltérően – az életek során át történő „megigazulást”, spirituális felemelkedést jelenti. Az előző életek mind-mind lépcsőfokok a tökéletességhez vezető úton (*Ha szitát lát az ajtó fölött; Barna lépcső...; Ő aki már régen...*, stb.). Mintha tudat alatt emlékezne azokra a borzongató utazásokra, amelyeket Charon ladikján már többször is megtett „a hályogtükrű” tavon. „A párhuzamos idők szédítő és növekvő hálózataiban” új tájékozódási pontokat keres, másként látja saját földi életének elillanó mozzanatait. „A párhuzamos világok / mint a hullámok / utol nem érik egymást // múlt jövő / mindegyik világ / magával sodorja a hullám // az előző pillanat / nem örökre eltűnt idő / hanem örök jelen / melyben világok sorakoznak” (*A koromfekete csónakban*, ill. *A párhuzamos világok*).

Rendkívül szenzibilis alkat lévén, Ladik Katalin szinte valóságosan érzékeli a tapasztalatföldről világ létezését; szavai, képkincse arról árulkodnak, hogy mint érzékeny radar – valóságos űrhullámokra rezonál. Mintha testileg felfogná s továbbrezné az éter hullámain – ezért „médiúm art” az, amit közvetít számunkra (*Túl az öltözködő hegy gerincén; Megtiszdulva minden keverékanyagtól; Mindegyik élesre volt kihegyezve; Hidegérzete volt...*, stb.).

Ugyanakkor azt is felismeri, hogy az „égi üzenetek” egyszeriek, s nem mindig jutnak el rendeltetési helyükre, a Földre; a „sárkány”-természetű közember nem reagál rájuk, ezért nem változik (nem változhat) a valóság a tapasztalati létsíkon. Az „angyal” – a „homo galacticus” – szavai nyomtalanul szertefoszlának az űrben, hiába adja le „vészjelzéseit” (*Bedőlt a fagyos szélbe...*).

Az anyagba alázuhant szellem pedig – mint láttuk Hamvasnál – démonikussá válik. A „bukott angyalok” örömeiket lelik a pusztításban, a szellemi Rend felforgatásában, az Isten iránti engedetlenségében. Szabad akaratukból választják a Kígyó útját, de épp ezért képesek a földi Pokol bugyrait bevilágítani. Rimbaud-t, valamint Oscar Wilde és Ibsen hőseit, Dorian Grayt és Peter Gyntöt, sőt Csáth Gézá-t is bukott angyaloknak látja és láttatja Ladik Katalin, akik gyehenna-tűzben égve, fájdalmas hiányként élték meg a Magasabb Léte-t, sóvárogtak utána, de a beteljesüléshez soha nem juthattak el (*Ágak között lebukóban; Végtelen, szikrázó mozdulat; Peer Gynt ragadozó madarakkal; Hosszú, téli álom tüzei*). A *Tengerre, de messze s azon túl* című költemény mottója egy mellbevágó T.S. Eliot-idézet: „A csatornába taszítástól / Nem félünk úgy, mint Isten szerelmétől”, Ezért nem gyógyulnak sebeink: „a betegség ágaskodik, növekszik, eléri / a mennyezetet”. Mi pedig fuldoklunk az alacsony fedő-ég alatt. Mindenki mindenkinek az ellenségévé vált; a kígyóméreg behatolt még a szerelmesek közé is, s szétmarta az odaadás-elfogadás kötelékeit. „Egymás arcába gázolnak. / Mindkettő vesztes, mindkettő győztes. / Két fehér, szárnyas ember / Vak, villámsújtotta tükörben” (*Látomás nyugózhat le őket*). Így aztán nem is találkozhatnak egymással: „Egyre távolabb egymástól a kijelölt csillagpályán / Két egymásért üvöltő szörnyeteg” (*Bukott angyalok*). A

Kígyó elpusztíthatatlan; hiába is vetik máglyára, próbálják megsemmisíteni (*Fényes vadállatként sziszeg, de nem ég el*).

A *Kiüzetés* című kötet tehát a Kígyó győzelmével zárul. Mint Madáchnál maga az emberi Történelem, - csakhogy ott még van feloldás: a Mennyei Szózat, amelyre ha hallgat az ember(iség)-Ádám, van esélye a megmenekülésre. Ladik Katalin világában nincs „kegyelem”: a „bűnbán” megátalkodott emberiségre rászakadt a végromlás. Az újabb magyar irodalom legdermesztőbb képe a Végítéletéről a *Csont előtt virradat* című vers: „Hideg késsel kettészeli a látóhatárt: / Fakul, vékonyul a seb az égen. / Az átok rég beteljesült: / Az utolsó férfi is meghalt, az asszonyok megöregedtek. / Nincs éjszaka és nincs nappal – örök szürkület van. / Egy didergő madárijesztő virraszt az égen.”

A „kiüzetés” az Édenből tehát az ember(iség) végérvényes létállapota. Lelki diszpozíciói hiányoznak ahhoz, hogy valaha is visszatérhessen oda. E kötet „ezredvégi diagnózisnak” is tekinthető, amellyel Ladik Katalin valódi irodalomtörténeti rangot vívott ki magának. Teljesítményét a Magyar Műhely Kassák-díjjal jutalmazta 1991-ben; a hazai díjosztó fórumok meglepedeztek, meglepedeznek róla.

★

A *Jegyesség* című kötetben (Bp. 1994) a költőnő folytatja a megkezdett utat: még mélyebbre szál alá a Múltak Kútjába, s bontja ki a mitológiai hagyomány metafizikai értelmét. A bukott angyalok és a földi emberek „jegyességét” Uroborosz, a saját farkába harapó kígyó „gyűrűje” szimbolizálja (ez látható a címlapon). A háttérben ismét Hamvas Béla utalások rejlenek, ugyanis ő fontos jelképet lát az Uroboroszban: a kígyó középpontját (Isten) elvesztett lény, s mikor farkába harap, ezt az elvesztett középpontot (tehát Istent) keresi. Csakhogy amit talál és körülzár – az nem a középpont, hanem az *űresség*, tehát épp *Isten hiányának* a jelképe. Ugyanis az Egytől való elválás után hiábavaló kísérlet bármiféle centrumot keresni: az individuum csupán üres (Istentől elszakadt) körfelület, benső mag nélkül. Viszont minden lénynek van ezoterikus duálja, akivel – ha képes kilépni zárt „uroborosz”-énjéből – szakrális duál-uniót alkothat, - „meggyulladva egymáson”, egymás centrumaivá válhatnak (a férfi és a nő), s akkor megtalálják (újra) Istent, azaz az Ős-Egyet. Ez a nász a „kánai” (vagyis kémiai) menyegző: a pozitív és a negatív pólus, a hideg világosság (Yang) és a meleg sötétség (yin) találkozása és kiegyenlítődése (Scientia Sacra, 409-411.o.).

Erre a „lélekházasságra”, amely az érzékiséget is szellemivé, spirituális élménnyé varázsolja, vágyott Ladik Katalin. Ezért adja a jóval terjedelmesebb első ciklusnak a *Jin-jang* címet, a rövidke második ciklusnak pedig az *Uroborosz-t*. Személyes tapasztalatai, a század-(ezred-)végi ember(iség) élete egyaránt azt jelzik: a duál-unió nem tud létrejönni, az emberi élet végzetesen a Kígyó bűvkörében zajlik. A „bukott angyalok” (megannyi luciferi szellem) megmérgezik az ember lányait, „jegyességük” tehát nem a szakralitás dimenziójába emeli a földi viszonyokat, ellenkezőleg: a Pokol felé taszítja. A *Mennyei jegyesség* tehát valójában pokolbéli: „Árnyéktalanul bolyongunk / Nőből nőbe, / Fériből férfiba”. Nincs remény; legalább is *Édentől Keletre* nincs: akit ide vetett a végzete, a halállal jegyezte el magát: „Rommezőkön bukdácsolnak / Markukban a betört ég üvegcserepei. / Elvérzik csuklójukon a reggel, / A szilánkokat üres szemgödreikbe tömik”. A „kígyóvarázs” szétrombol minden szépet, tisztát, szellemi, s undorító szennyyel lepi el a földet (*Fehér arca beleordít; A sziget meleg, véres bőrt húz; Szürcsöl a hideg tájképből; Tavasz reggel a Pokol-szigetek egyikén*, stb.). A Visszavont ígéretek földje ez, „megváltatlan” világ, a Sátán paradicsomkertje (*Be kell varni az ég alját; Üveghatyú az előszobában; Lárvák az égi selyemből; Hold és patkány* stb.). Ahogy A. Leverkühn Thomas Mann Doktor Faustusában az Apokaliptikus szimfóniát megkomponálta, érvénytelenítve vele Beethoven IX. szimfóniáját („visszavonom a IX. szimfóniát!”), úgy vonja vissza Ladik Katalin költészete az Éden álmát. „Zöld légy ül az égen. / Nyár van, bűzlő szájú. Vészes Csönd. / Nincsenek tücskök” (*Egy homoki patkánynak*).

Bizonyos értelemben az is megdöbbenő, hogy magát az androginoszt is (hasonlóképpen a róla írt első versbelihez) a Sátánnal eljegyzett torzlénynek látja. Tehát az embernek nincs esélye az Ős-Egyhez, az Istenhez való visszatérésre! Az „Androgynos Gyermeke a Vízöntő kor hajnalán” a 666-os számot viseli, ami tudvalevőleg az Antikrisztus száma (szemben az Isteni Tökéletességet szimbolizáló 999-cel!) Őt is keresztre feszítették, mint egykor Jézust („Bordái között rozsdás szegek”), s „Holdat és Napot visel szarvain”, mint ama tündökletes égi Bárány (*Fekete csillagok kútja*). Az androgin-létezés” visszajára fordult tehát az „itt és most” történelmi adottságok közepette, s ő szomorkásan tűnődik: „Miért is jött? És hová? / Túl korán vagy túl későn érkezett?” (*Nem lehetne most visszafordulni?*). Az, aki mindkét nem alap tulajdonságait, a Teljességet hordozza magában, „kárhózatra” van ítélve korunkban, s a magány gyehennáján pörköldök: „Egyedül vagyok a mozaikteremben, / A vetítővászon magamat nézem. / Rajtam kívül csak ő néz engem” (*Jin és jang*). Ő, aki szeretetet keresett e földön, csak szenvedélyt talált, s az mélyen megsebezte Istent szomjas lelkét. „Selyemblúzó véres, / pókok másznak ki belőlem, / és irtózatossá válok idebenn” (*Ez az évszak szekrény*). Hamvast idézi ismét: „Az angyal, ha fent él, szent lény, de ha lemerül, ördögvé változik”.

Ladik Katalin egész „írott” költészete mély belső rokonságot mutat a szürrealistákkal (míg hangköltészeti kompozíciói, aktualizált performanszai jellegzetesen az új-avantgárd gesztusköltészetéhez kapcsolódnak). Ugyanakkor nagyon közel áll látásmódja az európai abszurdhoz. Nem véletlenül ajánl S. Beckettnek két verset is. „hódolattal”, a „végítéletet” megjelenítő drámáira (*Ó, azok a szép napok!; Forgatókönyv*). K. Kavafisz apokaliptikus vízióira is „testvérien” rezonál (*A kígyó kékje szokatlanul halovány*). A közös közép-európai sorstudatot ismeri fel Tandori költészetében (*Balkán expressz*).

Erdély Miklóshoz mintha személyesebb kapcsolat is fűzné (*Happening, 1969*) mégsem sikerül feloldaniok egymás mély magányát: „A sötétszárnyú angyal labirintust épít. (...) Sötétedik. Az égbolt fölénk szárad. / Üres és kemény ruhánk ránk ragad. / Az üveghez szorítva sírunk. Mögött.” (*Nem jobb gyönyörre támadni fel* – Erdély Miklós emlékének).

Az ezredvég tehát már csak az „uroboroszként” önmagukba visszatérő, ön-tükrükben visszaverődő arcokat, létformákat ismeri. Hiszen „Isten meghalt” – mondta ki már Nietzsche a múlt század végén, s azóta az ember(iség) százszorosan megölte őt., - de ezzel megölte önmagát is. A világ máris alásüllyedt az „elbarbárosodás” mocsarába, mint egykor Atlantisz a tengerbe. „A jég alatt egy egész világ van, / teremtes előtti pillanat (...) Az ég kiszakadt a földből, / fehér ingben kutyák integetnek, / a föld alatt felvonít az arc nélküli isten” (*Láttam a kutyákat*).

Feltámadás, újjászületés tehát itt már nem várható. Hacsak... hacsak fel nem támasztjuk önmagunkban Istent: a bennünk rejtőző Isten-képet; azaz, átformáljuk „uroborosz” létünket valódi, belső centrumú életté. Az ősminta ehhez Ladik Katalin szemében – Kassák: „Ő az Egyszarvú és Krisztus, / Önmagával azonossá válik és felforr. / A kereszten felülvolt a teáskanna” (*Rózsakeresztes* – Kassák Lajos emlékének). Kassák Lajos ön-létű, ön-elvű, magában is Teljes „androgin” személyiségnek látja és láttatja a költőnő: „otthon vagyok magamban. / Ház vagyok és madár illatom van, / asszony vagyok, akibe esténként álomba zuhanok és madár vagyok, akivel reggel partot érek,” Talán jelképesnek érzi, hogy monogramjuk egymásénak tükröképei (K.L. – L.K.); a konok, kemény Mester erőforrás az ő számnára is: „Itt a lovak nem halnak meg, / acélgyeplősen vágatnak velem a hajnali égen” (*Kassák Lajos*).

A kötet második ciklusa – jóval rövidebb *Uroborosz* – azonban mintegy visszavonja még ezt a reményt is. Jelzi: a kör végképp bezárult, nincs valódi átjárás a személyiségek között A mesebeli Fehérlófia, aki „a Föld köldöke” (azaz: centruma) irányában elindult, hogy megismerje és feltárja a Föld gyomrának titkait, csak borzalmakat tapasztal. Az Óperenciás Tenger fölött a sötétség uralkodik, miközben a rádió, a telekommunikáció egyre harsányabban harsogja: „tessék gyorsabban élni!”, az hoz majd „üdvösséget” a földre. Bizony, Fehérlófia vereséget szenved: e száguldó tempóban nincs senki, akihez emberi szóval szólhatna. Telefonüzenetei eljuthatnak-e vajon haza, az övéihez? „Nincs ivóvizem, láz gyötör, / hét napig Krisztus sárga haja zuhogott (...) csak a tempóval van némi baj, köszönet. Vége.” (*Fehérlófia telefonjelentései*).

Valami csendes remény mégiscsak felparázslék a kötet végén: talán a kommunikáció újraéleszthető. A Vízöntőkor elgépiesült embere aláhull a mélybe, de az androgin személyiségek, a Teljesség álmát fel nem adók mégis kialakíthatják a maguk életszövetségét, segíthetik egymást a Létben. A *Légiposta költemények* ciklusban az Asheville-ben lakó Emőke és az újvidéki Katalin között valami fontos kezdődik el: Emőke lefordítja Katalin verseit, s kiadót is talál számára. Levelezés közben megismerik egymást, tudnak egymás gondjairól-bajairól. A két ember lélekben összetalálkozik, végül már Emőkatalint írnak leveleik alá, s lakóhelyük is Ashvidékké egyesül. Katalin pedig útra készül, könyve bemutatójára szeretne elmenni, hogy végre személyesen is megismerjék egymást.

„Mesebeli” történet ez is. Hiszen ha két ember között kialakulhat a kommunikáció, az önzetlen és feltétlen segíteni-akarás, akkor máris van remény: akkor talán felébredhet a részvét és a szeretet más síkokon is. Akkor már nemcsak mi magunk vagyunk fontosak önmagunknak, hanem át tudjuk élni mások fájdalmait-örömeit is. Bajaink eltörpülnek: „mi ez a fájdalom a zsidókéhoz, a palesztinokéhoz vagy a kurdokéhoz képest, itt március van és hozzászoktunk a csonkított emberek látványához, a halottakhoz, és hogy sokan már nincsenek”. – Ha mindezt egyéni szinten felismerjük, egyénként mindannyian, - csakis akkor lehet esélyünk arra, hogy a Kígyó uralmát megtörjük, s a individuumok zárt világából az emberi szeretet, nyitottság és megértés világába lépünk.

Ladik Katalin tehát érzi: a legreménytelenebb helyzetben sem adhatjuk fel a reményt; van, lehet esélyünk a „kitörésre”. Csak meg kell őriznünk az *emberség* (a humánus) értékrendjét, s meg kell próbálnunk aszerint élni. És akkor még megtörténhet a csoda is: egy újjáteremtett világban élhetünk. Uroborosz uralmát csakis úgy törhetjük meg, ha kettős fókuszú ellipszissé alakítjuk az üres kört. – s akkor már nem vagyunk magányosak, magunkra hagyatottak. Eme ellipszis lehet a helyreállított férfi-nő viszony, de lehet két vagy több androgin személyiség tökéletes, egymást segítő kölcsönös barátsága is. Ha a kis

emberi alapsejtek (közösségek) jól működnek, akkor talán van esély arra is, hogy tágasabb körökben is megvalósuljon az emberi szolidaritás és együttműködés.

G. Komoróczy Emőke: ARCCAL A FÖLDÖN / *a huszadik század / Az avantgárd metamorfózisai*
Hét Krajcár Kiadó, Budapest, 1996.

Kemenczky Judit:

VERS ÉS SZÍNHÁZ!

KIÜZETÉS!

Senkinek nem ajánlom „élő tapasztalatként”, de másrésről meg ez a Ladik Katalin verseit tartalmazó kötet cím.

Ladik Katalin válogatott versei (KIÜZETÉS) 1962-től 1988-ig írt darabjait tartalmazza. Gyűjteményes „életmű” esetében sokszor nem teljesen reális az egysíkú, lineáris elemzés, tehát a különböző korszakok rétegeinek egybemosása, a látszólagos „figyelmetlenség”, de L. Kati esetében eltekinthetünk ettől a szemponttól, mert személyiségét (egy igen modern, nagyjából bekeríthetetlen fogalom, közterek szótárba rendezése és törése) és költői szemléletét meglátásom szerint kezdettől fogva négy sarokkőre, alapzatra építi, és ez a négy alap-oszlop, ha úgy tetszik kozmogóniájának támfala is...

Első alaposzlop: a múlt, a mítosz és egy „archaizáló” tudatállapot folyamatos ébrentartása. A kimondatlan titokra vadászó Vadász, aki nem tudja, mire vadász, de pontosan tudja, mikor jelenik meg a vad, ha nem is ismeri mindig az igazi nevét, költészetben fogalmazva: az ismeretlen komponens bekerítése és foglyul ejtése, majd célszerű feldolgozása. Itt különböző mélytudati állapotok mitikus eseményeire, alakjaira, vagy olyan történetek megszólaltatására gondolok, amelyeknek már vagy elveszett a kulcsa, vagy kulcs ugyan van, illik is a zárba, de bent az épületben áthatolhatatlan sötétség és csak tapintással megnevezhető tárgyak, „object trové-k” vannak, vagy kulcs is van, a fényviszonyok is megfelelnek, de a ház teljességgel lakatlan, üres és így egy múltbeli fantomképre rajzolódik a jelen álomarcra. Ez lett volna tehát a mitikus ősmesevilág pillére.

A második oszlop a szürrealisták furcsa, lebegő hatású oszlopa, a valóság fölött himbálózó karcsú bazaltkolosszus, amiről viszont nemigen lehet tudni, milyen láthatatlan láncon, acélhorgon kötődik a valóság gravitáció-törvényeihez és szabályszerűségeihez, de valami módon mégis kell kötődjön, mert a szem számára látható, az értelem számára megragadható és füllel kódolható materiával rendelkezi: legyen akár tüzes, vizes, légnemű, avagy földes-agyagbavésett alakzat. Ez a bizonyos második pillér a versek történetében különös szerephez jut, mert lebegése folytán bárhol és bármivel párosítható, bárhol elhelyezhető felfüggesztése magaslatain, azaz az abszurd és a látható törvények magasságában, egy bizonyos köztes létben, ahol minden irizál, kétértelmű, nagy sebességgel változtatja önmagát, „meta-morfizál”, realitását csak másodlagos, áttételes módon tárja fel. Ez a költői – nevezhetjük néven az újszülöttet – műfogás szemléletében egyszerre modern és összefügg korunk nagy drámai fordulatával, az ősi civilizációk és kultúrvilágok anyagi és szellemi területeinek „átstrukturálódásával” – gondolok itt arra a felgyorsult folyamatra, ami az utóbbi 150-200 évet jellemzi (ezt a földtörténetileg egy-két pillanatot), tehát, hogy különböző földrészek, különféle materiális, szakrális terei, valóságai mintegy hirtelen mozgásba lendültek: láthatóvá, hallhatóvá, olvashatóvá, sőt használhatóvá váltak, mely nagy sebességgel örvénylő mozgástér – lásd menekülő milliói – lényeges, sorsdöntő változást idézett elő az emberiség szellemi és anyagi történelmében, tudományban, művészetben stb. De ugyanakkor ennek az úgynevezett modern – és nem mellékesen technikai, civilizációs – folyamatnak érzékelése és feldolgozása csak eszköz a világ és a dolgok sajátos, vagy akár szürreális megéléséhez. Ismerjük már Európában, Amerikában, vagy bármely más földrész könyvtárában jelenlévő Zen mesterek kötetbe gyűjtött, válogatott filozófiai, költői tapasztalatait, azokat a csodálatosan különös koanokat, mondókat, parabolákat és paradoxonokat, amelyek ugyanebből a szemléletből merítik szellemi tapasztalataikat, tehát látszólag nem összefüggő események párosítása, drámai ütköztetése hozza létre a harmadik eseményt, mely eseménysor magasfeszültsége adott esetben a keresett igazság, kérdés „felelet-alakjában” inkarnálódik, azaz születik újjá, de már nem mint megoldás, egy örökérvényű tézis verskristálya. Ez lett volna tehát a második támpillér analízisére és megfogalmazására tett kísérlet, mely oszlop ráadásul kettős feladatkör betöltésére is szolgál, a múlt és a jövő állításai összefonva, azok közé feszülve és feszítve, az ember örök jelenidejének felkiáltójeleként is szerepelhet, vagy szolgálhat – ahogy kellene.

A harmadik oszlop helyén nincs semmi!

Ez egy oszlop formájú, önmagában üres, de mégis szilárd tartópillért formázó erőter. Női tér, a szexualitás és fogantatás, örvénylő, tudattalan-tudatos, mágikus, hatalmi pozíciója. Határozottan ez a legveszélyesebb oszlop, mert minden fontos eseménysor innen szabadul el, mint a parkett-táncosok attól a

sarokban izzó vaskályhától, és nem egészen lehet tudni, mit fog a végén ebből az olvasztókehelyből kisülni! Tehát, hogy nem robban-e fel az a túlfűtött – különben mi érdeme lenne a tűzrakásnak, és mire szolgálna a vasgyomor – kályha, hogy nem égnék-e el maguk a táncosok, hideg vagy meleg lesz-e a terem hőmérséklete, hogy lesz-e elég fény, vagy sötétben kell-e botorkálniuk? Ennek az oszlopnak ráadásul a színházban egy közhasználatú neve is van:

VÉGZET(t).

A *negyedik oszlop* kicsi, érdektelen, jelentéktelen, de rendkívül használható, praktikus, majdnem olyan, mint egy borszámoly, amelyre le lehet ülni, mint a japán faszékecske, amire úgy lehet a nyakat feltámasztani alvás közben, hogy a hatalmas, lakkozott hajkorona csatostól, virágostól érintetlen maradjon, és egyetlen faragott elefántcsontfésű se mozduljon el szerelem előtt, közben, de még azután sem! Ez a kisszék pihenőhely a színházszínház fáradalmi között. Ez a racionalitás, a báj, és a tréfa kisszéke, mert a fent említett négy oszlop egy drámai színház és egy népszíntér sátoros, ponyvás világát tartó, utazó avantgarde, az „előre-csapat” színház kellékállománya. Gyorsan össze- és szétszerelhető, könnyen felállítható nagy- és kisvárosokban, piactéren, tengerparton, erdőben, dombra-fel, dombról-le pihenőhelyeken, táborozásnál, tengerjáró hajók fedélzetén, vagy éppen a levegőben, helikopterről lelógatva.

Amikor vége az előadásnak, hirtelen, sebtében besötétedik, akár ragyogó délidőben is. Mert az előadásnak vége! És nagy szomorúság telepszik az oszlopok közé, a repedezett sziklahasadékokba. Lefekszik a szomorúság a és bányázódik, búslakodik magában. Itt születik meg a végtelen szomorúság órája, itt szűli a bánat a rossz időt, a jégverést, az árvizeket és tűzvészt. Az időtlenség megkeményedett ál-arca készül itt. Nem lehet mindig szórakozni, örülni és lángoló nap-kályhák és holdszékek, meg fekvőpárnák körül ugrabugrálni, figyelmeztet szigorúan egy komor Erény (?) a Végzet(t) – szigorúan felemelt hangfaláról visszafelcsúszó – hangjátéka.

Leülök a színpadra. És nem tudom, sírjak-e vagy nevessek. Mert miről is szólnak ezek a költői alakzatokkal felruházott és feldíszített drámai előadások? Csöndben üldögélek és várom a hajnalt vagy az éjszakát, ami éppen kinyílni vagy becsukódni készülődik, ami éppen felragyogni vagy elfekedni akar, aminek nem tudom a nevét, csak érzem a lélegzetét, lassan dobbanó szívének, szívritmusának hangfoszlányai, mint tengeri hullámverés dobszólója a vízparton felállított faoszlopokon, mely faoszlopokban teljesen sötét van, éjszakájának üregéből csak az ütemes dobszó hallatszik.

Aki akar, hazamehet, eltávozhat, akinek nincs más dolga, vár a következő előadásra, itt vagy bárhol másutt: a költészet, mint a tengerekből felszálló és visszahulló pára végtelen monotoníával írja tovább önmagát, és erre a szolilokviára, erre az örökös és örökölt „magánbeszédre” újabb és újabb önként jelentkezőket keres, ahogy a víz írja magát az engedékeny fövénybe és korbácsolja suttogását a visszhangzó oszlopokba.

Ladik Kati önkéntes író és közleány újabb kötettel, új szerepre vár!

(Élet és Irodalom, Budapest, 1997. május 2. 6.old.)

Szombathy Bálint:

AZ EMBERI HANG LEHETŐSÉGEI

- Ladik Katalin Phonopoetica című lemeze kapcsán -

Húsz év választ el bennünket az úgynevezett hang-költészet (poésie sonore) születésétől, melynek kibontakozása nagyrészt a magnetofonteknika és az elektroakusztikai technika lehetőségeinek tulajdonítható. Kurt Schwitters azonban már 1922 – 27-ben előadta a hangokra épülő Úr-szonátát. Ez a mű mai szemmel, a technikai lehetőségek ismeretében, kellemetlen, szaggatott, „öreges” hangjával kevésbé tűnik kihívónak, mint ötven évvel ezelőtt, mégis olyan történelmi jelentőségű kísérlet, melyre Maurice Lemaître, a lettrizmus jeles képviselője 1950-ben is szívesen hivatkozott.

Az 1945-ben indult lettristákat ma már a fonikus költészet utolsó nemzedékének tekintik. A dadától örökölt kezdeti lendületük, támadó, kihívó viselkedésük végül is egy, a betű lehetőségeit vizsgáló esztétikát eredményezett, mely Isidore Isou messzemenő kritikai következtetéseiben kulminált. Nézeteinek lényege abban a tanításban rejlik, hogy a hangokat hordozó betűknek eredetüknél fogva más a szerepük, mint a szavaknak; a betűk eleve művészi természetűek, mivel nincs kommunikatív értékük. A hangok kizárólag sikoltások, melyeket a szöveg nem ver béklyóba, mint a szavakat. Mindegyik hang megfelelő egyedi tartalmi töltéssel rendelkezik, mindegyik hanghoz bizonyos értelmi mag kötődik. Ez pedig olyan probléma, melyre már jóval előbb is felfigyeltek a nyelvészettel, hangtannal foglalkozó szakemberek. *Language* című tanulmánykötetében (1964) Otto Jespersen ismételt a hangszimbolikára hívta fel a figyelmet. Bár tartózkodott a messzemenő következtetésektől, könyvében rámutatott, hogy a hangok szimbolizmusát értelmetlen lenne tagadni vagy elhallgatni.

Az írott költészet fejlődése szempontjából tekintve a problémára, mi sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a hang-költészet megjelenése és létének tudatosítása ellenállásokba ütközött. Azok a konzervatív felfogású egyének és körök, melyek a költészet és a technika kapcsolódásából a költészet halálhörgését vélték hallani, ugyanezzel a technikával már első könyvük nyomdai előkészületei alatt szembe találták magukat.

A hang-költő (poète sonore) elektronikai eszközöket vesz igénybe, hogy megbolygassa, felkavarja a nyelvi állományt, és hogy rögzítse ezt a megváltozott nyelvi állapotot: szavakkal, orrhangokkal, ajakhangú toldalékokkal dolgozik. Elektronikai-akusztikai eszközök segítségével a nyelvi együttest olyan hangjelenlevőségként nyeri vissza, melyet neki sikerült elsőként megváltoztatni, átminősíteni. Ezt látjuk Gysin „permutációiban, Heidsieck „poèmes-partitions”-jeiben, H. Chopin „audio-poèmes”-jében és Ladik „phonopoetica”-jában is.

Az ötvenes években a konkrét költészet indulása, a hatvanas években pedig a vizuális költészet jelentkezése a nyelv – ezen belül a költészet – általános kiterjedésének jegyében telt el. A síkon, a papír korlátozott terén egzisztáló írott költészet radikális vizuális a hangbeli újításokon ment keresztül: az írás egyvonalúságát a dimenzionalizált versépítés váltotta fel. Ezzel a lépéssel a költészet nemcsak a síkot hagyta el, hanem egyszersmind a könyvet, a papírköteget is. Térbe helyezték, az emberi tevékenység legkülönbözőbb helyein jelent meg látható (helyesebben nézhető) és hallható vagy egyszerre mindkét változatban: audiovizuálisan. A nyelv permutációs és grammatikai tulajdonságaira épülő konkrét költészet már nem annyira, a vizuális költészet elméleti-filozófiai programja azonban annál inkább bizonyult a McLuhan-i tanok szövetségesének. 1967-ben jelent meg McLuhan más szerzőket is lekötöztető műve, a Verbi-Voco-Visual Explorations, öt évvel korábban pedig a Gutenberg-galaktika első amerikai kiadása. Ez az időbeli egybeesés hasonló tüneteket és állapotokat jelez, mely az úgynevezett „papírcivilizáció” és az elektronikai korszak összeütközésében váltak időszervé. A hang-költő a vakká és süketévé tévő „papírcivilizáció” közösségi jegyeit is hajlandó volt elvetni egy egészében véve „egyéniesített” világért, mely ezer és ezer eredeti emberi nyelvet és hangot teremthet. A fonikus költő egy még nem hallott, illetve meg nem hallgatott világ felfedezésében *hangokkal* és *szavakkal* kívánt részt venni, bizonyítva egyben, hogy a munkálkodó, alkotó ember még nem merült ki, nem fáradt el s világa sem lett szegényebb. Így az ötvenes éveket követően már nem is egy újabb fonikus irányzat vagy mozgalom létrehozása volt a cél; az elektronikai-akusztikai eszközök kiterjedésének köszönve az írás korszaka az avantgarde költészetben természetszerűleg lezárult.

Bár a lettrizmust tekintik a fonizmus utolsó szervezett mozgalmának, a poésie sonore igazi kibontakozására jóval később, a vizuális költészet kikristályosodásának idején (tehát napjainkban) került sor. A vizuális költemény grafikai jelként egzisztáló nyelvi jelenlét, melynek értelmet – a hangköltésztől eltérően – verbális, vizuális és fonikus előadás útján adhatunk. A vizuális költeményt a vokális előadó partitúráként használhatja, melynek kidolgozására a dekódolás sajátos, egyéni kulcsát alkalmazza.

Ladik Katalin Phonopoetica című anyaga a beszélt nyelv érzelmi kifejezése szempontjából akusztikai (hanglejtés, hatások, ütem, szünet) és vizuális (mimika, gesztus) tényezőkre bomlik, ahol a hanglejtés a kifejezés teljes hangképének felel meg. Az összefüggő szöveget kiszorító, metanyelvet képező hang a legemberibb, legérzelmeibb beszéd képében jelenik meg. A hanganyag megközelítése azért válik szinte lehetetlenné, mert ahogy Ivo Škarić írja, az ember könnyebben megismeri tulajdon nyelvének mechanizmusát, mint a hangét, a sikolyét, mint ahogy jobban ismeri tudományos tevékenységét az esztétikaitól. Még mindig képtelenség kimutatni a sikoly alakzatait, attól függetlenül, hogy a mindennapi beszédben oly szívesen alkalmazzuk őket.

Ahol a sikoly, egy „ó” vagy „é” válik uralkodóvá, onnan kiszorul a szöveg, a folyamatos beszéd. Az intenzív hang megsemmisíti az együtthangzást, a nyelvi elemeket pedig egy globális formába tagolja; a ritmizálás meghosszabítása a természet örök, meg nem szűnő ritmizálását idézi fel.

Ladik hanginterpretációja olyan permanens nyelvi kutatás része, mely a költészet kiterjedésének megsokszorosításában vállal részt már évek óta. Az elektronikai-akusztikai hatásokat, technikai lehetőségeket csak mérsékelten alkalmazva, elsősorban az emberi hang lehetőségeire épül. A Phonopoetica hanglemezre való rögzítése az első ilyen vállalkozás a jugoszláv művészetben, mint ahogy Ladik tevékenysége önmagában véve is úttörő jellegű. Szerepe a nemzetközi avantgarde műhelyében is egyre összetettebb és jelentősebb.

HÍD, Újvidék, 1976/10.

Sinkovits Péter:

A HANGOK VARÁZSA

- Ladik Katalin: Phonopoetica,
Egyetemi Művelődési Központ Galériája, Belgrád, 1976 -

Kissé tanácstalan az, aki írni kíván Ladik Katalin lemezéről, mert érzi a hasonlítás, viszonyítás hiányát. A költészetben ugyan már jóval korábban próbálkoztak tisztán hanghatásra, hangzásra törekedni, de mégis, bizonyos versforma keretein belül. Ilyen értelemben Ladik vizuális költészete a bábeliség felé vezet: szerkezet nélküli hangzavar.

Némileg más eredményre jutunk, ha a zene felől közelítjük meg Ladik kísérletezéseit. Egyben persze – akarva-akaratlan – a modern zene távlatait és kételyeit is érintenünk kell. Még hozzá a hallgató szempontjából. Az átlagos zenehallgató ugyanis alapjában véve felismeri a hangszerek hangját, a konszonanciákat és disszonanciákat, s ami még fontosabb, a témákat és motívumokat. Bizonyos idő folytán pedig elvárja azok szabályszerű ismétlődését. Minél rövidebb időegység alatt ismétlődnek az egyes egységek, annál könnyebb az ún. visszkapcsolás, eltérő esetben a figyelő rejtvénytől feladványt kap, amit esetleg nem képes megoldani, s elveszti kapcsolatát az előadott művel. A modern zene gyakran teljes egészében feladja a logikai-matematikai kapcsolatteremtés lehetőségét, teljesen leépíti a mű dramaturgiáját, és csak bizonyos hanghatásokra, hangzás-fűzerek betartására ügyel, előtérbe helyezve az improvizáció lehetőségét is. Jeney Zoltán fiatal magyar zeneszerző például három zongorára írt darabjának kottájához a következő utasítást adja: „A különböző összetételű hangzatok, amelyek a darabot alkotják, 27 oldalon, oldalanként eltérő számban vannak elhelyezve.

E játszánivalót lehetőleg úgy kell háromszor kilenc oldalra szétosztani az előadók között, hogy mindegyiküknek megközelítően azonos számú hangzatot kelljen megszólaltatnia. Az oldalak sorrendje tetszőleges. Az oldalakon levő hangzatok sorrendje meghatározatlan: mindig az a következő, amelyre az előadó tekintete esik... A hangzatok mindenfajta kulcsban olvashatók, és bármilyen regiszterben játszhatók. Időtartamuk, dinamikájuk és a közöttük levő szünetek hossza tetszés szerinti. ”

Ez persze a zene felbomlásához vezet, s valamelyes módon a vásári kaleidoszkópra hasonlít, amely mozgásánál a színes üvegrészecskék és papírszeletek más és más képet mutatnak.

Mindezt azért mondjuk el, mert Ladik Katalin lemeze – mint ezt a szerző egy interjú során megjegyezte – az avantgarde zenével és az új művészi irányzatokkal való kapcsolatának eredménye, s mert a lemezen hallható „számokat” is ennek jegyében tárgyalhatjuk.

Ezek a darabok pedig megismételhetetlen variációk véletlenszerű szerkezeti egységben. Egy-egy téma szabályszerű ismétlődésére a hallgató nem számíthat. Ladik (akit jelen esetben a hangok varázsa tart fogva) inkább a váratlan fordulatra helyezi a hangsúlyt, s csupán az egyes „poénok”, azaz könnyen megjegyezhető érdekes hanghatások ügyes elosztását „rendezte meg”. Innen adódik, hogy ha az egyes darab esetében belső szerkezetről úgyszólván nem is beszélhetünk, többszöri hallgatás után a négy szám mégis tisztán elkülönül egymástól, ami arra utal, hogy a kísérletezési szándék túlhangsúlyozása és a logikai elemek ismétlődések teljes feladása ellenére is az egyes darabok tudatosan megkomponáltak. Más és más a montázsolási folyamat, más a dinamika, és ismét más az egyes számok hangulata. És éppen a hangulati különбözőség bizonyítja, hogy Ladik furcsa kísérletezése lényegében nem eredménytelen, s meghatározott érzést, indulatot ily módon – többnyire egyedül az artikulálatlan hanganyagra támaszkodva – közölni lehet. Olykor talán ősbib, elemibb feszültséggel is. Kérdés azonban, megéri-e a fáradozást. Mert bizonyos, hogy idővel érdekesebb, még furcsább hangzáshatásokat is lehet produkálni, az „aláfestő zene” és a vezető szólam kombinációit is változatosabbá lehet tenni, s a műszaki lehetőségek is megannyi újszerű akusztikai hatást biztosíthatnának. A produkció minőségi változását persze ismét elég nehéz lenne nyomon követni. Maradjunk talán abban, hogy a művészet (és annak eredménye) gyakran nem több (s nem kevesebb), mint játékos gondúzó.

HÍD, Újvidék, 1976/10.

TARTALOM

A KIADÓ ELŐSZAVA	III
PUBLISHER'S PREFACE.....	V
KRITIKA	VII
SZKÁROSI ENDRE: SZIGORÍTOTT MUSKÁTLI.....	VII
G. KOMORÓCZY EMŐKE: EGY DIDERGŐ MADÁRIJESZTŐ VIRRASZT AZ ÉGEN.....	IX
KEMENCZKY JUDIT: VERS ÉS SZÍNHÁZ!	XVI
SZOMBATHY BÁLINT: AZ EMBERI HANG LEHETŐSÉGEI	XVIII
SINKOVITS PÉTER: A HANGOK VARÁZSA	XX
KIÜZETÉS.....	1
ÉJFÉLI RONDÓ (1962-1968)	2
<i>Molunati elégia</i>	3
<i>Androgyn</i>	4
<i>Ének minden napra</i>	5
<i>Éjféli rondó</i>	7
<i>Daphné</i>	13
<i>Ólomöntés</i>	13
<i>Sámándob</i>	15
<i>Menyegző</i>	15
<i>Zsoltár</i>	16
<i>Apus</i>	17
<i>41 °C</i>	17
<i>Leucocyta 36 000</i>	17
UFO PARTY (1962-1976).....	18
<i>Az Ibrisz csillagvizsgáló ellen elkövetett merényletről</i>	19
<i>UFO party</i>	20
<i>Tél</i>	24
<i>Zöld tenyér kárpitba verve</i>	26
<i>A királylány zsámolya</i>	27
<i>Drága ügyvéd úr reggelei</i>	28
ELINDULTAK A KIS PIROS BULDÓZEREK (1969-1971)	32
<i>Minden azon múlik</i>	33
<i>Ki fogad be engemet</i>	33
<i>Fehér kutya a végtelenben</i>	33
<i>Kereszthídra léptem</i>	33
<i>Fehér bőrdudák száradnak</i>	33
<i>A jégen rőt kisasszonyok</i>	33
<i>Barna cérnát ereszt a hold</i>	34
<i>Dinnyét lóbál a sárga szél</i>	34
<i>Nemrég a sárga tornyok</i>	34
<i>Isztambulban jártam</i>	34
<i>Tavas</i>	34
<i>Velencei galambok</i>	34
<i>Hat porszívó éjszakája</i>	35
<i>Mese</i>	35
<i>Tele van holddal a holdi ember</i>	35
<i>A lovacska halála</i>	35
<i>Mese a sárkányról</i>	36
<i>A kés</i>	36

Évszakok	36
Amikor a zöld függöny	36
A téren túlkölő autók	36
Maga az a kövér pasas	37
Kutyuskám gyerek a patikába	37
Július	37
Aratás	37
Nyár	37
Nyári éj	37
Tűz	37
Útban Görögország felé	38
Bolond nyár	38
Azt hiszem éjszaka	38
Az autóbuszban nyolc óra tájban	38
Galambox aki a havasokban járt	38
Balkon	38
Ha meglep a magány a konyhasztalon	39
A másik szobában az énekesnő	39
Avagy seprűje vagyok-e páromnak	39
A lúd és a ló viadala	39
Vers a szerelmes piócáról	39
Mellem alkony	40
Szép tiszta tyúk	40
Hiba történni ezt rögtön észrevettük	40
Színházban	40
Itt csücsül a négy lókötő	41
Az a szétvert ajtó közöttünk	41
Elindultak a kis piros buldózerek	41
Furcsa aki kalapácsokról álmodik	41
Amikor a vörös hegy	42
Hová bújtál kató	42
Az ablakon kidőlt rúd	42
Vasárnap	42
Kis éji zene	42
Amióta varjút ültettek belém	43
Mintha száz életem volna	43
Az öregasszony meg a székek	43
Csend	43
Idő	43
Áhítat	43
Éj	44
Hogy a fájdalomtól-e	44
A répa	44
Életem	44
MESÉK A HÉTFEJŰ VARRÓGÉPRŐL (1971-1978)	45
A hétfejű varrógép	46
Kvazár néne	46
Az emberek szétszéledése	46
Hogyan került agyag a tó fenekére	46
Hogyan lopta el a sáska a holdat	46
A sáska meséje az öröklétről	46
A sáska meséje a szeretetről	47
Álmot hullajtó sáska	47
A három madarat evő sáska	47
Az éneklő sáska	47
A Nap, a kígyó és az égetőember	47
Két hegedű és a gazda	47
Az ember, aki inget kalapált a fején	47
A mőzsaszínű radár	48
Az a möld zadár	48

<i>A vörös masina</i>	48
<i>A fekete légycsapó</i>	48
<i>Hét szűkös esztendő</i>	48
<i>A kék katona</i>	48
<i>Az ember, aki röptében elkapta madarakat</i>	48
<i>Hideg napok</i>	49
<i>Boszorkányszombat</i>	49
<i>Hét ország</i>	49
<i>A legkisebb királyfi</i>	49
<i>Három kívánság</i>	49
<i>A táltos</i>	49
<i>A griffmadár</i>	50
<i>A barna tehén</i>	50
<i>A furfangos kanász</i>	50
<i>A tevisdisznó</i>	50
<i>A három kismalac</i>	51
<i>Hogyan soványodott le a királyné</i>	51
<i>Ollójáték</i>	51
<i>Tűzjáték</i>	51
<i>Fogójáték</i>	51
<i>Későjáték</i>	51
<i>Fehér madár</i>	51
<i>A gonosz leány</i>	52
<i>Hamvazószerda</i>	52
<i>Gyulladj meg, gyertya!</i>	52
<i>Tyúkhívogató</i>	52
<i>Holdleány</i>	53
<i>Beszélő teknő</i>	53
<i>Bújócska</i>	53
<i>Ladik Margit</i>	53
<i>Négy fekete ló mögöttem repül</i>	54
<i>Jégmadár</i>	54
<i>Tavaszi szél vizet áraszt</i>	54
<i>A meddő tehén</i>	54
<i>Barna tehén fia</i>	54
<i>Eppeg a fekete király</i>	55
<i>Három holló kék lánggal égeti egymást</i>	55
<i>Mindent járó malmocska</i>	55
<i>Papucsszaggató királykisasszonyok</i>	55
<i>Az aranytojás</i>	56
<i>Az üvegszemű leány</i>	56
<i>Az elvarázsolt leány</i>	56
<i>A kendert szedegető leány</i>	56
<i>A beszélő tükör</i>	56
<i>Az okos leány</i>	56
<i>A szorgalmas leány története</i>	57
<i>A vízholdó leány</i>	57
<i>A meg nem született leány</i>	57
<i>A kutyafa</i>	57
INKARNÁLT BÁBJÁTÉKOSOK (1978-1985)	58
<i>Gyere velem a mitológiába</i>	59
<i>A varróleány attól jön</i>	59
<i>Kinek van füle hozzá</i>	59
<i>Bartók Béla</i>	60
<i>A jégfolyam alatti völgy</i>	60
<i>Kinek a fejét fűjják</i>	61
<i>Jól él, aki jól lapul</i>	61
<i>Ovidius rigóként a villanykaróig emelkedik</i>	62
<i>Tour de Merde</i>	62
<i>Metró versek</i>	62

<i>Polónia expressz</i>	65
<i>Pannónia expressz</i>	65
<i>Puskin expressz</i>	65
<i>Meridián expressz</i>	65
<i>Inkarnált bábjátékosok</i>	65
<i>Concerto</i>	67
<i>Hvari cantók</i>	69
<i>Nézd, ezt a fényes drótot!</i>	70
<i>Az ideges patakok kihunytak</i>	70
<i>Saját hangján. Az olló</i>	70
<i>Androgin a cseresznyés kertben, hintaszékben</i>	70
<i>Ó, ha becsukják a kapukat a barna szembe</i>	71
<i>Made in Universe</i>	71
<i>A cseppfolyós kályha</i>	71
<i>Én gyorsan járok és az esőcseppek mind elkerülnek</i>	71
<i>Füstben égi táncos kecskék</i>	71
<i>Egy délután ültek a galambok</i>	72
<i>Gyermekrubin</i>	72
A PARÁZNA SÓPRÚ (1968-1984)	73
<i>Azok az aranyba zárt ketrecek</i>	74
<i>Önéletrajz</i>	74
<i>Ing</i>	74
<i>Nyulam téged nem szeretni</i>	74
<i>Madár</i>	74
<i>Imádom a tűzikutyát</i>	74
<i>Finom a hang a fogam alatt</i>	75
<i>Kis piros vonat a szádból</i>	75
<i>Marshall</i>	75
<i>Hogy felragyogott, amikor felhőt végre</i>	75
<i>G. kisasszony</i>	76
<i>Gyönyör, sötét szekrény</i>	76
<i>Nadrágomra ha rátalálsz</i>	76
<i>játék hihinek</i>	76
<i>Anyácska virraszt</i>	76
<i>Pihés mandulafák</i>	77
<i>Ül barna tuskón</i>	77
<i>Négy trokedli</i>	77
<i>Mindkét éjjel</i>	77
<i>Barna padló *</i>	77
<i>Boldogság</i>	78
<i>Görög nő</i>	78
<i>Három csipkenyak</i>	78
<i>Szent Teréz barna arca</i>	78
<i>Csak a hajnalokat ne !</i>	78
<i>Ne légy kegyülm mogomnok</i>	79
<i>Sírató</i>	79
<i>Ladik Ferenc</i>	79
<i>Repülő szarvasok</i>	79
<i>A hét betyár</i>	80
<i>A legkisebb királykisasszony</i>	80
<i>A parázna menyecske</i>	80
<i>A sáska, aki hegedűn játszott</i>	80
<i>Imádkozó sáska</i>	80
<i>A békakirályfi</i>	80
<i>A csodálatos daráló</i>	80
<i>A férfiszülte leány</i>	81
<i>Az a nyílás a ruhádon</i>	81
<i>Mimóza gödröcske</i>	81

HOMO GALACTICUS (1980-1985)	82
<i>Vándor, kezében felrepedt gránátalma</i>	83
<i>(Átmegy két tüzes gomblyukon...) *</i>	83
<i>Miféle szűkülő tudat húrja válik vízzé</i>	83
<i>(Amióta a kicsiny...)</i>	84
<i>(Első érzése...)</i>	84
<i>(A törekény székről...)</i>	84
<i>(Fájdalmas vágyat érzni...)</i>	84
<i>(Szájába vette a fehér zoknit...)</i>	84
<i>A hajnal első halvány jelei</i>	85
<i>(A feszülő víz...)</i>	85
<i>Ha szitát lát az ajtó fölött</i>	85
<i>Néha azt álmodja, jön valaki.</i>	85
<i>(Barna lépcső...) *</i>	86
<i>(Ő aki már régen...)</i>	86
<i>(A koromfekete csónakban...) *</i>	86
<i>(Semmi ami zöld...)</i>	86
<i>(Nem hó...)</i>	87
<i>(Bedőlt a fagyos szélbe...)</i>	87
<i>(Lakatlan volt a fehérség...)</i>	87
<i>(Hidegérzete volt...)</i>	87
<i>(Mutassák meg neki...)</i>	87
<i>Jégpáncéllal vonták be arcukat</i>	88
<i>(Mindegyik élesre volt kihegyezve...)</i>	88
<i>(Túl az öltözködő hegy gerincén...)</i>	88
<i>(Megtisztulva minden keverékanyagtól...)</i>	88
<i>(Nyersen mint a zaj...)</i>	89
<i>(A Nap! Most robbannak...)</i>	89
<i>(Oldalt feküdt a madárhang...)</i>	89
<i>(Tojás háza...)</i>	89
<i>Az égen álmos kígyók</i>	90
<i>(A következő hosszabb villám...)</i>	90
<i>(Puha üvegszékeken)</i>	90
<i>(A kocsonya áramot merített)</i>	90
<i>(Célját nem érte el...)</i>	91
<i>(Leroskadt egy dértől)</i>	91
<i>(Utolsó erejével)</i>	91
<i>(A középső réteg)</i>	91
<i>(A párhuzamos világok) *</i>	92
<i>(Kétezzer évvel később) *</i>	92
BUKOTT ANGYALOK (1980-1985)	93
<i>Ágak között, lebukóban *</i>	94
<i>Vadlibák utolsó, tüzes sugara</i>	94
<i>Ikarosz árnyéka</i>	94
<i>Fehér, halálos áramlás</i>	94
<i>Lomb ! Lomb ! Hallom a vizektől</i>	94
<i>Vadászat</i>	95
<i>A fákat mind megnövesztetni !</i>	95
<i>Hőésésben</i>	96
<i>Ciprus, itt a Fagyott tengernél</i>	96
<i>Handboxe, hajában villamosjegy</i>	96
<i>9 minden helyen *</i>	96
<i>Zúzmarába öltözött szárnyakkal</i>	97
<i>Várákozás</i>	97
<i>Meleg, rohanó éjszakában</i>	97
<i>Ökörnyál</i>	97
<i>Hajnal közeledtén, az álom torkolata előtt</i>	97
<i>Mudra, a spirál</i>	97
<i>Hosszú, téli madarak tüzei</i>	98
<i>Leonardo</i>	98

Szentivánéji álom.....	98
A fényképész beállítja	98
Nature morte 1980.....	99
Nyár(s).....	99
Hattyútojás gőzben, dalban	99
Narcisszus deréktől lefelé.....	100
Fiatal gáztűzhely tavasszal.....	100
Pedagógiai vázlatkönyv.....	100
Végtelen, szikrázó mozdulat.....	100
Fehér vagyok és egyszerű.....	101
Egy.....	101
Bábel – negatív lenyomat.....	101
Micsoda bűvös teher.....	102
Szél, fa, mocsár.....	102
Tengerre, de messze, s azon túl.....	102
Tavaszz.....	102
Mechanikus balett.....	102
Tavaszzvárás	102
Ürdögök szárnyán, fehér falon	103
Áldozati edény.....	103
Ráncos, haja festett éjszaka *.....	103
Vidám, halálos darazsak.....	103
Rákhel ráhajol *.....	104
Főtt, fehér hal Isadora tányérján.....	104
Hogy szó, étel, oltalom ne adassék	104
Rákhel és Lea csintalan kötötűkkel *.....	105
Zuhanás	105
A második patakot átugorván	105
Fülemüle	106
Tavaszz, széttépv.....	106
Tavaszz, macskák mosakodnak.....	106
Erdőtűz.....	106
Vörös haja felcsap a mélyből.....	107
Lehúzza róla a szépséget.....	107
Kis parázna felhő.....	107
Üvöltő szelek.....	108
Mintha tenger háborogna.....	108
Az szelíd daruhoz hasonlatos gyilkosom.....	108
Hajnalig kitakarva *.....	108
Rovarok éjszakája *.....	109
Virágének.....	109
Suhanva követ, ölembe vegyem?.....	109
Törékeny helyszín: Éden	109
Látomás nyugózhette le őket *.....	109
Nem édes, nem is fáj az ébredés.....	110
Fényes vadállatként sziszeg, de nem ég el	110
Peer Gynt ragadozó madarakkal.....	110
Hattyúdal	110
Csendélet halakkal.....	111
A bőr odaragad.....	111
Bukott angyalok.....	111
Csont elött virradat *.....	111
JEGYESSÉG.....	113
JIN ~ JANG	114
Édentől Keletre *.....	115
Mennyei jegyesség	115
A hajnal beszívja nedvünket.....	115
A tanítvány.....	115
Magister Ludi	115

<i>Virrasztás *</i>	115
<i>Tenger, senki *</i>	116
<i>Lapis albus</i>	116
<i>Fekete csillagok kútja</i>	116
<i>Nem lehetne most visszafordulni?</i>	116
<i>Merkurról, suttogva</i>	117
<i>Szürcsöl a hideg tájképből *</i>	117
<i>Fehér arca beleordít</i>	117
<i>Alma mater</i>	118
<i>A sziget meleg, véres bőrt húz</i>	118
<i>Hullámozó képkeretben a tenger *</i>	118
<i>Hajó nyargal</i>	119
<i>Viharban *</i>	119
<i>Láttam a kutyákat</i>	119
<i>Éjszakai vonat</i>	119
<i>Denevér</i>	120
<i>Be kell varrni az ég alját *</i>	120
<i>Kivilágítva fészülködik</i>	120
<i>Tiszta szellővé válunk</i>	121
<i>Útban Délnek</i>	121
<i>Hímzett ügyirat</i>	121
<i>Szerelem</i>	121
<i>Befagyott, sárga folyó</i>	122
<i>Zöld kesztyűben, pufff, akár a villám</i>	122
<i>Ordít amikor megszületik</i>	122
<i>Léda és a fattyú</i>	123
<i>Üveghatyú az előszobában</i>	123
<i>Gyorsuló szekrény</i>	123
<i>Ohridi gyöngyök</i>	124
<i>A tenger arcod veszi fel *</i>	124
<i>Sem fecske, szaga, mint a madaré</i>	124
<i>Nem látod bennem a vízesést? *</i>	124
<i>Álom, hosszú, fehér *</i>	124
<i>Vőlegény</i>	125
<i>A tükör démona</i>	125
<i>A szörnyeteg, akit szeretünk</i>	125
<i>Halkan lecsatolja</i>	125
<i>Jin és Jang *</i>	126
<i>Nyirkos ég, hideg vasalókkal</i>	126
<i>Judit</i>	126
<i>Villamosban</i>	126
<i>Éva</i>	126
<i>Fehérnek lenni</i>	126
<i>Lárvák az égi selyemből</i>	127
<i>Alice fészket rak az ég alján</i>	127
<i>Alice és a harkály</i>	127
<i>Rogina bara mocsár facsúcsai</i>	127
<i>Ez az évszak: szekrény</i>	128
<i>Anyám *</i>	128
<i>Álom, zúzott gyümölcsön</i>	128
<i>A rózsákról, az enyészet falai között</i>	128
<i>Hold és patkány</i>	128
<i>Villám</i>	129
<i>Először fog a fog teremni</i>	129
<i>Tavaszi reggel a Pokol-szigetek egyikén</i>	129
<i>Ó, azok a szép napok!</i>	129
<i>Happening 1969</i>	130
<i>Nem jobb gyönyörre támadni fel</i>	130
<i>Rózsakeresztes</i>	131
<i>Kassák Lajos</i>	131

<i>A Költő köszöntése[#]</i>	131
<i>Nyári zápor a gőzölgő paprikaföldeken</i>	132
<i>Egy homoki patkánynak</i>	132
<i>A kígyó kékje szokatlanul halovány</i>	133
<i>Balkán expressz</i>	133
<i>Forgatókönyv</i>	134
UROBOROSZ.....	135
<i>Fehérlófia telefonjelentései</i>	136
<i>Légiposta költemények</i>	137

KIŰZETÉS

Válogatott versek

A kötet 1988-ban jelent meg az újvidéki *Forum Könyvkiadó* és a budapesti *Magvető Könyvkiadó* közös gondozásában.

ÉJFÉLI RONDÓ (1962-1968)

MOLUNATI ELÉGIA

Ím a fürtös-kesernyés
sziklákhoz érkeztél végül
szederszemű állatként apró magad
hol a kutyák virágként
fölköttek átrohannak
fekszel s a bimbók mind felvonítanak.

Fölnézel. egy reggel
s combod közé szorul a homokos hab
a szőke kést bámulod
lecsüng egy évszak homlokodon.
A kelyhükből kilépő lányok
borzongva sürgetnek
látod Gaia is
a meg-megújuló imbolygó ekevassal
s a férgek hősín ívvel már megelőztek
fájón villogva elcsitulsz hát
s a kéklő deszka utolér.

S fölrémlik még
a színes húsban a fekete-tarka
kéz hogy bolyong!
Szárnyas hold-léceken
tenger zuhan s riadt
sziklanyájra borul.
De velőd karót érlel.
Itt a rend az ég aljig befogva,
a valót képletté levezetni
bordák közt a szegekkel növekedni
mint aki mindenben ügyes
zsenge drótként meglapulsz
hol a szív daróca zöldell
csenddel szórod be s fővennyel
kihűlt edényeit.

Elindulunk a homokba csorgó
sziklák nyelve alatt
hol a Dél csattog s remeg
ős-lárva árnyait belengeni
talpunkban ősi tiszta
virágfogakkal melyeken hús ragyog!

S nincs ideje a partnak
vállunkba visszahúzódik.

Te csengve violás-dagadtan
túl a tányérokön
hol csillag surrog
tüdőmbé rajzolsz nagy vizek pillája alatt

Ha lehetne még
ősz kagyló dagadnék föl egy testbe
melyet vágás árnyékol s homokkal fut tova
vagy kés lehetnék mely sugallatként
meleg szemekbe költözik.

ANDROGYN

*zsibbadt hold gerincünk
dagadt koszorúja
a mezők hátán
cín
cín
bodzabélben
a férgek ránk találnek*

az átkot
vásott lábszáraikon elbírní sima biccentéssel
s a következőt ki már rokon
a félszegúszó halak
motozását híg csontokon s a szerszámokat
aki jó morzsás testén lábnyomok
mint hús kettévágás után
meddő hold-gubbasztás hájas lombokon
immár sárba szenderülve
szemünkben a halál dorombol

*miért idéztek
testünkön rég
porcogóssá vedlettek
a virágok*

a düh
fekélyes szirmait meresztgető
bozótja zsíros szemgödreinkben
mocsár piheg hol tej folya el
hüllők sétája iszappal telt emléinken
rothadt mégis ismerős kezek
a folyókhoz űzve karjaink
bordáink karók a fővényen
s így tisztára mosva
a kagylókban megzizzennek a fogak
ott kószolgatjuk sebeinket
bimbós nyelvünk fröccsenő gyökér

az éj
bagolyszemekből mint forrás
vaksin csorog el s a félelem
csontokon legel
új virágot pólyáz átkunk
cirmos az agyveleje
s halál zsong mint szírom
ha korommal tele
a kárhozottak égő

abroncsai szikráznak már talpukon
mily viszketés
parázs-vakarta át bőrén
lábunk nyomán s az álmok cincogása
karókon csöpögő testtel

mint pók
méhünkben mezőt fakaszt
mosolya a töviseknek
s a rovar a szájon sütkérező felreped
elcsordulnak szőke lárvafejek
mint csillag bőrét levetve
leszünk didergő habzó fogak
s remény mit lerágott torzsaként
hordanak szálkás köröm alatt
az emberek

ÉNEK MINDEN NAPRA

T. S. Eliot emlékének

I.

Mert régen ismerős ismerős nekem
az arc mely ajtómban pislákol
hol csillag pendül
a húrok fázósan megjelennek
a deszka kiszabva tüdeje körül
és jól van születéshez és halálhoz
mindez ismerős nekem.
A frissen locsolt szőnyegen
csengve mint aki kifényesedve
célhoz érkezik
az ajtókra lányokat festek
a lányokba késeket.
Hibátlan részvéttel mint egy nézőtér
mely fehéren rebben
hús csokorba vándorolnak testemben a műszerek.
Velük tartsak-e vagy továbbra is
gyertyafényt ostromolják
mely a poharamba ágaskodik?

Mint aki magával hordja bűgását szélvédő üvegeknek
s távoli harangokét arcát körülfonja
sok kocsonyaszerű kéz s láb
zöld széken fogai várnak egy pohárban.
Alszik egyet
csípője körül a holdat meglazítva
halkan ahogy ajtók keringenek
miket kivágtak fürge ollók
pillája alatt csipkét horgol.
Magam vagyok mint levágott kihűlt ujjak
hogyan kezdjek hát neki?

A lányok elzárva körülöttem
egy tükörben teleltek át
s talpra ugranak de már holtan
az egykor sikongó áfonyák.

II.

Esőt neki
így lép a terembe a hős
bordái alatt madár horkol
rám se néz
sápadt lesz bikához hasonló.
Jaj elég tiszták-e
csípőm lekopasztott szárnyai?
Vörösen rányílnak lebukóban.
Ki sebzi fel a fákat hajnalonként
az ágy esőtől duzzatatag
így szól
a zongorát a por-ruhával
a tányért meg mással
és aztán
minden étkezés után
Saint-John Perse verseit letörli-e
beszélj csak
ilyen szövegekkel semmit sem lehet kezdeni
és ahogy belém nyal tejfehér cseppjein
délben tájkép leszek vagy puding.

Ez az a nap
hab dobálja a billentyűivel
ez az ő langyos nyertése
a minden irányban pányvázott tenger.
Úgyis lejjebb szállok én
vásznat varrni színes-sós kezemmel
füstölgő nyaka köré.
Mi ketten
én visszafordulok
hogyan testem kiköphesse
van elég időm.
A hősök már így járnak.
Őrült molylepke a fejem körül.

III.

Most a virágok eloldják magukat
gyors és egyszerű a vágás
a mezők összecsukódnak
a csontokból fénysugár kel merőleges
s elszivárog szőlőíze nyakunknak
lesz ki a késsel halkan lehever
de a kés nem szeret zuhanni
a cserjék gőzölgő karmaikkal várják.

Elindultunk te meg én
ha habosra fürdették szemünk a folyók
s csillaggá szappanozták
nyomunkat hiába keresnék

a hajnalnak nincs illata
lány fűrészei el iszapból kihajolva.

A rácson túl
lázás égitest kerékre kötve
még visszanéz.

Unom a halál ékszereit.
Csontjaimat bádogdobozban fogom hordani.
Testem cseresznyés kert.
Azt hiszem fává sötétülök.

ÉJFÉLI RONDÓ

Mert létünk csordul el álmatag
ernyedte emléinkből dúskálni jöttünk pénzsmás undorokban
legörgetni a kacajt ingatag dómjairól
megbolygatni lecses pattanásait a mezőnek
bőrünk alá rejteni dudorodó évszakokat
érdes szurdokon tartós ötvözetbe
kovácsolni az ígéretet . . . jöttünk hát
tetten érni a lombosodást szikkadt porcogóinkról
lenyesni az idegen magzatot.
Kirojtósodott ereinkből az intelem
lógatja lábát álmaink pilléreire
nyúlós étkül az iszony hever
irtózáttól vásott hörgő eszméletünk
falakról csöpögő emlék-köpetünk
védtelen
csontjainkból feltörő álmaink
bokrosodó izmainkon szertelengő rügyező kötelek
vérét szíttá látomásainkon a düh terpesze
mint legyek kocsonyában hűl emlékeitek
hemzsegő kacajokon hájasodók ti torz
képmásaink csámcsogó szerelmesek.

Íme az álmok egerei
szertefutva ismerős homlokon
rozsdás ígéttől terhesen
íme a perc
pörkölt mosoly-ruhásan
gyökér-szíttá karjaink elé:

*hogy a mezők szakadt inakkal
hevernek végül a sziklák köré
megtanultam*

Sziklák duruzsolását miért is
remélsz gyorsaidban viharok haját
bogozni kócos tajtékot?
Jöjj a mezők is most indulnak titkon
holdfény-lépcsőkön zöld húsú reményt keresni.
Ismerik a gyökerek tapintását
zsibongó idegvégződéseket rágcsálni

nedveket felszívni tanítanak
barlangok csipkés mészfogából
ércek súlyos izzadságcseppjét puhítani
zsíros ősnövény-forrást csorgatni
a tűzhányók duzzadt mellbimbóiba.
Míg egyenként elhagynak ruhadarabjaid
vinnyogó fodrait a szélnek fésülöd hajadból
méhedben a vágyak mocsarait
hűvös pikkelymozaik üledékét
felkavarod szunnyadt patakjaid
az izmok reccsenését várod
sikolyát feltört ugaroknak
kérges ölelésed barázdáiba
ültetni a legszebb ígéretekét.
A sirályok alábbszállnak borzongó
leplén költeni a hajnaloknak.
Habzón szakad az éj vászna
pilláidon álom fodrosul
feltűzött fehér szárnyú madarak
bíbor árbocokon áldozatul
a vértől duzzadó Mag homlokán
fényrudakkal átdőfött felhőuszály
hömpölygő hangyaboly-szíttá illatok
porcogós kacatként zsidbadt combodon.
Ellomposodva
mögötted kullognak vászondarabjaid
a színek puhán lehámlanak.
Remélsz: valaki felnyalábólja tán
csöpögő martalékát s megfoltozza
éjszakáid egyre rojtosodó halmazát
örök oldatba szétkeveri mozdulataidat.
Kórusok sürgetik vajúdásodat.
A fürthöz tartozol te is
sáson szikkadt kéklő rostja
cérnás szemednek.
Miért vársz?

Fecskefészek a markom lakatlan
otthona ablakod ki-be röppenő vágyainak
ne számold míg
ájultan pihegnek sötét ablak-sebek
var fogant álmaimon
csukott redőny.

Kegyelet éhes zarándoka
esőmosta indák zúgása követ
ruhátlan gyötrelem kúszik ormaidra
sziklák sarjadó mosolyáért vedlenek az évszakok
tömény káprázat csordul elő:
könyörület.

Miért tanítják a színes sárkányokat
habzó szárnyakkal kísérni a sirályokat?
Monszunok csókja csábít
fröccsenő kacaj a zátonyokon
a tudat elcsöpög hézagok bordái közt az időnek

az égbolt terpeszét fájlalja a tenger
s kéklő ölén zsibbadt mélységeit.
Korallok rózsálló permete hűl
míg a sírásók tovahúznak néma
szekerén a hajnaloknak
csillagok vérző szuronyain
jázminok halált sikoltanak.

A megtagadott mozdulatokat
miért is ejted görcsös vigalmak közé
a kőfaragó keze büntelen virága
csupán meredező álmaidnak.
Mint utca elfolyik szemedből
mohos pilláidon az árkos feledés
szélfürtös lépted pörköltlen hull
utadon záporok szőttesére
fáradtan göngyölödnek szempilláid hús ígéreteken
a távolság ring ereiben szomjas tevék danája
válladon trópusi káprázatok
fürtökben lógnak kagylóízű mesék
vársz: kiburjánzol a távolság gyökereivel
hozzád simulnak hús emlékrajkok
a tárgyak eloldják árnyukat a víz rétegeiben
mohává lágyult városok
belepik a megkövült öleléseket.
Zsibongó iszapot tömsz füledbe
ereidbe medúzák remegése ömlik szüntelenül
karoddal felfogod a szitáló motozást
odvaidban picurka halak
öntözik a csend gyökereit álmatag
csontjaidból szopogatják az időt
a mozdulat leoldva csuklódról
ernyedten ömlik halomra
a csillagok zajtalanul lecsorognak
folyók medrébe babusgatni
féltett gyöngymagvaikat . . .

Hová tűntek a keleti ördöggyócskák
csontos rétegeiben szikkadnak pattanásaim
fetrengő halaknak huzatos világa
s a madarak rikoltása megkövülten
árnyékomra nehezül.
Felüvöltének ím a holdfejú kutyák
nyaldosva fekélyeit a csillagoknak:

*didergő nyelvét ki ültetné
táncoló bordáink közé?*

Nézzétek, mint nyüzsögnek áhított bugyrokban az egerek! Békás láz, vacogó kísértések téboly-kórusa, belemarkolni, gyömszőlni a szavak csúszós kóchalmazát . . . ez lenne hát a kötelesség? A fogainkat sajnáljuk. Kicsorbult mosollyal hogyan harapjunk most zúzmarás kenyérbe?

ez lenne hát
a tánc a tánc
nyiklik-nyaklik
a szél pörgettyűje
levedlik bánatom

tüskés gomolyag
gurgulázik
gru gru gru
szikkadt gégecső
epedőn süvít
fuldoklik a lég
girhes bordáim
közé suhints
illan a gőg
egy mézesmadzag
hopp bekapom
kivirágoznak körmeim
ne üss rá
ne még ne még
trillázó tilinkó
mártogatja a holdat
részeg poharamba
csacsқан cuppog
a kis egér
bolygatja álmaim
itt a vége itt a vége
a madzag vége
tekeredik nyakamon
megfojtani megfojtani
meghámozni nyelvemet
piros a béle
fakó gyöngyfogak
koppanón hullanak
cin cin kopp
elvitte a madár
messzire tudod-e
rojtosodnak hangszálaim
foltozni kéne nagyon
a szavakat
szeretem a harisnyámat
csordultig felhőkkel
lyukas a szára
kipottyannak álmaim
be kár be kár
maradt a fenekén
egy vakondtúrás
kínálgatja bögréit
az öregasszony
igyunk hát igyunk
ropjuk a táncot
körbe körbe
a kakas taraján
ficáncol kacajunk
nyávog a macska
fennakadt a farka
ropjuk ropjuk
kócosodnak ereim
hol a vége hol a vége
a borotvának
megkeresem
villogását
egér cincogását
kikergetem fülemből
feszegeti dobhártyámat
kalapál kalapál

bokrosodik bánatom
kirügyeznek fülcimpáim
tarkabarka
madársereg
tollázkodik hasamon
kipp kopp kopp
botorkál a szívem
kiugrani kiugrani
az ablakon
siess siess
habzsolni habzsolni
véretem pörgetni görgetni
koponyámra koppintani
kukk itt vagyok
ki vagy te
az örülettel bújócskázni
elvesztettem fogaimat
csetlő-botló
csontjaimat
sebaj pergess
forgass forgass
csigolya-füzérrel
dobálj meg
keselyű keselyű
hol a húsom
nincsen húsom
mi maradt még
a tánc a tánc
kergeti árnyékomat
leteperi megszürkálja
megkötözi göngyölgeti
ne nyivákolj
zsebre teszi
úgsincs vége
soha vége
a táncnak

A kárhozottak tarka rémkacajából hasítok magamnak, befedni fekélyeimet, ha álmok fertőzte penész-mosolyok gyűlnek, nyilallnak tagjaimba . . . ez a duzzadó leszámolás sajog szüntelen. Ó, ti tudás daganatai! Fehér húsú óráimban egy rögeszmét cirógatok, ez nem az én húsom, óbor ízű vörös kinövés, s tudom, ez a hólyag-virág terjeszti bűzét gondolataimban:

Már topognak sürgetőn zsíros hátú virágok
olajfoltos mosolyukon elcsúszik a nap

Már említik a helyet, álmok önteltségében fetrengő öleléseket, habzó percek üledékét, s mert dübörgő halálom lesz, borzolják kemény idegeiket a sínek...

Gomblyukamban immár
fonnyadtan csüng le gyökértelen
mosolyod darázscsókosan
a kétség növeszti szörzetét faggyús
perceim szemölcsse köré
s kiáltanék bár hangom
alig holdtölte-töltelék avas dióban
társnak a huzat úgyse jó

parolázok hát magammal.
A kamaszként ziháló dagályt miért is
követem felhős lépteidet
almák cirmosságába rejtem szeplőidet
kedélyed gombtalan tarsolyát
nádszínű szemedben hagyom
mondhatom a véres körmű éjszakát
elástam rég a pórázon rothadó reményt
ha hold csurran szemem közé
terhes szárkúpok terpeszén
szálkás álmaim hinteni
mazsolás csillag-ízzel lenne jó.
Dalomat mily lánccsörgés
riasztja el léptem szelét
szárnyától fehérre meszelt madaraknak
ingujjasan kivárom álmodó
mocsaraknak fecske-hordta köntösét
mézzel vonom be hártás mosolyod szirmait
hogy a vágyott pillanat legyen harmatos
lombhúsú csókok fűrtjein.

Ne tudd meg azt az időt
álmok homlokán a fővenyt
bagoly-lakta gyolcsaidat fakón
a tollázkodó boglyas várakozást
pihésen rügyezni lányajakon
cirmos kagylók mohos csillagain
A néma Arató Dís falának dülve
ernyedten leejti karját
mi nem egyenként
holt apánkkal s rügyező méhvel
indulunk szélhordta csontjainkkal
fertőzni sivatagok ágyékát.

Ne tudd meg azt az időt
mikor egy rémült holdcafát gőzmarta
múltat idéz a Szél gyermekeiről
sziklák himporát a tejút virágain
csillagcsokorban léghúsú tengerekben.
Csak a sirályok
zsoltára bőszíti férges álmainkat
pernyés csontjainkat háborgató
csúfos rekviem.
Tán a hörgők nyelvét darázscsókosan
meddők méhébe fullánknak ültetni volna jó
viszketeg emlék
rühesek lesznek gyermekeink

Te tudod az időt
a húsunkban gőzölgő szigetek
kifakadnak fekélyes mellkasunkon
a bordáink közti réteket
melyek patak-fodros lépteinket őrzik
kalászos homlokunkon a csillagaratást
ikrás mosolyát a hajnaloknak
vásott fogát hullató múltunk
ha emlék-horpadáson elcsitul

mint kérges rügy a percek ágain
elhervadnak habzó karjaink.

DAPHNÉ

Őröd-e ki rád hajol
s kétoldalt kifeslik árnyad után
vagy üldözöd
csak szélkörtolgatás ha ágyé kod felbugyog
Mint pók éjből fakadó riadt
csillag-inakkal jársz
a mezők elúsztak hajadban
s fényként elered egy drága szikla
Iramló test-e vagy csapdosó habja
e sörény mely eloldva csendül
vagy lány ki földbeszivároghat
szeplőit lefejtve gyökeret fakaszt
s álomba fullad
Karók rikoltanak

Te lány
ágba szökkenve is
kifesző halál

ÓLOMÖNTÉS

(szilveszteri játék)

muhárem vedd le szívem a lábodat
ideértünk látod ez a műhely
egy sima pálca még egy pálca
mért tátogsz egész nap muhárem
gyötör ez a gyapjúfonál meg a pálca
ráfekszem erre az ágyúra
muhárem kérlek töltsd meg
a mályvaüreget
sustorog már hozom az ólmot
a szemed légy csapó
vigyázz öntöm vigyázz
a pincét már elérte
szaladj kösd ki a gyereket
te torkomból kicsapódó
elkészültünk muhárem
bennünk a csigák indulása
egy ajtónyitásra
ólm kergetőzik fogaink között

jaj annak ki erdőt hord magában
dobért kiált szárhegedűért
benne a szén épp indulóban
megharapja őt egy alma

hol vagy hol muhárem
a fonalat meg nem találom
a kést nem találom
gyapjúnkat más öleli
szeplőid almákon látom
bennük megmártom magamat
fáimat mind megrázom
te vagy egyetlen sirályom

folyónk rózsaszín rezsókkal van tele
meg álmos citromokkal
indítom lovamat

hallom ilus hoztál venyigét
jó vászon vagy derekam elibe
éppen csak feszülő takaróm

gyöngye szemem ég el ne aludjék
kicsi fiam egyfenekű dobon nyugodjék
gyöngye szem nem ég elment apuék
fehér íróm hozni néki míg tűzecske ég

nézzetek minket
mi hónaljig vétkezünk
elszédülök pihés gerince muzsikájától
fiam bordái sovány orgonasípok

régen a hegyeknek szárnyaik voltak
de levágták a szárnyakat s azokból felhők keletkeztek
azért gyülekeznek a felhők a hegyek csúcsai köré
nézzetek engemet szárnyas hegyek
bévisz engemet az én kedvesem
az ő birodalmába
a sós ikrájú halak közé hogy az én
érett testembe
ültessék lázas karóikat

a lányok éjszakára nyitva felejtik
magukat
ánizsmezőnek érzik hasukat
bocsásd meg nekik a rőffenést
én becsukom mályváikat

süsd le szemed jön az ár
kacsóimban túskevár
gyertyáim most nyerítettek
megszülték a harmatot

én már megszüülöm kis
ágostonkáimat
fürtös barlangjaimat

már keresztet hordanak
elfogy a fű hasamban

megharapott engemet egy alma
odabújik az éjszaka
rózsaszín tüdőmbe burkolom
lázam ma a kis csillagom

néztük hogy zsugorodik a tej
hús kamrákban az alma
tenyerünkön az ólom
homokot szórtunk pártáinkba

SÁMÁNDOB

megszerettem a vörös kutyát
hasamban jól érzi magát
jöjj el ó nyírfám árnyékába
a hetedik ágra

dobszerda dobszerda
utolér még táltosom
egyfenekű dobom
meg ne botolj
meg ne botolj
réz rajta karika
sámán tüze gőzcsutka
forduljon ki rajta

MENYEGZŐ

Fiam edd meg a levest hallod zörgetnek
Köpenyes motorkerékpárosok arcukba az éj ki-be vándorol
Fiam zörgetnek éjablak fiam éjdeszka sürgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Csütörtökre elvisznek

Piros pokróc a hátukon piros a házunk
Feketélik bőrnadrágjuk fekete házunk

Kenyeret egyél fiam ne ráncost
Piros zsír az ablakon zörgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Vérzik a deszka alattunk

ZSOLTÁR

I

Feddj meg, kecském, a te búsulásodban,
Ostorozz meg engemet, a te haragodban,
Mert a te nyilaid belém akadtak
Mindennaponként gyarapodának bogáncsaim,
Marék só valék, mely önnön folyójába pusztul.
Cirokméz csöppen a te szakálladból,
Piros kövek húzódnak alá s ott levetkőznek,
Mindenestül olyan vagy, mint a siket pásztor,
Kinek az ő szájában nincsen feddés.

Néked gyújtottam mécsesül legelőinket,
Utolsó szőlőskertünk ez, hadd, hogy lelegeljem.
A karókon csillagok nyüszítenek,
Tejem bizsereg, bikákat láttam az éjjel,
Lázás istálló piros tehenekkel,
Azt kérdik, ki vagyok, miért jöttem.
Gidámat megettem, szedererdő ég tőgyemben, szedertej.
Izzadt kanalakkal, holdat ugató körmeimmel .
Belevágom ollóm a kutyába.

II

Megmutatá kecském az utat, mely mint az orca.
Estvélig megfeszülék, de ki nem esmértem
A setét huzatban se, nem én.
Mígnem a ruhaszáritó csillag szemem melengeté,
Látom, jó helyen járok, a malom közel felém,
Két csecsén liszt habzik, egy égi zsákból öntözik.
Zsenge korpazátony fedé el bimbait,
Fogával öröl, farkával imádkozik.

A vizeknek jó állása volt bennem és a füveknek.
Megkeményítettem szőrömet s elindulék
Szarva közé a kerítésnek, hol apus kertjeit őrzi,
Ott láttam feküdni, rákos almát evett,
Hasán diófa ült, egyre kövéredett,
Nem engedte apust legelni.

És felserkene a vitorla mintegy álomból,
És mint az erős, ki bor után kiált,
Általvetette a zsákokat, és rakásba állította a vizeket,
Hol dinnyehéjban zavaros bor vagyon és teljes ital,
Abból tölt, melynek a seprejét is megisszák,
És ugyancsak kiszopják a földön lakozó minden latrok.
Kicsiny híja, hogy az én lábaim el nem iszomodának.
A legfelső vitorlán ültek vala az éneklők, aztán a hegedűsök,
Középben valának a doboló leányok,
Kiknek a kövérség miatt kinn ülnek az ő szemeik.
Ó, zsenge állatok, megérezzék a ti fazekaitok
A tövisnek tűzét, mint a nyers húst!

Megrakodtatok tomporomon, mint a fehér gyapjú.
Mint a csődörök, megkötöttétek magatokat hajam fonatékjához.
Kedvelitek istállómból a tulkot és ablakaimból a bakokat.
Recsegő kézívek az én égő áldozataim.
Én bizonyára szorgalmatos vagyok, de a ti csatornáitoknak
Minden áradásai és habjai én rajtam általmentek.
Nem tudom már, mivé legyek.
Kecskévé-e, vagy ürülékké, amely csillagokra záporoz.

APUS

A hó meghízik májadon
csupa sárga hó
és megnyugszik
ugyanaz a bogár fürdik
hajadban hajamban
apus de elsápadtál
ezen a tavaszon.

41 °C

a kanalak röpte habos
almával kitöltve
cirmos nyelv a tenyeremen
a fogak benne elszenderültek
hajfűrt bugyborékol
egy arc
körmömön elcsorog

LEUCOCYTA 36 000

mint fény tüdőmből ásítózó
gubóitok rózsálló cirok
idő hernyói fehér avaron

tenyérbe mar a csend
tövisén nyíló pirulák
mint csillagban tű elfonnyad
a seben felejtett száj

körmökön pirkad e vers
a hajnal is lám pohárba dagadt
a poharak mind kirojtosodnak
kócos üvegekben hangya-fehér táj

a combok rég kévébe dőltek
hervadt csokorba a didergő máj
egy huzatba harapott virág
fekete tükrömbe foltozta magát

UFO PARTY (1962-1976)

AZ IBRISZ CSILLAGVIZSGÁLÓ ELLEN ELKÖVETETT MERÉNYLETRŐL

avagy

*Tudományos beszámoló a fegyverekről
Ibrisz mester laboratóriumában hol a szék fel s le jár
Követve a csillagok útját melyek tejesüvegek
Az Úr utolsó vacsoráján.*

Este mikor a város repülőgépekkel teli
Nekem jó nekem jó szemüveget teszek
Cipőmben lepkék s tehenek
Nyugodt vagyok egy kicsit.
A kanál befejezi útját tányérban pihen
Zsirt izzad aranylő nedveket ad az esőnek
Fent katonák keringenek vascsőrű rigói
Egy réges-régi varsói szerződésnek.
A kályhában pléhzene:

*ha megver a Joe akit szeretek
mondom neki hrrr meg azt hogy bedede
gyere nézzük meg az égen a tehenet
szomorú vagyok akár egy zászló*

*táncolnak az égen a tehenek
piros irkán szarnak a verebek
gyere velem Joe gyere velem Joe
a kerekek alá*

Riporterem húzza le a vizet úgy köszönöm
S beszámolok egy égitestről
Mely szült engem e rothadt helyen
Hogy legyek Prométheusz öntsön vizet
Üstökös mely feltalál tüzet vizet
Ha tőlem függne mint e zsebtükör
Kiugranék az ablakon
Ezer szilánkra ezer üstökösként
Marha vagyok ez itt egy szekrény
Egy eszméért ezer darabra
Ért engem – fénykép lehetnék!
De mit fecsegek látott már tulipánt
A halál kezében ez baj látja mert ilyet
Nem pipál földi halandó én tulipán vagyok
Mely a híres Sothis-periódus után együtt nyílik kel a Nappal
Az év ugyanazon napján. Ezt tudják ellenségeim
Azért küldték Önt hozzám.
Számítottam ilyesmire hát igen tulipán uram tulipán
Volt Hi és Ho szívében is mikor őket halállal büntetni jogos volt
Időszámításunk előtt a huszonkettedik században.

*Jaj hová visztek szamurájmadarak, szamurájmadarak
Máglyatűz fölibe máglyatűz fölibe*

Esküszöm az állatkör csillagképeire szeretem magát
 Ki gyilkosom lesz jöjjön ez itt a sárkány feje
 Testvérem a meridiáncső valamint a konstelláció jegye
 Egy kamra s benne az egész világ pardon a magáé
 Az enyém e gyöngye pázsit csupán
 Mely a holdváltozásokra érzékeny
 Onnan kapok ruhát mely a prizmakör szabályainak megfelel
 S ahonnét Júnóra hágnak mint most Önre
 Hisz mondtam hogy szeretem.
 Nem vette még észre hogy ketten maradtunk Ön meg én
 S egy barátom Budapesten aki világítótornyvilágítótorny.
 Ezek nem igazi propellerek
 Megszúrt ujjamból eregetem e lángoló helikoptereket.

Megálljon Ibriszem mi ez a Húsdarálótömeg
 Vagy Húsdarálóégitest Tömegdarálóégitest
 Vagy Égíttestdarálóégitest Szörnyeteg
 Istenem egy Óriási Húsdaráló közeledik!
 Sikaru száz keze segíts
 Mindjárt lecsap fölöttünk az Éhes Szobor!
 Egy tulipán felkőhög Vlagyimir köszönöm.
 A szekrényben levő megfigyelő
 Kifeszített állapotban ordít kezében cédula.
 Uram miért e rémület egy isten lóg fönt
 Az ilyen lények világa véges és mégsincs határa
 Ezért a két óra a nem forgó Galilei-féle testről nézve
 Egyformán nem járhat s ea a gyorsuló mozgást végző szekrény
 Nem jelenti a világ végét egyáltalán.
 Vlagyimir égesse el a cédulát.

Eddig a történelem.
 Közel a hajnal vörös mosópor a szemembe.
 A halálom. Habzik Kelet felől.
 Lehet hogy csalódott vagyok. Mi marad utánam?
 Szelídített tejesüvegek. Hegedülő papagájok.
 Lelkemet elviszi a Négyszögletes.
 Csak borzongjak szüntelen – ez volt életem.
 Viselkedj rendesen szívem
 Hogy egy kora hajnalban induló húsdaráló
 Befejezhesse útját.
 Utam fejezze be.

UFO PARTY

(A jelenet a klasszikus angol „party” jegyében indul. Ünneplés, kissé feszes a hangulat. A résztvevők kisebb csoportokba verődve udvariasan beszélgetnek, kezükben pohár ital. A klasszikus szalonöltözet egy-egy darabját viselik (pl. fél kézen fehér kesztyű, szmoking, frakk, cylinder, sétapálca, monokli) más jellegű és alkalmi ruhákkal vegyesen (pl. vadászöltöny, tábornoki egyenruha, kínai népviselet vagy arab burnusz, livré), néhányan pedig virágdíszben. A party alatt magnetofonszalagról megy a megjelölt szöveg és zene, néha kibíráhatatlanul hangosan. A színpadon szalma. Néhányan ülnek, mások fekszenek. Egy hölgy óriási zoknit köt. Valaki megkötözve fetreng. A nők lehetnek hálóingben, csipkében, kombinében, estélyi ruhában, bőrruhában, feketében, vegyesen. Egy személynek a következő feliratú tábla lóghat a nyakában: MEGDÖGLÖTTEM. Egy nő gépiesen ismétli: SZERETLEK, SZERETLEK. A megkötözött személyt a jelenet végéig feloldják, s nagy áhítattal veszik körül, mint egy idegen égitestről érkezőt, vagy mint a Megváltót.)

uram saját bevallásom szerint
 a lapostetűk nádcukorral való
 időszerű miszerint lévén telihold
 tehát erotika melyben a gyűrűsujjaknak
 szabad teret biztosít az UFO
 a nyers haladéktalanul nyers nyers
 darwin-féle hipotézisnek megfelelő
 giliszták családjából származó csecsemő
 kétségbeejtő ám egyetértünk abban
 hogy a fajfenntartás
 ezüstgilisztás hinta-palinta
 nem e hosszúkás hölgy körigói
 de az idő uram az idő
 ringlóba ha úgy tetszik harapófogóba
 kakaskukorékolás a paplanom alatt

e gyertyát bátorkodom megint
 kedves férje a vásznakkal ott ni
 megsúgom ez itt
 anyatábornok azaz szülé anyját
 csodás lény míg szoptatá
 ödipusz-hajlama őt magát fölfalá
 de térjünk át e kedves emelt dűcos
 igen emelt festmény hehe
 a narancsok hogy toppantak ide toppintottak
 repülő csészealjakkal találkozott
 állítom itt izzó szőrszál helyett
 enyhébb ingert alkalmazott
 ilyen megvilágításban vörös narancssárga sárga
 sárgászöld zöldeskék kék lila bíbor szürke
 tény hogy a vakító fehér a fent említett utóérzés
 a száraz bőrön bőrnáplemte

(magnetofonról:

húsevő madárcák
 a feltűnő meleg égöv a bőr és a haj
 vastagsága
 számíthat érdeklődésemre uram
 egyre inkább UFO biztos
 vagyok benne hogy mi itt délen
 te délen erősen romlunk formálódunk
 de formálódunk örülünk mint az angyalok

KIBLA KIBLA KIBLA

jasin se naziva srcem
 kurana

TÖKMAG

éljen május elseje!

ÉLJEN MÁJUS ELSEJE! STB.

TÉL

A színen egy hóember áll,
egy szekrény és egy rádió
látható. Elektronikus
hangeffektusok a szekrényből.

Egy úr a nézőtérrel : Mmmmmm aaaaaaooooooooo
oo0000000 !

Rendőrk fogják körül az épüle-
tet, a közönséget megmotozzák.
Közben a hangeffektusok felerő-
södnek, egy nő elsírja magát.
Néhányan székekre állnak és
nézik, mi történik a színen.
*A többiek oda se figyelnek, ki
szeretnének jutni a teremből.
Pánik. I Hóember kijön a szek-
rényből.*

I Hóember:	Behozták a ládákat?
II Hóember:	Igen, uram, behoztuk.
I Hóember:	Akkor jól van.
II Hóember:	Igen, uram.
I Hóember:	Elhozták a kaktuszokat is?
II Hóember:	Igen, uram, elhoztuk.
I Hóember:	Türelmetlenek a rigók.
II Hóember:	Sajnos nem tehetem, én vallásos vagyok.

(I Hóember megborotválkozik.)

I Hóember:	És a kedves felesége?
II Hóember:	Ő már igen.
(elalszik)	

Nő: *(bejön, a haján hegedül,
nem veszi észre a kaktuszokat.
Interjút olvas)*

„Ah. Egy piciny madarat fogtam s a keblembé zártam.”

*(I Hóember rádiózik. Nő kivesz
a szekrényből egy lábast, izgat-
ja magát vele. Izzad, tovább
énekel. II Hóember felébred.)*

II Hóember:	Vártunk rád.
-------------	--------------

Nő: *(a zenélő lábast a hasához,
melléhez, egész testéhez dörzsöli,
az izgalom nő, tovább énekel):*

„Kopogtat Iván, aki a vendégem volt.”

*(I Hóember tovább rádiózik, a
rövidhullámot fogja, a jelzéseket.)*

Nő:

I Hóember:

Nő:

Nem iszik, uram, narancslevet a rigóban?

Sajnos, nem értek a fizikához.

Barátaim három rigót tartanak naponta. Bocsánat.

(Nő kulminál.)

I Hóember:

Hát igen. Napsütésben én is sok mindent megengedek
magamnak. Pardon.

*(I Hóember kiveszi hangszerét
a szekrényből, ő is kulminál.)*

Nő:

II Hóember:

Nő:

A férjem akkor jár a mezőre, amikor havazik.

Hallgass!

„Madárkám, madárkám, madárkám a lepedőben,
hogyan haljak meg?”

(Nő berepül a szekrénybe.)

II Hóember:

I Hóember:

II Hóember:

Ez a nő tönkretesz engem!

Mi bántja, uram?

A múltkor a kályhában énekelte el a hattyúdalt.

(Nő kidugja fejét a szekrényből.)

Nő:

II Hóember:

Ki szólít engem?

Fölteszek egy lemezt.

*(II Hóember rengeteg lábast,
fazekat hoz a színre.)*

Nő:

Ki szólít engem?

*(Nő skálázik. A szekrényből
Orpheusz és Eurüdiké. II Hó
ember sorban kipróbálja a faze
kakát. I Hóember maximumra
felerősíti a rádiót. Mindkét Hó
ember erősen gesztikulál, mari
onettfigurákra emlékeztetnek.*

*Mozdulatuk, járásuk gépies,
mintha valaki láthatatlan zsi
neggel irányítaná őket. II Hó
ember teát főz. I Hóember fog
ja a locsolókannát és meglo
csolja az edényeket, a szek
rényt, a közönséget is, mintha
virágok lennének.)*

I Hóember:

Uraim, kész a tea, bocsánat. Bocsánat.

*(A tea valóban elkészült. Min
denki kap teát. A közönség ki
megy a teremből. Kint rendőr
autók várnak.)*

ZÖLD TENYÉR KÁRPITBA VERVE

audiovizuális oratórium

I. tétel

Fény

A közönség felett nagy, felfújható, zöld tenyér. A mennyezet alatt vastag üveglapon két narancssárga-csíkos útkarbantartó munkás teste hajladozik.

II. tétel

Fény-illat

A vastag üveglap leereszkedik a közönség feje fölé. A közönség moccanni sem bír ülő-fekvőhelyén. A két narancssárga-csíkos útkarbantartó munkás gyertyákat dug a közönség ujjai közé.

III. tétel

Fény-hang-illat

Az üvegmennyezet még jobban leereszkedik. Gyertyatánc a leprélt közönségen. A nagy, zöld tenyérből piros, kék, sárga, fehér festék tör elő.

IV. tétel

Fény

A leprélt közönség felett a vastag üveglapon, a két útkarbantartó munkás közlekedési jeleket rajzol az üveglapra szépen, szabályosan.

A KIRÁLYLÁNY ZSÁMOLYA

talált kelléklista költemény

Királyfi. Levéltárca, levelek, iratok, fényképek, Szikra gyufa, Symphonia cigarettásdoboz, német látcső pisztoly, 3 db karóra, 1 vekker, 1 zsilettes borotva, katonai kés-kanál-villafelszerelés, Szalai arc-, ill. nyaksérülésének elkészítése.

4 db magyar géppisztoly, gulyáságyú, előtte deszkázott oldalú társzekér, lófogattal, az egyik felrobban, a gulyáságyúban fogyasztható leves előkészítve, merőkanál, szitakötő.

Az egykarú katona a képben veszíti el a karját, az egykarú katona sebének elkészítése.

Kulacs, benne víz.

Bodra

Szalai

Vörös

Ladó

Resetics

Matkovics

Jári

új honvéd egyenruha

2. világháborús, magyar, szovjet, vagy német vadászpülőgép.

A királynő zsámolya gőzölög.

Magnóbejátszás "Csókos a te szád" tangó.

U.R.H.

Német konzerv alján melegítő szerkezettel, 1 kutya, jelenetben elkábítva, állatorvos ügyelet.

Géppisztolysorozatok becsapódása emberbe, ill. környezetbe. Zsebtükör.

Vörös szája a pofon következtében felreped.

A kemence, ill. a tűzhely ég!

A lakodalmi asztal megterítve, rajta töltött káposzta, csirkepaprikás, bor.

Szalai
Szénégető
Lány
Magyar tábori csendőr
Nyilas
Magyar katona

2 tábla szalonna, 1 kerek házi kenyér, 1 üveg pálinka.

Matkovics torka és tarkója átlöve.

Szénégető és a lány. Az ágyszék tartalma.

12 fő magyar katona (a Vöröshadsereghez átváltt egység). Matkovics hordágya.

Matkovics és Szalai sírját felhantolni.

A lányt felrobbantani.

DRÁGA ÜGYVÉD ÚR REGGELEI

október kilencedikén a sajtos kis
áfonykák köptek egyet, aztán ti
zenkettedikét írtak a bankok, ami
kor az ügyvédek összedugták a fej
üket, a kis ripacsból kiszedték a
pénzt, akkor a sodronyt hozták ne
ki, összesuhintotta bokáját a kis
ripacs, imádtalak, mondta, tizenh
armadikán, azt mondta, üljetek id
e, de azóta nem, és soha többé, m
egnéztük az ágyúkat, mondta, én r
öhögtem és fejbe vágta, olé, mon
dom, kuss, és fejbe vágta, azt m
ondtam, hogy, erre leköptek, mond
tam, lesz tejem, ne menj, megeszem
a mézes baklavát meg a vizet, mon
dom, lesz tej, bizsereg, lefröcsk

ölöm az ablakot vele, hulljanak m
eleg tejszagú üvegcserepek, mondt
am, megeszem, bizsereg, mondtam,
ne menj, drága ügyvéd úr képeslap
jaiból kilépve a folyosón. Álldogá
ltam, mimikámon alig változtatva,
befordultam a folyosóra, akkor va

laki szétnyitotta az újságot,
kiléptem belőle, lassan elindulta
m a folyosón, melyet akkor láttam
először életemben, de értelmetlen
lett volna mimikát változtatnom,
drága ügyvéd úr éppen a képeslapj
ait nézegette, amikor kiléptem a
folyosóra, nálad éppen sütött a n
ap, és külföldi divatlapokat néze
gettél, drága ügyvéd úr folyosójá

n álldogáltam, mimikámon alig vál
toztatva, mert mire az ajtóhoz é
rek, elered az eső, vagy leszakad
a lépcső, éppen odaértem az ajtód
hoz, ebben a pillanatban sütött k
i a nap, és még nem érkeztél haza
a villamossági szaküzletből, hát
várlak, éppen befordultam a folyol
són, mert láttam, hogy a képeslap
utolsó oldalához érkeztél, drága
ügyvéd úr visszaérkezett az üzlet
ből, a nap már alig süt, a lépcső
ház recseg, elered az eső, nincs
fény, nincs lépcső, drága ügyvéd
úr éppen összehajtja képeslapjait
te is letetted az újságot, nem bí
rok visszamenni, nincs ügyvéd, lé

pcsőház sehol, ázottan állok az a
jtódnál, de te éppen a villamossá
gi szaküzletben vagy, melegszen h
át az ajtódnál, jó vastag, repede
zett faajtó, az egyik faragott dí
szen érzem a tenyered szagát, sza
glászom hát tovább, még mindig es
ik, drága ügyvéd úr nem nyitja ki
az újságjait, az eső teljesen rát
apaszt az ajtóra, átvettem a ten
yered szagát, nincs árnvékom, csa
k tenyerem, az eső felfalt, marad
tam a tenyeredben, izzadt tenyere
ddel bezártad az ajtót, de akkor
már nem sütött a nap, nem is volt
am már sehol, valahol az ajtó has
adékában, lehet, nem tudom, mert
éppen visszajöttél a villamossági

szaküzletből és kinyitottad az aj
tót, valószínűleg akkor eredhetet

t el az eső, nem emlékszem, beszé-
ltem a drága ügyvéd úrral, és épp-
en el akartam árulni valamit az i-
smeretlen eredetű repülő objektum-
okról, amikor megtudtam, hogy sze-
ntjóbey egy kairói szállodában öngyilkosságot követett el, lerohant
am a lépcsőn, a portás éppen a ruháit égette el, egy néger nő egy
ágyat cipelt, késő volt már, az utolsó keskeny vágányú vonat is el-
indult már koszosóba, nem tehettem
mást, bezárkóztam vele egy szálloda-
ba, és jöttek a húsevő madarak,

mi itt délen erősen romlunk, hajunk
vastagabb, ám gyorsabban hullik,
kiválasztási mirigyeink fenemód
működnek, annak ellenére, hogy
fő eledelünk a birkahús meg a túró,
és jöttek a hitchcocki madarak
csak annyi időm volt, hogy hajammal
betakarjam arcodat, amikor a néger
feldobta egyik szemét az autóbuszban,
én rágni kezdtem az autóbuszjegyet,
és vártam, hogy a másikat is
feldobja, mert csengették éppen,
és leszakadt a híd, jázminfehér
szemgolyóért sírtam, amikor egy
néger feldobta a szemét az autóbuszban,
és vártam, hogy a másikat is
feldobja, vagyunk még né

hányan fehér négerek, megoldatlanul
heverünk macedóniában, denverben,
az állatkertben, tovább, valaki
eskape from freedom new york
1942 azt mondja, hogy a mazochista
filozófia fő motívuma az ember
tehetetlensége, mondott még más-
t is, suzuki is a zen buddhizmusban
mu! mu! riesman pedig egy versiké-
ben, a the lonely crowdban, ez a
malac elment a piacra, ez a malac
otthon maradt, ez a malac bifszteket
evett, ez a malac nem evett semmit.
ez a malac úgy sírt skvi-skvi
egész úton hazafelé, ma már be-
ezzeg minden malac piacra megy, e

gy sem marad otthon, mindegyik bi
fszteket eszik, ha egyáltalán esz

ik és mindegyik azt sikítja skvi-
skvi-skvi-skvi-skvi-kvi-skvi-skvi-skvi

ELINDULTAK A KIS PIROS BULDÓZEREK (1969-1971)

MINDEN AZON MÚLIK

ahogyan a moziból jössz ki és hónod alá veszed
hegedű jön ki langyos tojás mellé teszed
pacsirtát veszel és hegedűbe teszed
s a tojás elsírja magát

KI FOGAD BE ENGEMET

madárral állkapcám között
veréb deszkástul viszi a holdat
szűrös fészkébe
harapok egyet

FEHÉR KUTYA A VÉGTELENBEN

öt csillag közt jártam
öt halált elhagytam
a hetedik csillag után
szegfűbe haraptam

KERESZTHÍDRA LÉPTEM

kereszthídra léptem
és onnan lenéztem
volt ott zöld sárga kék meg minden
az egész életem

FEHÉR BŐRDUDÁK SZÁRADNAK

ha volna négy drótom
négy rigó a fejemben
isteni áramkört teremtenék
e bőrduda fenekén

A JÉGEN RŐT KISASSZONYOK

a jégen rőt kisasszonyok üldögélnek
farukon masni
én ki szép voltam egykor
a jég alól nekik hegedülők

BARNA CÉRNÁT ERESZT A HOLD

barna cérnát ereszt a hold
ezüst kötél a derekamon
megnyálazom a barna cérnát
ezüst kötél a nyakamon

DINNYÉT LÓBÁL A SÁRGA SZÉL

dinnyét lóbál a sárga szél
a kerítés fölött
bennem ülnek sárga ablakok

NEMRÉG A SÁRGA TORNÝOK

nemrég a sárga tornýokról
lehulltak a sárga lepények
le a toronyról
mióta kidőlték a házfalak
mint idegen fehér zokni közöttük
a toronyra mutattam

ISZTAMBULBAN JÁRTAM

isztambulban jártam
döglött lovakra feküdtem és elaludtam
mérges repűlők szaggattak szét
egy zöld felhőt
úrsten ha én most leugranék

TAVASZ

a nagy kertész fűlbevalókat kapál
oh robban a fűleműle a zsebében
pedig olyan szép olyan elragadó
ahogyan a nagy kertész
arany fűlbevalókat kapál a kertben

VELENCEI GALAMBOK

a patikus megfogta a velencei galambot
hurrá fogjuk meg a tökét!
a néni megfogta a galambot
erre bekapcsoltuk az áramot
a néni elszállt

HAT PORSZÍVÓ ÉJSZAKÁJA

hat porszívó működik szüntelen
a fiókból felröppennek a selyemcukorkák
az én kedves nagymamám
piros almákon csúszkál
vasalója szépen kivasalja az ingemet
és a fekete macskát a porszívóban
én ezért cserébe minden szombaton
szállni tanítom a selyemcukorkáit

MESE

a kertben egy gyerek
sárga papucsot ültetett
s a papucsfán termett sok papucsvirág
az ágakon pedig sok papucsmadár
meglátta ezt a hold egy éjjelen
fájt a lába hát kapta magát
leszedte a sok papucstojást
és a lábára rakta fel
azóta a hold sárga papucsban jár
a kisgyerek pedig
egy kis ezüstpípót is elültetett

TELE VAN HOLDDAL A HOLDI EMBER

a ruhája meg a füle is
s míg ezt mondja nekem
sok apró holdacska bújik elő
a szája körül

A LOVACSKA HALÁLA

a lovacska nem szereti a húsdarálót
lovacskának enni kell de a mama
nem tette még fel a didit
a didi a resón melegszik
a zöld kötény fázik
a zöld kötény fázik mert egyedül van

este
együtt táncol a tűzön
a lovacska meg a kötény

MESE A SÁRKÁNYRÓL

megy a sárkány a faluba
a sárkány a darazsakat megöli
a sárkány a kislányokat megöli

adjunk neki malmocskát
a malomba llonkát

A KÉS

ha kettévágjuk a körtét
a piros hajú kislány
nem fog sírni többé

ha kettévágjuk a kislányt
a piros hajú körte
nem fog sírni többé

ÉVSZAKOK

télen fogom a dunsztosüveget és ráülök
anyukám arra tanított
ne táncoljak hideg lepedőkön

tavasszal leszaggatom gombjaimat

AMIKOR A ZÖLD FÜGGÖNY

amikor a zöld függöny pisilni megy
a kis karosszékek ugrálni kezdenek
sárga fogaik hullanak
és csizmához ütődik egy teáskanna
egy macska egy tányér meg egy sapka

A TÉREN TÜLKÖLŐ AUTOMOBILOK

ma a fényes reggelen
fehér szekrények vonultak vidáman
én egy szekrényben álltam
kezemben lángolt egy táska
úrnőm megjöttek fehér vőlegényeid
a nyerítő tülkölő autók!

MAGA AZ A KÖVÉR PASAS

aki cseresznyeruhában jár és riogatja az ablakokat
ki lábat mos a fényes ég alatt és betöri a madarakat
lábat tör és lemossa a madarakat
farkában cseresznyemag aki egy kövér pasas

KUTYUSKÁM GYERÜNK A PATIKÁBA

gyerünk a patikába a szívem után
bezárta magát a drága
egy dunsztosüvegbe a gyönyörű nilusba
homokká száradok miatta

JÚLIUS

gólyák állnak a fekete dombon
rajtuk égő szoknya

ARATÁS

két vasaló a lány kezében
rohan a szekér
a vasalóban búzatábla ég

NYÁR

nedves tyúkom
fel-feldobja magát
csőrében szivárvány

NYÁRI ÉJ

harisnyámra réti tücskök
ugrálnak fel
zenélő parazsak

TŰZ

a drót nyelve
ujjamba mar
pipacs a kályhában

ÚTBAN GÖRÖGORSZÁG FELÉ

porzik a tüzes kerék
kígyók ugrálnak körülötte
én fekete társammal
szaladok a kék kecskék után

BOLOND NYÁR

a tüzes égen
illatos macskák keringenek
aki a kaszákat hordja
az én fekete vőlegényem

AZT HISZEM ÉJSZAKA

teli az ég égő hajszálakkal
recseg a fekete tulipán
valami szikrázik alattam

AZ AUTÓBUSZBAN NYOLC ÓRA TÁJBAN

az autóbuszban nyolc óra tájban
röpködött fölöttem és zenélt
két cipő
én álltam nyugodtan
és nem volt már sehol egyetlen kerék
az egyik cipőben te
a másikkban én

GALAMBOM AKI A HAVASOKBAN JÁRT

galambom aki a havasokban járt
fekete padon utazott én vártam rá fekete széken
hozza nekem a fehér nyulakat
szájában hó meg piros jégcsapok

BALKON

az olló beleszagol szoknyámba
fehér éjszakába
tíz gyűszűm mind az égre szállt
jaj a házunk fehér kendőben szaladgál
engem keres de nem talál

HA MEGLEP A MAGÁNY A KONYHAASZTALON

én a vén tyúk
szerettem három harisnyagyárat
öt diesel-motort egy poklot
most férjhez menni akarok
egy partizánhoz két traktorhoz
két núbiai tigrishez egy sivataghoz
egy mozdonyhoz egy körtefához
istenem
adj egy kevéske boldogságot

A MÁSIK SZOBÁBAN AZ ÉNEKESNŐ

a másik szobában az énekesnő libáimat elégeti
a másik szobában hanyatt feküdtek a mezők
egy almafa meglocsolva kitántorog
a másik szobában torkomat elégetik
deszkáim siratólányaim

AVAGY SEPRŰJE VAGYOK-É PÁROMNAK

hogyan így pocskol a tavirózsák között
vajh gumikerék lehetnék
szeretnémnek ezüstbiciklijén

A LÚD ÉS A LÓ VIADALA

parazsat adtak neked abrakul
hasadban fekete táska
templomot fújtál zöld szitába
s a felgyülemlett parazsat gyomrodból
fehér ludam az istállóban
ludam hátán sárga ló patája
fehér szárnya fölött gyűrött ló
az éj pedig ó a sárga éj
ne halj meg fekete ludam
gyönyörű hagymám gyilkos lovam

VERS A SZERELMES PIÓCÁRÓL

Van egy nagy sárga tányérom.
A tányér közepén egy lyuk.
A lyukon át az én szerelmes piócám
jár be hozzám telihold idején.
Mert van egy nagy sárga piócám,
a pióca közepén egy lyuk.
Oda jár be ezer darázs
birsalmaág a nagy tányérok idején.

És a fekete lyuk
ahová a nagy sárga tányér jár
éneklő pióccával a közepén.

a szerelmes pióca éneke:

ezer darázs a torkomban
birsalmaág a faromban
égő kecske a bokorban

MELLEM ALKONY

Emberek járnak, megérik a forróságot.
Tetszik nekem a vörösen izzó fiú,
aki korám kel, megfeji az erdőt,
türelmes és megfogja a csillagot,
felgyújtja a falut, mellemben a galambot.

SZÉP TISZTA TYÚK

hörgés angol politikai lecke miamiban
kelepce kelepce az orvos fényképez
a tű kész
a kulcsok elrepültek alszik a kislány

megjött a tambura
fekete lokni
szíved röpköd
ne röpködj mert eladtalak
szép tiszta tyúk

HIBA TÖRTÉNHESETT EZT RÖGTÖN ÉSZREVETTÜK

rigónk volt elég meg autógumink
a lepedőben szappan tű meg a holttest ugye
aki az én szerelmesem sárga trikóban
aki az én autóbuszom sárga trikóban
az én emeletes házam talpig madárban

SZÍNHÁZBAN

hol vannak a macskák
fekete retikülben vacsoráznak

ITT CSÜCSÜL A NÉGY LÓKÖTŐ

itt csücsül a négy lóköető
a négy király mondhatom
szapultak hogy borotválkoznom se kellett
amikor beléptem
a küszöb átnyalábolt s kardjára tűzött

mondtam nekik hagyjatok a fenébe
nem kell az ezüstötök
a miločeri vécéből a sirályok
azok kellene

AZ A SZÉTVERT AJTÓ KÖZÖTTÜNK

jaj kurva edényeim robbanok
leprás borbély mi az kicsikém
jön a macska nyolcliteres csak úgy lángol
benne nyolc pici ringyó táncol
a szétvert ajtó közepén

ELINDULTAK A KIS PIROS BULDÓZEREK

jó lenne szeretkezni valakivel
mondtam egy buldózernek aki szilvafa volt
jó lenne szeretkezni veled mondtam
narancsaim elrepültek milyen üres az élet
csak addig vigadok míg szoptatom
rőfögő kis piros buldózereimet

FURCSA AKI KALAPÁCSOKRÓL ÁLMODIK

kettéhasított banán ezüsttel leöntve
amerikai fagyaltban ülök
kettéhasított szobám vörös inga
tik-tak kettévágott koponyám
pipacsnadrág rajtam kerekek
egerek vörös fülek
tűkörsima ecset rajta galambok
furcsa haramia kalapácsokról álmodik
hallgatózik teste zölden ázik
minden porcikája külön orgazmusban rángatózik
például teszem a csuklóm így hurr
a térdem hopp
az egész testem cikázik huss
hogy alszom-e nem tudom narancsban ázok
vendégségbe járok kék falra rajzolok
ezüsthagymában táncolok
ez aztán furcsa kalapács!

AMIKOR A VÖRÖS HEGY

amikor a vörös hegy zuhanni kezd
a kályha meginog kiugrik a medve
ott ott piros körtével rohan a hegyre
az ágyúk szájába piros körtét tesz be
és rohan fel a lángoló hegyre
és felrobban a véres körte
ó az a zuhanás a kályhák összetörnek
fekete hegyek közt gyönyörű naplemente

HOVÁ BÚJTÁL KATÓ

ma reggel kivágták mind
a cseresznyefákat
a disznók aranyruhában állnak
hová bújtál kató

AZ ABLAKON KIDÖFÖTT RÚDON

az ablakon kidöfött rúdon
négy ember áll kék sasok
a tüzet alattuk épp meggyújtották
havas éjszakánk lesz szól az egyik
s átlép egy szilfa koronáján
a fák fölött riogva csapkod négy villanszerelő

VASÁRNAP

Elmentek a hajók.
Megeszik a galambot.

KIS ÉJI ZENE

feljött a hold fehér nyelv
kutya ficáncol a híd alatt
kérdeszem jó irányban haladok-e
s ő a fuvola hangján válaszol nekem
ez a sátán hangja megfagyott zene
ez a híd fekete ágak fekete rügyek
ez a szédülés mester jó úton járok-e
de az égi kocsmáros nem felel

vár rám a híd alatt
fekete nyelv

AMIÓTA VARJÚT ÜLTETTEK BELÉM

amióta varjút ültettek belém
a langyos háztetők piros rózsákkal
a seggükön hová hová kiáltanak
fel a holdra megyek
csak előbb ezt a létrát segítsetek

MINTHA SZÁZ ÉLETEM VOLNA

barbár kata aki egy varjúval
él egy tető alatt
mintha száz élete volna
citromot dobál a kútba

AZ ÖREGASSZONY MEG A SZÉKEK

érezem én a levegőben lógnak a székek
eljön hozzám a nagy kaktusz
megérezem ha vihar készülődik
mert a kapanyél jaj a kapanyél szorít
szorítom a vánkost hajnalonként
kaktusz feje az ablakban
ne rémíts fogatlan fekete ablak
mert azok a székek jaj fölöttem
mindjárt leszakadnak

CSEND

négy farkas a kéményben
párnához szögeztek
nagy fehér fogak

IDŐ

a kis narancssárga gomb
forró mellkassal készíti fészket
a kis sárga gomb
ki-be jár csontjaim között

ÁHÍTAT

fekete pulóverben ezüst madár
csőre pihen
hó száll a mennyekből

ÉJ

az ablakon sárga sebhely
leesik a tojás
én fekszem sárga ruhámban
fekete a késem az ágyam is fekete

HOGY A FÁJDALOMTÓL-E

hogy a fájdalomtól-e vagy mitől
lehullottak az almák az udvaron
kétlábon ugrál a kiskapu
az almákat siratja

A RÉPA

aki benne ül

ÉLETEM

nem láttam soha rigót

MESÉK A HÉTFEJŰ VARRÓGÉPRŐL (1971-1978)

A HÉTFEJŰ VARRÓGÉP

Ő maga az égen úszó ember, öröme nincsen, szájában a tudós, sikoltozó kígyó.

KVAZÁR NÉNE

Leguggolt az öregasszony, lüktetett a térde. Ahogy lüktetett, úgy tágult az idő. Kibontotta kontyát, szikrázva potyogtak ki a hajtűk, bele a fekete lyukba. Az beszippantotta, hogy csak úgy tágult-zsugorodott örömében. Amikor megtelt a lyuk, lepotyogtatta a lába közé, ott meg, uramisten, pókhálós, rotyogó-rötyögő sötét gubbasztott, születésre készen.

Így keletkezett a világ.

AZ EMBEREK SZÉTSZÉLEDÉSE

Mindennap lejött a gyönyörű kövér tyúk a hegyről és lerakta tojásait. Csúszós volt a talaj, hát elszaporodtak az emberek. Az öregek gonoszak voltak este, a fiatalok még gonoszabbak lettek reggelre. Egy éjszaka kicsordultak a kancsók, az asszonyok zihálva öntötték magukba a zavaros vizet. Láta ezt a tyúk és rájuk küldte a tüzet. Ott lóg azóta vörös cérnaszálon, izzó tojáshéjban az égen, az asszonyok meg sikítva kapkodnak utána. Jí! Jí!

HOGYAN KERÜLT AGYAG A TÓ FENEKÉRE

Vasárnap reggel felvágták a tésztaburkolatot. Olyan rettenetes sok gőz és pástétom áradt ki belőle, hogy ráültek a keményre sült alsó héjára és azon vitorláztak haza. De bizony, megpuhult a vízben, ki is kötöttek a tó túlsó partján, de csak nem lett világosabb.

Azóta van agyag a tó fenekén.

HOGYAN LOPTA EL A SÁSKA A HOLDAT

Ült a lány a kéményen és őrizte a holdat. Szakít egy lyukat a harisnyáján, világosság támad. Azt hitte, a hajnal hasad és lehunyta a szemét. Csak erre várt a sáska. Kinyitotta a fiókot a lány combjában, és egy üde, fehér villanyégőt szagolt meg.

A SÁSKA MESÉJE AZ ÖRÖKLÉTRŐL

A ruhaszáritókötel a magas hegyekben van. Áll a hideg szélben fényesen, s az öröklétről énekel. A repülő madarak fekete ládák, se szemük se fülük, hogy odakiáltsanak: "Még!" Recsegve kinyílik ajtajuk ott, ahol a tüdő sivít, fölemelkednek a ruhaszáritókötel fölé, belevágják csőrüket az égbe.

Az égből sziszegő darazsak fúródnak tüdejükbe.

A SÁSKA MESÉJE A SZERETETRŐL

Négy zöld gomb van a mellén. Amikor az elsőt nyomja be, elsötétülnek az ablakok, az emberek kétségbeesetten vájkálnak saját szemgödreikben. Ha a második gomblyukhoz ér, narancs potyog az égből, a tizedik emeletről, karácsonyfák gurulnak csilingelve, tőf tőf. A harmadik gomb helye üres. A negyedik gombot most varrja fel. Reménykedve fúrja saját tüdejébe a csavarhúzó.

ÁLMOT HULLAJTÓ SÁSKA

A szürke, tollas egér megrázza magát. Cseresznye hullik torkából. Hajnal van, nyitva vannak az ablakok. Amikor az első vörös cérnaszál elszakad az ablaküvegen, zuhan a sáska, potyogtatja a cseresznyét az emberekre, izzadt párnák alatt a tollas egerekre.

A HÁROM MADARAT EVŐ SÁSKA

Meglátta a gyönyörű, szürke, lebegő tollat. Ilyen tollaspárnát kívánt magának. Sárga lábakkal. Hogy ringatózzon, nyöszörögjön, amikor hívogatja, hú, hú. Ám megunta a várakozást és hess, már ott se volt. A madár meg csak rázta a tollát, rázta magát, mint az égisz ére fa.

AZ ÉNEKLŐ SÁSKA

Addig ette a lány a rózsaszínű pudingot reggelenként, míg gömbölyű sáska lett belőle. Akkor kifésülte a haját, pengetni kezdte és trágár dalokat énekelt hozzá.

A NAP, A KÍGYÓ ÉS AZ ÉGETŐEMBER

Elfűrészezi az égisz ére fát. Égeti asszonyát fehérre, vörösre, Teszi heréit vízre, vasra. Asszonya fényes kút, gyermekei hideg patakok.

KÉT HEGEDŰ ÉS A GAZDA

Én magam kakukk maradok, és mindig, örökké, az én vízikígyómat fogom szólíttatni.

AZ EMBER, AKI INGET KALAPÁLT A FEJÉN

– Fejnyílást csinállok erre az ingre s csak úgy eresztelek be, ha nekem adod annak a felét, amit benn kapsz

A MÓZSASZÍNŰ RADÁR

Hogy mik vannak! Jön a Mindenes Ember. Keze, lába mőzsaszínű. Arca nincs. Sok zseb van arca helyén. Benne szabályzatok, iratok. Zseböngyűjtője állandóan dolgozik. Zúz! Felszikkázik, megpörköli azt, aki arcába bámul. Így keresi a lényeket. Önmagában. Magánkívül.

AZ A MÖLD ZADÁR

Az igazság ujjja ott lóg a mennyezeten. Ránk világít. Néha kialszik. Vagy összetöri. Akkor fogjuk a szagosított fogkefét és lenyisszantjuk a fejét. Azét, aki a möld zadarat megfogta és orrunk alá tartja és bűdösíti a levegőt, mintha más, sürgősebb dolgunk nem volna, mint az ő bűdös tyúkjára pazarolni ketyegő lelkiismeretünket.

A VÖRÖS MASINA

Masnija lehet mindenkinek meg kamásniya, de kabáton viruló masinája csak olyan embernek lehet, akinek hátul is szeme van, azt is becsukja, amikor az egyik zöldet mutat, a másik meg pirosat. Már most melyik az igazi?

A FEKETE LÉGYCSAPÓ

Nagy dérrel-durral jön Mihály bácsi unokája. Magával hozta a keréken guruló, csilingelő hűtő-fűtő szekrényt, benne a pléhkakast, hogy tudja, merről fúj a szél. Ott őrzi a bátorságát meg az erényét. Ahogy jött, árulja a fényes, lakkos légycsapót. De a kutyának se kell. Nagy dühösen összefogdossa a tücsköket, ne ugrándozzanak, muzsikáljanak a fülébe. Becsukja őket a jégvirágos szekrénybe.

- Visszajövök még - kiáltja -, ha jobb idők járnak errefelé!

HÉT SZŰKŐS ESZTENDŐ

- Van itt valaki?
- Egy lófej és másfél ember.

A KÉK KATONA

A kék katona magas kerítés mögött lakott. Hét esztendeig nem érte napfény, fehér volt, akár a lepedő. Egy éjszaka kidugta combjait a kerítéslécen. Vonítottak a kutyák, kiugráltak a hegedűből. A fehér combok pedig nőttek, kitördösték a kerítést, megfojtották a kutyákat.

AZ EMBER, AKI RÖPTÉBEN ELKAPTA MADARAKAT

Az ember egy kopár vidéken lakott. Hideg keleti szél fújt azon a tájon. A szél csontjáiig hatolt az embernek. De tavasszal elkezdtek recsegni, ropogni a csontjai, ki kellett engedje a tavaszi szelet. Kinyitotta

hát az ablakot, a szél meg neki a folyónak, ott nyargalt a jégtáblák lapockáján! Az ember pedig keserűfüvet gyűjtött, tüzet gyújtott a parton és beletette kezét a tűzbe.

HIDEG NAPOK

És jöttek a hideg napok. A fejszéket kidobtuk a ház elé, de ő nem. A kerítés pedig nőttön-nőtt, befúródott a szobába, elérte az ágyat, megszaggatta a párnákat. Három éjszakán süvített így a szél, aztán kitöredezték a kerítéslécek, beszakadtak a muskátlis ablakok, de ő csak állt, fehéren és szépen, mint a halál.

BOSZORKÁNYSZOMBAT

Ahogy a kutya hegyezi a sötétbe meredő kerítésléceket, az istálló irányából elindult a hang. Erőtlenül, félénken bújt elő a száraz levelekkel béelt vödör alól. Nem is hang volt, hanem remegés. A kettészelt dinnye remegése. A dinnye rémülten rázta ki húsából a fekete magvakat, odacsapta magát a vödör falához, egyszer, kétszer, de a hang nem akart megszűnni. A kutyák idegesen rágták a kapufélfát, felugráltak a szurkálólécekre, ott rángatóztak, míg valaki elvágta a ruhaszáritókötelet. A fényes ingek, trikók, visítva hullottak a porba.

Akkor megszűnt a varázslat. A száritókötél egyik végét a kéményhez, a másikat a tehén tőgyéhez kötötték.

HÉT ORSZÁG

Volt abban az időben egy másik ország. És így ment ez napról napra

A LEGKISEBB KIRÁLYFI

Amikor beállították az új neonsort az utcánkba, vakító, kék fény árasztotta el a környéket. Kimentem a nyári konyha elé, ahol már hat éve lakunk, megláttam, hol éltem, - és világgá mentem.

HÁROM KÍVÁNSÁG

Egyet, kettőt ugrott a ló, fölszállott a levegőbe, tiszta ezüstruha lett rajta, úgy is történt.

- Hol vagy te, hogy én nem látlak téged?
- Beszélgetsz, de én nem látlak.
- Ablakok, ablakok, nyíljatok a levegőbe.

S a zsebkendőt elkapta, úgy mint az első. Behajította a lovakat, mert holnap az ő zsebkendője lesz kitűzve, így inkább csak a farát emelgette föl.

A TÁLTOS

Hát csak repült az a ló, nem ment. Úgy szaladt, hogy repült.

- Nincs mit enni, ha nincs leves?

- A gyermeket nem kell verni, mert beléugrott a macska.

A lányok sikítottak. Nagy füst volt a konyhában, gyorsan kivette füléből a ruhát s mint a pillangó, már le is volt vetkőzve. Kiállott a kapuba, csípőjére tette a kezét.

A GRIFFMADÁR

A madár megette a meddő tehén húsát, a hajó felett lebegett és az edényeket javította.

- A fiam szobáját akarom kifesteni, de ő csak zuhan lefelé, mint az elhajított kő.

A BARNÁ TEHÉN

Szegényasszony: Fí, fí, fí.

Szegényember: Vigyázz, asszony, jön az aranybika.

Szegényasszony: Akkor hamar húzzál ki a fülemből egy szőrszálat.

Szegényember: Jaj, nekem, jaj.

Szegényasszony: Eljött értem az aranybika, kösziklák töredeznek alattam.

Aranybika: Én igen erős vagyok, ha aranyfűben legelek.

Ekkor levágták a barna tehenet az aranybikával együtt, és még ma is boldogan élnek, ha meg nem haltak.

A FURFANGOS KANÁSZ

Jött haza a Nap. Megrázta magát, magas, sudár, fehér hajú öregasszony lett belőle. A kis kanász pedig addig fonta a kötelet, míg lába közé nem kapta az öregasszonyt.

- Itt öt láb van, az összesen nyolc. Két disznónak pedig nyolc lába van!- kiáltott fel a kanász.

A TEVISDISZNÓ

- Vett, édesapám?

- Vettem, fiam.

Ha vett, vett még egy fehér kakast, egy veres kakast, egy fekete kakast. Tavasz lett, a disznókat ki kellett hajtsák.

- Hát ki kürtel?

- Kürtelek én, csak adja ide, édesapám.

Felül a tevisdisznó a ház tetejére s kürtel. Aztán ráül a fekete kakasra, s kihajtja a csordát. Mikor kiértek az erdőbe, becsállódik a lapiba, s a kakast megköti.

Abban az időben három nap volt egy esztendő.

A HÁROM KISMALAC

Egy, kettő, három, három ház szalad a mezőn. Apám meghalt, de még mindig nem éri el őket a karjával. Egy. Apám mégegyszer meghal. Kettő. Az egyik kismalac kitágul, belebújik a többi. Mondtam apámnak, haljon meg még egyszer, úgy rövidebb lesz. Három. A malac az éjszakába néz.

Tavaszdik.

HOGYAN SOVÁNYODOTT LE A KIRÁLYNÉ

Olyan haloványan feküdt a párnák között. Fehér és vékony volt, mint a cérna. Órákig kellett ficákolnia a párnák között, a lepedő ráncain, a párnahuzatban, hogy rátaláljanak.

Amikor végre megtalálták, ollót ejtettek a szeme közé, tűbe fűzték, varrodobozba tették.

OLLÓJÁTÉK

Anyám, anyám, hány óra? Ahogy ezt kimondta, megfürdették, olajjal bekenték, megkoppasztották, sütőbe tették, piros cérnaszálat húztak a nyelvébe, megkérdezték, rövide, vagy hosszúra akarja-e?

TÚZJÁTÉK

Minek az a tűz? Vízet melegíteni. Minek az a víz? Baromfit koppasztani. Most még kicsi. Félig zöld. Legkisebb kígyóból lesz a farka.

FOGÓJÁTÉK

Kishagyma, honnan jössz? Báránycák köröttem keringenek. Jut is, marad is.

KÉSŐJÁTÉK

Kapáltad? Jobb lábával kapáló mozdulatot tesz. Öntözted? Öntöztem. Hát ha én bemegyek? Akkor én kimegyek.

FEHÉR MADÁR

A csontból nemsokára szép fehér madár lett, felszállt s ezt énekelte:

Anyám megölt, apám megevett,
Kis testvérem, Mariskám
Összeszedte csontocskám,
Kötötte selyemkendőbe,
Tette bocfa tövibe,

Kikelt, kikelt, itt van! Itt!
De szép madár lett belőlem!

Ezt meghallották, s tettek a fejébe egy gyönyörű szép kalapot.

A GONOSZ LEÁNY

Befut a cinege a házba, beteszi az ablakot.

Drótból fontam kendermagot,
Vizet teszek, babot rakok,
Három kancát megpatkolok,
Három kantárt legyintek rá,
Három kanca, három leány.

Akkor látta, hogy két feje van a lánynak.

HAMVAZÓSZERDA

Fehér falhoz visznek, fal fölé emelnek,
lábam a kéményt veri, még följebb emelnek,
fejem hat lány varrja, vízbe dobnak engem,
hajamat húzzák, derekam eltörik,
eredj, fogj egy madarat, legalább madarunk legyen,
ha gyermekünk nincs!

GYULLADJ MEG, GYERTYA!

Fény nélkül,
kéz nélkül,
aprófa nélkül,
száj nélkül,
lélek nélkül,
csont nélkül,
jer házamba
árnyék nélkül!

TYÚKHÍVÓGATÓ

Jer ide kút,
Jer ide aranyteknő,
Jer ide ezüstitörülköző,
Jer ide tyúkom-búkom,
Jer ide kés.
Járj szerencsével!

HOLDLEÁNY

Ki öltés nélkül varr
s úgy főz hogy gőze sem száll
holdnál szebben fehérlő
hosszú nyakú lány
jégen mulatja magát
talpából szikrák pattannak elő
saját gőzéből varr ruhát
a holdbéli lány
ezüstös hangon felnyerít
kinek fejébe néz
bogara öntött ezüst

BESZÉLŐ TEKNŐ

Fehéret ha evett, fehérnek látszik.
Feketét ha evett, feketének látszik.
Föld, amin ringatják, zsírrá lesz,
föld, amit beletesznek, tükörré lesz,
aki abba belenéz, emberré lesz.

BÚJÓCSKA

Forró vízzel vödör teli
gyere elő Ladik Kati
olló csattog hajad rövid
nem a csontod csak a tövis
látszik ki a hajad alól
kinek nincsen koszorúja
kemencében mogyorója
feje alatt fényes tükre
megleli őt szeretője
száradt karú vőlegénye

LADIK MARGIT

Odvas fát, lyukas fát, Ladik Margit, ki ne vágj,
Abból nem lesz csónak soha!
Te vagy az én anyám?
Nem én vagyok a te anyád.

Felkél a nap, kilencszer fordul meg a kő.
Te vagy az én anyám?
Nem én vagyok a te anyád.
Nem én fekszem benn a házban,
Aki követ hord nyakában,
A fejében villám támad,
Nem ez asszony szült meg téged,
Csak a csontját hordod éppen,

Nem te fekszel benn a házban,
Ringatózol csónakjában.

NÉGY FEKETE LÓ MÖGÖTTEM REPÜL

Fekete szemű anyám, enyhítsd szomjadat a sötét szobából. Eljön az este, tüzes hamuba takarlak, ablakodat befalazom, a vakablakba ültetlek. Fehér galamb repül, ajtó és ablak nincs rajta. Hétszer megolvasom ujjaimat, összeverem szárnyaimat. Meleg szél fújja hátamat, nézz hátra, anyám, mit láatsz? Négy fekete ló, olyan sovány, hogy fázom tőlük. Vágd le, anyám, a karodat, tedd be a szájamba, hozzád akarok repülni. Szem, száj, orr, fül, hol vagytok? Itt vagyunk a forró hamuban. Fehér galamb repül, elviszi örökre az ajtót, ablakot.

Ezt énekeltem sötét szobában, anyám halálakor.

JÉGMADÁR

Jík! Jík! Hú!
Kvrc. Kvrc.
Hess!

TAVASZI SZÉL VIZET ÁRASZT

A töltés messziről vöröslött, vérző cérna a tájban. Sárga kutya vetette magát bele az éppen lezuhanó, lángoló szalmakazalba. A vonításra nagy, barna szekerek gyülekeztek az égen. Fekete tócsa jege ropogott a kerekek alatt.

A MEDDŐ TEHÉN

Az asszony ráállt a küszöbre és megrázkódott. Kés, villa, kiesett a kezéből. Melléhez kapott, mert érezte, hogy tüzes nagyon. Elfehéredett, mint az istálló. De hiába, addigra már szopták jó erősen.

- János - kiáltotta a házba - adjál tejet a gyerekeknek, én idekinn maradok.

BARNA TEHÉN FIA

Mondja a tehén a fiúnak, csavarja ki a szarvát, aztán visszament a fára.

- Miért nem hagysz békét annak a fának?

A fa összeszorult és megette. Rögtön vérezni kezdett a zsebkendő. A tehén rálehelte, lett belőle hideg kút a saját testében. Meg is találta az ő kedves fia holttestét.

- Édes fiam, ha ide nem jövök, sohasem ébredtél volna fel.

EPPEG A FEKETE KIRÁLY

- Ügyelj te, nehogy rám lépj !

A kocsis néz, hunnat beszélnek, s meglátja: ott belészúrt, hogy egy csepp vér jöjjön. Abban a pillanatban királyfi lett belőle. Megvárta, míg háromig mondja, akkor felült, s mindjárt megismerte a feleségét. Azonnal átölelte a derekát és egy olyan szép aranyhajú gyermeket hozott a világra, hogy a napra lehetett nézni, de a gyermekre nem. Az asszony várt egy kicsit, hogy elaludjanak, mert úgy meg volt dagadva, hogy majd kihasadt. Betoppant a fürdőbe, s a két inasa kiemelte onnét, s bétették az ágyba.

Két korbácsot vett a két legény, kiszégezték az asszonyt és elégették. Így járt, hogy a maga hitését becsülje meg.

HÁROM HOLLÓ KÉK LÁNGGAL ÉGETI EGYMÁST

Felébredt a holló a hamu melegétől. Hozott vizet a csőrében, hogy az álom ne lopja meg.

- Vedd le rólam, testvér, mert rögtön meghalok.

Megszabadította ujját a hajszáltól, tekint a vízbe, nincs. Tekint a fába, nincs. Tekint a kőbe, nincs. Tekint a napba, ott meglátta a harmadik hollót.

A hamuba írt egy leányt nagy varrótűvel.

- Szúrj belém, hogy egy csepp jöjjön.

A lány megszúrta, és szerelmes lett a hollóba, akinek soha meg nem száradt a szeme.

- Kár, hogy megfogtál. Kék lánggal szépen, szépen égethettük volna egymást.

MINDENT JÁRÓ MALMOCSKA

- Miféle legény vagy te, hogy eperfával jöttél a világra?

Megfordult a legény és két kő közé állt. Megforrasztotta elvágott nyakát, mint a mezőn felejtett tököket.

- Mi van a szűrőd ujjában, testvér?

- Hát egy malom.

- Miféle malom?

- Amelyiknek nincsen teteje.

Erre kihúzott füléből egy pálcát, megütögette vele mind a négy oldalát, mert olyan malom volt ez, amelyik sohasem sikított a legények alatt.

PAPUCSSZAGGATÓ KIRÁLYKISASSZONYOK

Jött az ördög a hegyről lefelé. Három varrógép volt alatta. Az egyik fekete volt mint a gyík, a másik szőke mint a hal, a harmadik vörös mint az alagút. Lámpást nemigen hordtak magukkal. Egyszer csak észreveszi ám az ördög a királykisasszonyokat! Na, adott hát nekik papucsot, hogy jól kitáncolhassák magukat.

Erre kisütött a nap.

AZ ARANYTOJÁS

A királykisasszony szájában van egy tükör. Aki azt el tudja lopni, lopja csak el. De nyomja be az ablakot, hogy belül maradjon a galamb.

AZ ÜVEGSZEMŰ LÁNY

Levetette ruháit, az asztalhoz úszott, kihúzta a fiókot. A madarak kirepültek, de röptükben ezt mondták:

- Arannyá váljék a szemed!

Amikor hazaért, a gyermek szájába tette, hogy szopogassa.

AZ ELVARÁZSOLT LEÁNY

- Ezt a madarat én feleségül veszem!

Megfogta a madarat - a madár dagasztóteknővé változott. Összetörte a teknőt - a madár guzsallyá változott. Összetörte a guzsalyt - a madár emberré változott. Gyönyörű feleség lett belőle!

- Rázd ki te is a ruhád ujját! - mondta a leány.

A KENDERT SZEDEGETŐ LEÁNY

Azt mondja a második leány:

- Ha engem venne el feleségül, gy szl kndrbl nny knyrt stnk, hgy nkm s mrdn. Meghallotta ezt a császár fia. Hozzáfogott kendert szedni, s ott énekelt a kenderszedésen. De nem bírta sokáig. Akkorákat vinnyogott, hogy nem bírt aludni tőle sem az anyja, sem ő.

- Csk ngm l n rlj, mndjd, lmdbn ltt!

Kimeredt a császárfi szeme, előhozatott két csődört, amelyik a leghamisabb volt. Az egyik csődör farka után kötötte az asszonyt, a másikhoz a lányát, aztán tizenkétszer megkerülte velük a várat, hogy diribdarabba maradoztak el a ló farkától. Ez lett a büntetésük.

- Hát ez szép mese. Olyan mint a tznkt tlvj, z s ktszr mnddk l.

A BESZÉLŐ TÜKÖR

Kopogtatják az ablakot. Hess, hess, te ronda madár, még elviszed a lányunkat. Ott mulatja magát cifra tükrében. Juj, te lány, az ördögnek se kellesz !

Jön a fekete bogár. Annak kell. Őszre már idegen tükörben hasogatja a fát.

AZ OKOS LEÁNY

Találkozott a fehér fügefával. Valahányszor lenyelt egy fügefát, mindig eltűnt egy szarva. Végül olyan gömbölyű és sima lett a feje, amilyen még sose volt.

A SZORGALMAS LEÁNY TÖRTÉNETE

- Azt vedd el feleségül, akinek a fejéből egy légycsapó áll ki, mert az jól tud söprögetni.

A VÍZHORDÓ LEÁNY

A leány fejére tette a kakast, és türelmesen mint a fényes csillag, belenézett a kútba.

A MEG NEM SZÜLETETT LÁNY

Mikor látta, hogy az aranyhajú lány már elkékült, levetette a saját gúnyját és azt a lánnyal együtt beledobta a kútba, elrejtette a vödröt, fölmászott a fára, és leült a lány helyére.

A KUTYAFA

Zöld lápon terem a kutyafa. Odajár ki a lány éjszakánként, száját a fa törzsére tapasztja, szürcsöli a nedvét. Reggelre elhallgatnak a kutyák, megkeményednek a csillagok. Fekete arcú kutyalány csüng a faágon.

INKARNÁLT BÁBJÁTÉKOSOK (1978-1985)

GYERE VELEM A MITOLÓGIÁBA

Gregor Davidownak

Gyere velem a mitológiába,
amely rólam szól s ettől kockázatos.
Androgin vagyok; hazug. Tehát őszinte.
Csakis önmagamról adok információt,
s mivel az mindenkit érdekel - közügy.
Az önkínzás eredménye vagyok, az önszerelemé.

Gyere velem a mitológiába,
minden eddigi munkám kárbavész,
nem akarok műtárgy lenni. Letéptem láncaimat,
a teremtőnek nincs már hatalma fölöttem.
Nincs esélyem. Tehát aktuális vagyok.

A VARRÓLEÁNY ATTÓL JÖN

Molnár Gergelynek

A varróleány attól jön, aki a tömeg médiuma.
Fajtiszta kentaur. Egy test, két lélek.
Vérző varródoboz. Csak rá kell nézni.
Rohan a forradalomba.

A varróleány attól bő, aki rajta fekszik.
Öt évi pályaudvar. Szigorított muskátli.
Nem született kentaur: azzá nevelték.

A pályaudvar attól bő, aki rajta fekszik.
Nem Keleti: azzá nevelték.
Fajtiszta varródoboz. Egy test, két lélek.
Muskátli, amely nem tud meghasadni.

Ha a muskátli önmagához nyúl, megöli magát.
Mert van miért. Van kihez.

KINEK VAN FÜLE HOZZÁ

„Akinak lelkében nincs rend,
Nem lehet rendben az ő birodalma sem.”
Nem szólt semmit a túlvilági életről,
hiszen a célon túllőni igen könnyű,
de nehéz állhatatosan a középen maradni.

Aki a friss levegőt szívja,
boldog és nem kíván tiszteletet.

Mint szem helyén zsák,
párolgó háztetőn
elhagyott hangszer, amely mindent tud,
a friss levegőt szívja
jégesőben, mint kiverő kutya,
mert nem akar az arany középúton maradni.

Lelke helyén
párolgó háztető,
elázott hangszereken
hegedülő kutya.

BARTÓK BÉLA

Ütőeredbe vágott a tél
szikrázó teniszütőket a húros égen.
Két folyó széttárt lábakkal.
Hogy beleremegtél! Finom porcogóiddal
vadul ostromoztad a gyökereket.
Nedves ingeden föld és csillagpor.
Utazótáskádban hideglelős sámán
társalog az istenekkel.

Fant izidere
a hétfejű gyermek
szikrázó teniszütőkkel.
Csikókkal szalad a húros égen.
Lába közé gyűri a csillagokat
a porcogós harapófogókat.
Csitt! Fül ki-be. Aki beleremeg.
Sötét gyümölcs. Ami ring.
És vadul hahotázik.

A hideglelős gyermek zongorázik.
Fant ki-be. Teniszütőkkel.
Porcogós ujjakkal pongorázik.
Egy csillag gyökeret ereszt
nedves utazótáskában. Kirohan vadul
két kanca. Tüzes csontokkal
dobálja az eget.

A JÉGFOLYAM ALATTI VÖLGY

Itt fönt a jég nem remeg annyira.
Fajtájához illő bátorság kell
a művészet intuitív fölfogása
ami még nem volna baj, hiszen fűtik.

Ködbe folyó vékony teste
nem vet árnyékot
és alig hajlamos a tavaszra.
Művészete forró zuhanyban
fajtajának nem hoz enyhülést.

KINEK A FEJÉT FÚJJÁK

Gregor Davidownak

Nem esik le fejről a hatalom.
Egy pohár kellemes költészet
jól esik mindenkinek.
Művészettörténeti figura, aki benne van a trippben.
Odaadta magát egy metaforának.

Amikor bejárta önmagát
hát még azt, aki megőrzi!
Vonzó, tehát biszexuális.
Egy kettéhasadt ego látnoki utazása
a közép-keleteurópai répföldeken.

Mitológiai sztár Amerikában,
ő, a Gyalogsámán, Gyalogkentaúr!
Gyalogját utánozzák, gyalogozzák,
azt hiszik, most csinálja a történelmet.

Feladata a történelem kihasználása,
a túlélés, minden áron.

A történelem gipszdrapéria.
Idomítható.

JÓL ÉL, AKI JÓL LAPUL

Ovidius emlékének

A színhely nem „tilos zóna”, nem is szilvatorta.
Danubius torkához érve megvakartad nyakadon a kötelet,
Kitapogattad a vers haranglábát,
S felköhögött a tavasz akkor is, most is:
„Reátör a démonkirály az igaz hit védőjére,
De a fehér paripának a majom jut eszébe.”

Látsz valakit? Én sem.
Fáradt vagy? Vagyok. Vagyunk.

OVIDIUS RIGÓKÉNT A VILLANYKARÓIG EMELKEDIK

Térdig gázolok harsány madárfüttyben.
Ne eresszetek haza engem!
Zúg a sárga harang és a nagy fuvola,
Bedugom a fülem, úgy kígyó nem mehet bele.
Jég veri a harangot.
Csak haza már, haza!
Patkányt szedegetni.

TOUR DE MERDE

Szendrő Ivánnak

A kerék nem érinti a talajt
a zöld harapófogókat.
Marad a csúszós árnyék
a gőzölgő naplemente.

METRÓ VERSEK

1.

amióta bicikli helyett
néha metrón utazom
ilyesmi történik velem

hosszú fekete kabátom
meghúzgálják
budapesten

vagy nem fizetek
münchenben a spielstrasse
felé menet

münchenben a színes állomások
mint a likőr
elszédítenek

párizsban mindenki esőszagú
ott vannak a csövek

párizsban g. a. úr x-ben
jutott eszembe
párizsba csokoládé nélkül indultam
sápadtan tértem vissza

2.

egy fogkefe
a személyiség halála után
úgy él tovább
hogy emlékezetének rongyai
megmaradnak a pohárban

c. elvtársnak
sétapálcája volt
mit kezelőgombnak viselt
így volt legalábbis ezt hitte

bizonyos dolgok
melyek jellemére vonatkoztak
például irattáskája
hattyúként úszott felé

de egyszer
lift helyett
villanyégőbe lépett be

nyílt az ajtó
sok ezer villanyégő jött ki
c. elvtárs helyett

3.

büntetendő cselekmény
vörös cérnaszálat
húzni
az utcán
a járókelők kabátjára
a villanypóznákra
a fákra
a fűre lépni tilosra
a testemre csavarni

azóta okosabb lettem
ez lett a vesztem

4.

többféle bicikli van
a beszéd például
sőt a hallgatás is

5.

mert lennie kell
valaminek
amiért mindezt
érdemes

amitől így dübörög
ez a dübörgő
-et

csak tudni kell
mikor be-
meddig
mikor ki-

aki tükörbe néz
mindig más valakit
szeretne látni

mint a tükör
önmagát szeretné
visszaadni

ő akinek csengő van a torkában
ennyije van
átszálló menetjegyet kér
egy másik életbe

kettős megálló:
még egyszer
ugyanott ugyanakkor
másképp

végállomás:
újra
ugyanott
ugyanúgy

volt ereje és célja volt
száguldott a kijelölt úton

mert aki nagyon sokáig

akik várták
meghaltak vagy meg sem születtek

túl későn
vagy túl korán érkezik.

POLÓNIA EXPRESSZ

Férgek s viszketegség nélkül várakozik a Keletiben.
Tavaszi alumínium fóliában.
Rügyet hajt.
Ha jön, jön – ha nem, kívárja.

PANNÓNIA EXPRESSZ

Hatalmas gyümölcsfa.
Köd előtte, Magyarország utána.
Haynau Coca-colát iszik.

PUSKIN EXPRESSZ

Sötét egyenruhák.
Egykori költőtársam,
Te énnélkülem, én tenélküled,
Összezárva vacogunk.

MERIDIÁN EXPRESSZ

Kelet-Berlinben a muskátlik
Most hajtanak rügyet.
Belgrád kertjeiben
Máglyák füstölögnek.

INKARNÁLT BÁBJÁTÉKOSOK

1.

Az élet nem kötelez semmire

mintegy ügyetlenségből hanyagságból
újra elkezdett kalandként
a tűző napon siető ember meghűl
az ártatlannak látszó részletek sorra
elfecsérelt életté alakulnak
a helyiség bútorai piszkos ablaküvege
mogyorva tulajdonosa a végzet díszleteként
átrepül a színen

pedig sem tragédia sem baleset
nem történt.

2.

Mr. Wolf egy „lapos” világban találta magát
ahol talán Isten maga is halandó.
Ott észleli ahol van
a fényérzékeny vasalódeszkán.

3.

Mrs. Pipernek egy halott gyermeke volt
aki egy szürkésfehér
macskát ölt meg.

Viselkedése, szavai és fájdalmai
világos vonatkozásban voltak
a repülőgép lezuhanásával
és azoknak az érzelmeknek voltak ismétlései
amelyeket a megsebesült és lelőtt
francia tisztek érezhettek.

Személyiségük haláluk után
úgy élt tovább
hogyan Piperné puha ujjakkal
egy cukorkás dobozból.

Az emlékezetes naplementéből
Mrs. Piper ablakában
egyszerre több példány volt.

4.

Willy Sch. testén zsinór
volt kifeszítve amelyen egy mozgatható
vörös takaróba burkolt körte függött.

Ugyanakkor a nappaliban a valóságnak
magasabb rétegei nyilvánultak meg.
„Minna, egy tűt levettem az asztalról!”
S valóban a tű a földön hevert.

5.

Eusapia érzi
ha egy tárgyat telekinetikusan mozgatnak.
Tehát a csalásnak nem bizonyítéka az
ha lába megragadásánál
velőtrázó a sikoltás.

6.

Egy esetben a szájból
kilépő fényes szubsztancia
áthatolt a médium fejét
borító fátýolsisakon

és a fátyolon keresztül visszahúzódott
a szájába.
Éva C.
szabadon és nevetve
lebegett a levegőben
mintha egy izgatóan hegyes tárgy volna alatta.

7.

Az embernek öröklött képessége
hogy a tárgyról kiinduló
fény sugar ne érje szemét
s a közönséges világnak
minden eseményét lenyomatként
hátrahagyja.

8.

Piperné egy verőfényes napon
ebéd alatt
világosan észrevehetően
akár a zenélő óra
mintha fel lenne húzva.

9.

Inkarnációs állapotban
a fülkében álló asztalon
mintha élne.

CONCERTO

allegro

fényes fémlemezek
ütés
finom remegés
a legközelebbi falnál
ráfagy
az emberi hang

largo

kristályba zárt
színes műanyag fúvókák

vibrato

ugráló
apró spirálok

a fájdalom
szűkülő köre

az önmagát megismétlő vízcsepp

vivace

feltörő
meleg üvegcserepek
a szájban

vox humana

kifeszítettett
az űr közepén
két arcát
két istennek mutatja

con variazione

szűk emberi hang
értetlenül
a legkékebb égboltra

piano

pók
halványkék
üvegcserepeken

adagio

vakító
sikító kötelek

finale

műtőasztal
teljes sebességgel
a szétrobbant kanyar útvesztőiben

HVARI CANTÓK

A bűn itt: ami meg nem tett maradt,
az elsorvadt kétségek között...

Ezra Pound

Fejbőr illat a rózsaszín habokban!
Főbelőtt sirályok az ég alatt.

„Ki vagy te láda?” a forró istállóban
illatos járású meleg állatok
holdat ringatnak a hasuk alatt.

Én ettem meg a lángot
de a lomb nem, melyen ő járt.

Akitől elmenekült a hegy mögé,
önmaga elől, magára talált,
a gyönyört magában hordozza.

Aki parázsra lép az ég alján
és sárkányvitorlázik,
ő az, ki szenvedélyeinktől porrá ég naponta
s a habokba zuhan.

Elégett sirályok
a füstölgő habokban
Marshall! Lehet-e büntetlenül
ilyen tiszta zsidó virágot
egy amszterdami villamosban,
amit magamba fojtottam
lehet-e büntetlenül
újra születni romjaimban?

Itt áll a hajnal
szelíden, kábítószertűzben,
szőrrel borít be, betakar.
A tűzzuhatagban hozza az álmat
a hétmérföldes Baltimore-ból.

Jöjj, álom, sáska röpte!

Nincs nagy rakomány: három élet,
Hvar, a vérző sziget.

NÉZD, EZT A FÉNYES DRÓTOT!

Bosnyák Istvánnak

Verdes a forró kőbe
szorult fejsze”

És te is nézd, meztelen,
engedelmes, új bolygó, emberi lény,
élettársa lettél rőt bozótban,
dacos, szép és veszedelmes
derékba törve virrasztasz
a kénzagú sárga égen,
ahonnan zápor dől és mindent elsöprő bánat,
düh és keserű győzelem,
te, szikrázó vitorla,
messziről jött ideges hangszer!

AZ IDEGES PATAKOK KIHUNYTAK

Hol is találták ezt a Janus-nedűt,
hogyan fest ez a kétszínű, csalóka mártás,
honnán merítették,
mit akar ez a suttogó,
fortyogó idegen?

SAJÁT HANGJÁN. AZ OLLÓ.

A szekrény a gyorsuló idő.
Az Úr mágneses hangja a táguló
meleg üveglapról, kedvesem.
Eláraszt a puha, kék alagút.

Szikrázó pokróc fölöttem.

ANDROGIN A CSERESZNYÉSKERTBEN, HINTASZÉKBEN

Gyönyörűm ! Kékruhájú.
Hideg székek között napkelte.
Száradt karú szeretőm, ruhámat hordod.
Zöldellő kerítésem, rikácsoló ablakom.
Tükrök mélyén keresem fogaidat
izzadt gyöngyeimet.
Lélegző bőrtenger!
Szájunkban a lüktető,
habzó postabélyeg.

Ó, HA BECSUKJÁK A KAPUKAT A BARNA SZEMBE

Aki kívül. Aki bennrekedt.
Elviszik, kedves, a támlás életet.
Néha ág jó. Velem mi lesz?
Egyedül. Kell ez

MADE IN UNIVERSE

Sz. B.-nak

Ez az élénkvörös villanykapcsoló kezemben
igen közel áll a zokogáshoz.

Táguló fekete négyzet
közöttünk.
Az ásító fekete festményen túlról
visszatérsz-e hozzám

A CSEPPFOLYÓS KÁLYHA

Az életet adó vízben
örökre el vagyunk látva energiával
Így: „Szerellemmel”.
Talán majd egyszer újra kezdhethetjük
földi életünket sűrített videokazettában
talpig csillagos sapkában.
Addig is szemtől szembe Tapolcával,
az életet adó szikrával.

ÉN GYORSAN JÁROK ÉS AZ ESŐCSEPPEK MIND ELKERÜLNEK

Odatették az üveget,
amelyben nem voltam otthon.
Arrább toltam egy másik petyárba.
Te, érzed, milyen finom dolog ez?
Ani, aki gipszláng,
gyorsan jár és az esőcseppek mind elkerülik.

FÜSTBEN ÉGI TÁNCOS KECSKÉK

Zöld üvegkerítés mögött
füstben égi táncos kecskék.
Fuldokló tüdővel
forró harcra
kék zuhatagban párzik.

Vijjog tűzruháján
tőgy poloska dra dra.

EGY DÉLUTÁN ÜLTEK A GALAMBOK

Egy délután ültek a galambok a porban.
Én a küszöbön ültem, sört ittam.
Május volt, a kék csavarhúzó
Meg a szürke galambok ezt kuruttyolták:
„Öld meg! Öld meg!”
Főlvettem a forró csavarhúzót, bementem a konyhába,
Hagymát vágott, könnyes arccal kérdezte:
„Kisfiam, éhes vagy?” Én meg se szó, se beszéd,
Arcába vágtam a csavarhúzót egyszer, kétszer,
Aztán becsuktam a véres ablakot.
Azóta kuruttyolnak a fejemben a galambok.

GYERMEKRUBIN

Zöld fa feslett.
Remegett, ha ráleheltek.
Gyermek volt még. Teste, lelke
zöld ág víz tükrében.

Hajnal volt még, hajnaltégla.
Hangjában ezüst.
Acélszikra a szemében. Így fényképezték.

Hajnal volt, ha ráleheltek.
Drótköténybe beletették,
addig rázták, ütötték, verték,
izmos nádszál,
gyermekrubin, mivé lettél?

A PARÁZNA SÖPRŰ (1968-1984)

AZOK AZ ARANYBA ZÁRT KETRECEK

azok az aranyba zárt ketrecek
hol a lovak patáit sejtem
a fekete arany juhokat megszaggatnám
de hol az az istálló
hol kitombolhatnám magamat

ÖNÉLETRAJZ

most megiszom a tejet
most verést kapok
tél van és táncolok
megiszom táncolok szoptatok
lábam közt az ég
most már meghalok

ING

Nagy száj, bekaplak.

NYULAM TÉGED NEM SZERETNI

nyulam téged nem szeretni hogy is lehet
pásztor vagyok kényes nyúlfüleknek
gyere be gyere be

MADÁR

jaj ez a trombitás
behúzza a madarat az ajtó mögé
s ott a szőnyegen
aranytojásokat ütöget

IMÁDOM A TŰZIKUTYÁT

tűzikutya a paplanom
ha akarom megvakarom

FINOM A HANG A FOGAM ALATT

finom a hang a fogam alatt
egyedül aludtam az éjszaka

KIS PIROS VONAT A SZÁDBÓL

kis piros vonat a szádból
jön felém fehér síneken
én lesben állok hogy lenyeljem
a vonatot is meg a síneket

MARSHALL

Mintha zúgna a teste,
Fiatal, hervadt növénykosár.
Ahogy jön-megy naphosszat és parázslík
Hangjától dorombol az este
Reggelre kemény rügybe fakadnak a fák.

Tőle jön-megy a fiatal növénykosár.
Ahogy zúg a teste
Gyönyörű hangjától dorombolnak a fák
Kemény rügybe fakad az este.

Ahogy zúgnak a fák
Hajlong, kosarát rakja
Kemény rügyeivel nekem.
Dorombol, parázslík és elég velem.

HOGY FELRAGYOGOTT, AMIKOR FELHŐT VÉGRE

A nád suhanni kezdett szemében.
A barna tojások mind az ő tojásai voltak
meleg bársonynadrágban
melyeket estére tartogatott a jó fürtű
szőlőhegynek.

Felhő a nyakán.
Boldog volt. Állkapcsa égbe kiáltott.
Várom! Várom!

G. KISASSZONY

Most kéknyelű este van
kemény, magányos.
A homályos folyosó mélyén
köteleken kifeszítve
mosolyogva lóg, borotválkozik,
ő a mosóporistennő, kefecsoda.

Várj még, izzadtságsgázú reggel!

GYÖNYÖR, SÖTÉT SZEKRÉNY

Vörösre mosott ház mélységeibe
fúródott deszkák.

Itt, eláll a lélegzet
barna lépcsők az örök titokhoz vezetnek
a folyóhoz a ház alá
amely a kocsonyás partot mossa.

Fénykorbács.
Vége a remegő titoknak.
Izzadt vállfák hullnak fejünkre.

NADRÁGOMRA HA RÁTALÁLSZ

anyu ez a bácsi párnámmal játszik
labdáját hasamra teszi csupa pipacs a világ
lenyírja hajamat cseresznyét látok
a cseresznyét vasárnapon megeszem

JÁTÉK HIHINEK

sárga kötél végén sárga villamos
villamos végén kezdődik egy körte
ha megszűnik a körte egy csodálatos sapka
kezdődik kettőnk között

ANYÁCSKA VIRRASZT

kis keze fából faragva
anyukát szoptat

PIHÉS MANDULAFÁK

Pihés mandulafán
felpattannak a bársony szemgolyók,
s csodálkozva, nedvesen keresik a fényt,
a rést, mit ujjaimmal hasítottam nadrágodban.
A harmatos, szuszogó avarban
égszínű patkány után kutatok,
s az csintalan, mohón ujjamba mar.

ÜL BARNA TUSKÓN

Félig nyitott szájjal, kezében tükör,
mulatja magát. Másik kezében
hernyó a meleg csipkék zuhatagában.

Tudja már, mi kell
az ideges verebeknek,
a combja között ficáncoló verébfészeknek!

NÉGY TROKEDLI

Vaskerítés. Belül tilalomfa.
Egyenként járulnak a szoborra.
Langyos éjszaka,
nedves harisnyanadrág.
Van aki kint, aki bent.
De végül is összejön.

MINDKÉT ÉJJEL

mindkét éjjel
telt hólyagomban
határozottan éreztem a lófejet

BARNA PADLÓ *

Barna padló – ki festette?
Én súroltam, dagasztottam, habosra verve.

Barna ajtó – ki kopog?
Van-e jó, meleg pina eladó?

Van. Van.
Dunnában, kályhában, asztalfiában
egy-egy mérges pina harapós.

BOLDOGSÁG

a nagy szilvában
a nagy szilvában
a nagy szilvában
örökre

GÖRÖG NŐ

kis hernyót dörzsöl
ő sikít én lélegzem
találkoztunk

HÁROM CSIPKENYAK

Légszomjtól tátogó lámpaernyő.
Izzadt
koszorúba fonódott
három barátnő.

SZENT TERÉZ BARNA ARCA

Ők ketten utaznak.
Közelebb a puhára borotvált trónushoz,
ahol kiéhezett darazsak ülnek.
Közelebb egy másfajta elragadtatáshoz, a behavazott
belső ajtón keresztül, hol a zúzmarás
hernyó uralkodik. Az ő barna kegyelme
oly hő vágyat áraszt -
a padlóból tüzes kardvirágok törnek elő.

Oh, add meg nekik!
Vétkezzenek velem.

CSAK A HAJNALOKAT NE !

*Uram! Vajjon kedvesek-e előttem
az én vágyaim.*

Avilai Szent Teréz

A repedéseket, Uram, patkányokkal,
kihulló fogaimat jégcsapokkal,
ráncaimat forró vassal,
gondolataimat korbáccsal,
de álmaimat, Uram, hogy győzzem le?

Te vagy-e, ki vágyamat nyirkos falon
lucskos penészvirágban mutogatja –
Te, ki hajnalonta kegyelemből belém döfesz,
szeretsz-e engem, s én szeretlek-e?

NE LÉGY KEGYÜLM MOGOMNOK

*Uh nekem,én fiom
ézes mézüül!*

Ómagyar Mária Siralom

Csitt! Hozom a létrát.
Véres lepedőn szárad a testünk.
Forró délután vírüd hioll vizeül
markomba se férne oly habos
a gyönyörtől míg mártogatom
nyelvemet sebedben ézes mézüül
szőrömet szőrőddel egyembelű ülljétük.
Tüüled válnum?
Ézes ürümentül?
Inkább csontomtul döglegyektül
cifra nyoszolyámtul
én bűnös vágyam én halálom
én junhumnok bel bua
ki sumha nim hiül.

SIRATÓ

Hol vagy, ki a jászolnál együtt heversz velem?
Tüzes fürdőd elkészítve, hídonálló szépségem.
Jaaaj.

LADIK FERENC

Apám, gyereket szeretnék tőled!
És jön a lány kolompos rénnel.
Szép idő előtte, fergeteg mögöttele!
Itt lakik a tüzes sárkány? Gyereket akarok tőle.
Olló ring a derekán. Borsó! Borsó!
Vadlibák piros harisnyában kihajolnak az ablakon.
Jaj, Ferenc, mit tettél, három fejsze a hátadban!
Kidugja ruhaujját az ablaknyíláson.
Tavaszi! Sikít a galagonya.

REPÜLŐ SZARVASOK

Hosszú repülés után egy fehér házra találtak, ott egy leány, kinek vödrébe férfi még nem nézett bele.
Így örvendezett a leány a szarvasokkal.

A HÉT BETYÁR

Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
- Mi történt legkülsőbb leányom?

A LEGKISEBB KIRÁLYKISASSZONY

Most éppen tojáson ül.

A PARÁZNA MENYECSKE

- Te asszony, láttál-e egy rókát?
- Honnét láttam volna, amikor csak testem s lelkem van. Jaj, édes kicsi rókám, tedd azt még egyszer velem!

A SÁSKA, AKI HEGEDŰN JÁTSZOTT

Amikor beleült a teknőbe, megnőtt a hegedűje. Meglátta ezt a lány, odadörgölődött hozzá. Ettől nyomban szőr borította el. Kiverte a teknőt a hab, furcsán lélegzett, bugyborékol. Hát, nagyon megnőtt az a hegedű! A víz alatt gordonkának becézte.

IMÁDKOZÓ SÁSKA

Amikor eljött az ideje, elment a szomszédos házba nősülni. Elkészítette a lány a fekhelyet, ő pedig elmerült a lány nézésében. Előbb bokáig, majd derékig merült el. Minél tovább gyönyörködött, annál mélyebbre fúródott. Reggel hiába keresték, csak a csónakját találták meg. Felkelt a lány, kiment vizelni, hát csupa fehér csontot eresztett ki magából.

A BÉKAKIRÁLYFI

Amikor belébújt, eleinte fázott tőle és sokat ficáncolt. De aztán úgy megszokta, hogy ő maga mártogatta aranycérnára kötve sötét mélységeibe, s pajzán dalokat dúdolt hozzá.

A CSODÁLATOS DARÁLÓ

Eljött az ideje, megrázkódott, ment a vízbe fürödni. Már lángot hányt a teste. Jött egy gyönyörű hattyú. Hátára tette, hogy felforrjon. Így aludt el, hattyúval a hátán.

Arra ébredt, hogy valaki dörömböl.

- Darálj gyertyát!
- Darálj szőrt!
- Darálj kását!

Állt magában, mint egy nyírfa. Elrejtőzött, hogy kisírja magát éjszakánként. Olyankor levetette ruháját. Fényes daráló volt.

A FÉRFISZÜLTE LEÁNY

Üldözi az apa a leányát.

- Most már megfogom!

A leány eldobja a fésűt, zuhatag támad belőle, tűzzuhogó. Akkor kitepi a heréit, a leány nyakára dobja, egyiket az egyik, a másikat a másik oldalra. Amikor a leány szólni akar, megcsonkítják a nyelvét, hiába erőlködik, nem érteni szavát.

AZ A NYÍLÁS A RUHÁDON

Az a nyílás a ruhádon
felhőtlen, ragyogó rés
a szőrszálak között.
Két szilva
a nedves lepedőn
combod között.
Hasítsd föl már a kék szárnyú
ziháló madarakat!

Táguljon ajtó, ablak.

MIMÓZA GÖDRÖCSKE

Ah, a csík! A sötét szakadék
szétterpeszti a mimózakertet.
Táguló, csillagtalan ég.

HOMO GALACTICUS (1980-1985)

VÁNDOR, KEZÉBEN FELREPEDT GRÁNÁTALMA

Arcára van írva a varázslat.
Mesél a fáról, melynek gyümölcse zöld madarak.
Az elszökő gázt gyengéden
kilöki magából,
régí ízeiken csodálkozik,
keresi a sötét vitorlát,
amely már ráncosodni kezdett.

Mesél valami büntetésről,
távoli hajnali ködökről,
korábbi életének mozzanatairól,
a nagy feladatról.
A fehér égő kialszik torkában.

A ráomló patakok.

Amikor feleszmél, kiáltani akar.

(ÁTMEGY KÉT TÜZES GOMBLYUKON...) *

átmegy két tüzes gomblyukon
vagy egyazon gomblyukon kétszer

mert kell hogy legyen valaki
akiből a világosság árad

rászánja életét
hogyan ezt a gombot megtalálja

MIFÉLE SZÜKÜLŐ TUDAT HÚRJA VÁLIK VÍZZÉ

Mintha az arcának szálló legyet akarná elűzni,
saját életéhez nyúl,
hogyan eljusson oda, ahol láthatja életét.
Növekedni fog. Az égbolt egyre vakítóbb lesz.
Fejével eléri a boltozatot.
Jéghideg vizes arca. Tüzes gomb a fejében.
A vágy alól egy rugó halk zizegése.

Hosszú hallgatás után, szőke sikoltozó létra.

(AMIÓTA A KICSINY...)

Amióta a kicsiny erőteljes gép felhozta
a föld egyszer megkerülte a napot
bal oldalt ahol a zörej volt észlelhető
most már csak érdes hang
mintha omladozó épület nyöszörögne
tejesláboshoz oson
mérgezett beteg szervezete
vakító meztelenséggel
így tudja a héber legenda
mint hegyi tavasz
szép hajával
jön és felkattintja a villanyt

(ELSŐ ÉRZÉSE...)

Első érzése a rémület volt
mielőtt a kitűzött zászló felizzott
ő száz halált halt olyan testekben
mint a növények és az égitestek

(A TÖRÉKENY SZÉKRŐL...)

A törékeny székről
tükör előtt gyakorolja
az ágy szélétől a nyitott ablakig.
Nedvesen, üdén a halállal társalog.

(FÁJDALMAS VÁGYAT ÉRZENI...)

Fájdalmas vágyat érzeni
falat állítani testében a nyílt lyuk elé.
S ott térdelt máris az ölében
vállához nyomta melle kis golyóját.
Különös érzékenysége
kirángatta a kis halakat.

(SZÁJÁBA VETTE A FEHÉR ZOKNIT...)

Szájába vette a fehér zoknit.
Érezte, csontjaiba visszaszállt az erő.
Fürdés után felöltözött, kiállt az ablakba.

Alatta ordító ládák, városok zuhantak.

A HAJNAL ELSŐ HALVÁNY JELEI

A zavartság első jeleit
még nem „lökést” csak nyugtalanságot
éreztem.
Állatokat látott menekülni
lágyan mint a hópelyhek
a ráhulló sok-sok napnyugtától

megérintette a vállán levő
bíbor réteget.

(A FESZÜLŐ VÍZ...)

A feszülő víz a rózsaszínű remegés
egy madár távoli hangja
mindez hasonlít

kendővel a halványkék folyadékot

az elrejtett kéz
folyó vagy egy álom által viteti magát

HA SZITÁT LÁT AZ AJTÓ FÖLÖTT

Érezte a folyó sugárzását
elengedte testét egy hosszú hullámban.
Ő volt az árnyék nélküli ember,
az irigyelt ember „abból” az időből.
Fekete csipkeruhát viselt,
más ember élete, teste rakódott rá. Feszült a bőre.
Egyénisége hullámgyűrűt keltett.
Újjáéledt e „belső” időben
ugyanakkor csodálatos izgalmat érzett.
Ő sem tudja már, melyik melyik.
Senki se kívánja, hogy kezéből egyenek.

NÉHA AZT ÁLMODJA, JÖN VALAKI.

De nem női kéz, és láb sem formálódik.
A tűz elhalad mellette.
Látja elkeskenyedni.
Majd ő maga megtalálja a kulcsot.
Fagyott, bársonyos égen.

(BARNA LÉPCSŐ...) *

Barna lépcső
a megfagyott fekete bolygóhoz

egykori élete
ott csüng a megdermedt időfolyosóban

halványzöld káposztafej
kötőtűkkel átszurkálva

(Ő AKI MÁR RÉGEN...)

Ő aki már régen halott volt
fiatal szilfák suhogásával versenyzett.
Megrázkódott.
Gyenge áram érintésével
melegítette tenyerében a megfagyott bogarakat.
Ismerős feszültség járta át a testét.
Furcsa madarak, szárnyuk masniba kötve
kicsi, fényes harapófogók.
Koponyájukban, mint nevető ember fogai,
a zsugorodó világegyetem.

Tenyérébe vette a smaragd bolygót.

(A KOROMFEKETE CSÓNAKBAN...) *

A koromfekete csónakban
megborzongott
a szemközti tükörfalon
egyenletesen csillogó pont
a saját arca
lassan elmaradt mögötte

és egyszerre ott volt
pontosan ott ahová kívánczolt
az összetört tükör darabjai között
a párhuzamos idők
szédítő és növekvő hálózatában

(SEMMI AMI ZÖLD...)

Semmi ami zöld, semmi ami fonnyad.

(NEM HÓ...)

Nem hó. Elfelejtette, hogy hívják.

(BEDŐLT A FAGYOS SZÉLBE...)

Bedőlt a fagyos szélbe. Lyuk támadt.
A fényes köd feje fölött kitágult.
Üzenni akart valamit. Vörös jelzés.
A lüktető fény közepén
így, védtelen testtel szelte át az űrt.

Az üzenet itt véget ért
és soha meg nem ismétlődött.

(LAKATLAN VOLT A FEHÉRSÉG...)

Lakatlan volt a fehérség
szikrázott a nagy égbolt alatt
akár egy hópehely
csak a belső hangra figyelt
mely sistergett
mint egy összecsavarodott kötél

(HIDEGÉRZETE VOLT...)

Hidegérzete volt
a sajátosan szétomló felhő
az ő kezeit kulcsolta át
mint amikor finom női ujjak
villanyfúróval játszadoznak
ő egyre élénkebben kezdett énekelni

(MUTASSÁK MEG NEKI...)

Mutassák meg neki a jövővényt!
Az elhasznált levegőt
akár a sörösüveget háta mögé dobja.
Áll halk zümmögéssel
krétával rajzol éjszakát
hajnalt szerelmet s egyéb emberi
tulajdonságot magának.
Kék hangya sárga dobozban.

JÉGPÁNCÉLLAL VONTÁK BE ARCUKAT

a recsegő ablak mögött
a fényes dobozt figyelték a horizonton,
az álmokkal teli kukoricacsutkát.
S jött sisteregve, pattogva a kedves krokodil,
édes anyuka, langyos pázsit,
emléke az illatos ribizlinek.
Összetört hideg tejesüvegként
távolodott csontjaikból a zene.
Egykori életük záporozott elő a falakból.
Hidegrázósan működésbe hozták
az Új Lény modelljének erőit
s zakatolva megindult bennük
az önkielégülési készülék.

(MINDEGYIK ÉLESRE VOLT KIHEGYEZVE...)

Mindegyik élesre volt kihegyezve,
nem lehetett látni azt, aki elvégezte,
eltűnt a saját testéből.
A bevérezett tárgyakat helyükre tette,
karját maga elé tartotta, mintha védekezne.

(TÚL AZ ÖLTÖZKÖDŐ HEGY GERINCÉN...)

Túl az öltözködő hegy gerincén
már rég nem lélegeztek.
Átlátszó kábelekkel tüdejükben
a fény fájdalom nélkül hatolt át
a kocsonyás testen a csontokig.
Ott, a málnavörös Oah tónál!
Az élő, színjátészó gyűrűk
rengetegében a hajó gyorsan közeledett
az egyik örvénylő fénygyűrűhöz.
Átlátszó gömbökbe zárkóztak,
s kedveseikkel a fénylő kútba vetették magukat.

(MEGTISZTULVA MINDEN KEVERÉKANYAGTÓL...)

Megtisztulva minden keverék anyagtól
tisztá drótot
kötözték hónuk alá
suhogva megnyílt alattuk a háló
a kemény fényben
karok és kábelek imbolyogtak
lelógó lábfejeik összegabalyodtak
undorodva vitték ki alóluk
a maradék földet.

(NYERSEN MINT A ZAJ...)

Nyersen mint a zaj
vagy „ó a jó kis vörös bor”

az életnek csak a technikai lánc végén
van valóságos léte

az ember
mint a repülőgép
szívárványt idéz elő

(A NAP! MOST ROBBANNAK...)

A Nap ! Most robbannak
fel a petrezselyemmel
megrakott kosarak!

(OLDALT FEKÜDT A MADÁRHANG...)

Oldalt feküdt a madárhang
az égből leeresztette

elvágta a kék drótot
közte és a madár között

(TOJÁS HÁZA...)

Tojás háza. Vadászipülőgép.
Az égen olajos víz.

Zseblámpával vízben gázolva
egy túlélő repülőszerencsétlenség
művészi élményével.

Egy törékeny
hatalmas olló csattog a látóhatáron.

AZ ÉGEN ÁLMOS KÍGYÓK

Tpr! Tpr! Tpr!
Ingével letakarta a halott istent.

(A KÖVETKEZŐ HOSSZABB VILLÁM...)

A következő hosszabb villám
megvilágította arcát

halkan beszélt

erős fény ült szemében

s ő csendesen dorombolt
egyre közelebb önmagához.

(PUHA ÜVEGSZÉKEKEN...)

Puha üvegszékeken
önmagát megsokszorozva behajol
a következő rétegbe.
Nem bírja kiszakítani magát
a didergő székekből.

(A KOCSONYA ÁRAMOT MERÍTETT...)

A kocsonya áramot merített,
homlokánál fájdalmas hullám - ennyi volt.
Ültében megmerevedett, ajka borzalomról árulkodott.
Eszmélete utolsó szirmaival,
hogy mi a folyó és mi a patak.

Élete
egy törékeny gázpalackban
valamilyen más, élénkebb halmazállapotban.

(CÉLJÁT NEM ÉRTE EL...)

Célját nem érte el és semmi
jelentős dologra nem bukkant

a kerekek alá tette hegedűjét
kutyaugatáshoz hasonló hangok hallatszottak

egy női óra a nyitott ablakban
repülni készült

(LEROSKADT EGY DÉRTŐL...)

Leroskadt egy dértől
megfehéredett kőre
homlokánál az égbolt elhalványodott.
Az oxigén tíz percre elegendő.
Szerette volna ha napfénynél
fejezi be.

(UTOLSÓ EREJÉVEL...)

Utolsó erejével
a gőzölgő foltot figyelte

aztán egy nagy csillag

kis égett földdarab.

(A KÖZÉPSŐ RÉTEG...)

A középső réteg - a lét
nem egyetlen középpontja a világűrnek
az univerzum egyedülállósága
hogy az ógörög *e g y*
sugározza az örök
élő és holt dolgokat.

(A PÁRHUZAMOS VILÁGOK...) *

A párhuzamos világok
mint a hullámok
utol nem érik egymást

múlt jövő
mindegyik világ
magával sodorja a hullám

az előző pillanat
nem örökre eltűnt idő
hanem örök jelen
melyben világok sorakoznak

(KÉTEZER ÉVVEL KÉSŐBB...) *

Kétezer évvel később a szárnyakat
maga után húzva elégett gyertyák között
sikoltozó jégmezőkön.

BUKOTT ANGYALOK (1980-1985)

ÁGAK KÖZÖTT, LEBUKÓBAN *

Magányos, izzó kődarab.
Nem élet és nem halál.
Örök idők óta tartó zuhanás.

VADLIBÁK UTOLSÓ, TÜZES SUGARA

Kevesen éltek azon a hegyen.
Kénnel füstöltek egész éjjel,
Várták a Vízöntő-kor hajnalát.

Valami súlyos járvány tombolt
A féltve őrzött kertben.
Véres szárnyakkal, égési sebekkel
Húztak el a hómezők felett.

IKAROSZ ÁRNYÉKA

Látja saját árnyékát
ezüst legelők fölött átsuhanni,
fekete, széttárt esőkabátja nő egyre
az olajjal leöntött dombokon, és zihál
szárnyai között a hideg cseresznye,
fuldoklik, maga körül mindent éjszakába döntve,
boldog, és az égbe zuhan.

FEHÉR, HALÁLOS ÁRAMLÁS

Az örvény szívóerejét
Hosszú éjszakákon át próbálgatta.
Védőruhájából asztrál teste könnyedén kibújt.
Szárnyait a hajó belsejében hagyta,
Tudatát átengedte a fehér vonzásnak,
A beteljesülés mérgező leheletének.

LOMB ! LOMB ! HALLOM A VIZEKTŐL

Csak élni, mint virágok a fényben,
a lüktető olaj ritmusára, Szodoma!
Tán lágyabb mandulafa ágán,
hol a gyönyörtől a hernyót is kettévágják,
virágnak tükör, ami a víz a szomszédhozónak.

Az ember mégis vágyódik, s szárba szökken.
Álmodik egy árnyéknélküli létről.

Velence harangoz : Phönix maga elájulva.
Akkor mi ez a zaj? Akik a levegőben siklanak,
hol sem szégyen, sem vágy nem gyötri őket,
akárcsak az angyalokat?

A lomb kifordulhat önmagából.
És aki a levegőben lóg,
átfolyik a dolgok túlsó oldalára,
csak él, szorongva, gyötört mandulafa ágán,
s álmodik a csillogó levesről.

A lüktető hernyó ritmusára rügybe szakad.

VADÁSZAT

A kék tű mágneses remegése: Vigyázat, Éden !
A látóhatár fordul, egyre beljebb,
valódi forrásaihoz vezeti vissza az ént.
A vadász kibontja vitorláját,
s ez a finom, vékony tükör
gyengéd, hipnotikus lökéseket küld a vad felé:
égő mocsárban alvó madár.

Van-e tisztább gyönyör, mely e lángot ébren tartja?
Ez ajtón léptél be a kertbe,
mely a bűn felé űz, egyre beljebb,
szárnyaidon érzed a lökéseket:
égő mocsárban alvó vadász.

A FÁKAT MIND MEGNÖVESZTENI !

Aztán eltűnhetsz. Egyre többen utaznak
egy másik valóságba.
Ez a kert, maga a tiltakozás.
Lám, nem látni már emberi arcot.
Munkaterápia-versírás. Mindenki művelheti,
aki a lóhoz hozzáilleszti a saját fejét.
Ebben a kertben aztán eltűnhetsz.
Mivel egyre kevesebben maradunk,
egy szívességet tehetsz az utókornak :
költészetteddel sikeres patkányirtást hajthatsz végre.
Elszántnak lenni ott, ahol már a kételkedés is
ego-tripnek számít - önmaga ellensége
ki nem oltja magába az almát és a barackot.
Aki megcsinálta a történelmet:
a maga képére megalkotott egy délutánon.
Őrületét beléd oltotta egy nemzeti parkká nyilvánított kertben,
ahol már a giliszta is ellenzéknek számít.
Helyjegyet vett magának a forradalomba.
Ez a kert nem sikít már neked almát, barackot.

HÓESÉSBEN

Fehér szekrényben
Üvölt
Süketen vakon

CIPRUS, ITT A FAGYOTT TENGERNÉL

Hátra ne fordulj, gyönyöröd keresni,
rajtad kívül nem épít senki hajót.

Térben és időben párhuzamosan hullámszik
egy eperfa, fagyott káposzta lepkékkel teli.
A Pannon tengeren csak te építesz hajót.

Egy kisfiú káposztalepkét élesztget,
készít neki piciny hajót habból, fényből, zúzmarából.
Hátra ne fordulj,
hogyan a fiú zokogása, vagy kacagása
villámot gyújtson benned!

HANDOXE, HAJÁBAN VILLAMOSJEGY

Oh, Botterhim, két lénné oszolva
alszol világi sikereiddel,
titkos bűntudattal gyötört, világ szájára került KREDENC!
Kirakatban sokszorozódol, FESZTHUMUSZ kedvence,
ígéretes reménysége, te zamatos, friss golyó – halálos.

Handoxe, dermedt fügekben alszol,
hajadban hegesztőpisztollyal,
rövidlátó, gyötört szemed sokszorozódik.
A KREDENCPOUSZT reménysége
több lénné szakadhat, de te,
Botterhim, Te, ki bennem lakozol,
és villamosjeggyé szakadsz velem,
ne hagyj el, ne hagyj el.

9 MINDEN HELYEN *

Az életet adó erő még betemetve.
Villám, nyugalanság.

Mély, ezüst áramlat
Súlyos, kimerítő álmok folyója
A sötét torkú holdban.
Oda sújts, villám!

Szörnyű ház lakója vagyok.
Éjjel a sárkány ölében
Az ég veri arcom.
Nincs hová elmenni
Nincs hová visszatérni.

ZÚZMARÁBA ÖLTÖZÖTT SZÁRNYAKKAL

A befagyott tóban csapkod.
Két szemgolyója
Véres nádszálon csillog.

VÁRAKOZÁS

Az ajtó kiáltásra nyílik
Hajnal szakad
Elvérzik.

MELEG, ROHANÓ ÉJSZAKÁBAN

Az üres ablakban
Kihajol a vonat.
Ijedt állat sikolt.

ÖKÖRNYÁL

Egy nagy szeg van a holdban,
Az tartja fenn a faágon.
Ejtőernyős hattyú.

HAJNAL KÖZELEDTÉN, AZ ÁLOM TORKOLATA ELŐTT

Elosonok, mielőtt még felébrednék.
A fű nem fű az égi pázsiton.
Most iszom fáról és kőről.
Miféle állat lakik bennem? Ismerősen sikoltott.
Lehajló ágain Pandóra virágzik.
Kagylóarcában a bűn csendes, alig felhő.
Távoli karja lehullik fájáról a jeges szélben.
A szárnyaim. Vedd el!

MUDRA, A SPIRÁL

Anyja testéből kivágott tájkép.
Arca nyugodt, árnyék nélküli,
Sem erdőtűz, hogy testében keresse a kulcsot,

Sem fuvalat, hogy elcsodálkozzon.
Nyugodt, időtlen, nem fog rajta a tűzpróba.
Fogát az erdőtűzben hagyta,
Hogy szülőanyját világra hozhassa.
Leap me, here! Here!
Teapotty. Teapotty.
Idejött és világrahozta.
Sem ébredés, sem csörgőkígyó, hogy elriassza.
Kék fennsíkon azt a bizonyos hangot hallgatja.

HOSSZÚ, TÉLI MADARAK TÜZEI

Csáth Géza emlékének

Ez a madár egy ház,
Ahová a kín beköltözött.
Drótokkal kipecskelve, nyárfa, valóságos liget!
Szemében a fájdalom színes tüzei egyenként kigyúltak.
Kísértet orchideák.
A titokzatos madár
Feléje sugárzott ereje az ő testébe költözött.

LEONARDO

A mocsárhoz érve
kibontja papírszárnyait
(most olyan öregnek látszik)

nemzőszervét a mocsárba dobja
majd lágy zöld fényben felizzik
s elégeti önnön földi maradványait.

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

Sápadt arcán véres maszk.
Rovarok lepték el az égboltot.
Kiissza saját tükörképét a mocsárból.

A FÉNYKÉPÉSZ BEÁLLÍTJA

Metsző hideg söpör arcába.
Kinyitja szemét.
A hirtelen fény beledőf homlokába.
Hátrahajol, hátát erősen a pad
Deszkájába vágja,
Becsukja láztól beesett szemét.
Nem vár választ.

NATURE MORTE 1980

Hajas Tibor emlékének

Megéri a csillogó, vörhenyes blúzokat
hol egy eljövendő borzalmas tablóból naplemente
csorog.
Fehér, apró teste
köteleken kifeszítve lánghoz,
feje helyén még ott csillog a nyár,
oda húzza a véres tükröt.
Sóban a víz ég, selyemhúrokon az olaj.
Mert mást nézünk és mást látunk
mi, akik menetjegy nélkül forró háztetőn toporgunk
s csodáljuk őt, ki könnyedén egy égi villamosba ugrik.

NYÁR(S)

Radnóti Miklós emlékének

De az ígét és a magányosságot.
A félelemmel töltött szépséget.
A sírok feltépve állnak
„Tudja meg a kilenc égboltozat, hogy az Isten
olyan elbájoló, mint a parafa és az iszap.”

Nem maradhat titok
a gödörbe kiáltott fájdalom.

HATTYÚTOJÁS GŐZBEN, DALBAN

Beke Lászlónak

Homlokán „Légy tilos” ars poetica,
torkában önműködő piros haboltó,
melyet a hattyú oltására használ.
A selyemgombóc kizárólag a „belső tüzekre” irányul,
s merőben új anyanyelvet alakít ki.
Az alkimista tükör: Tűzvész makett.
Életművész jelenléte a "második valóságban"
teljesedik ki.
Fluxus hattyú modell.

Fehér éjszakában lánghozó ejtőernyő.

NARCISSZUSZ DERÉKTÓL LEFELÉ

Megmarad a csonka nyak borzalmas látványa.
Narcisszus papucsban, pohár sörrel a kezében
a szürrealista örökség TV közvetítését kíséri.

Levágott feje beszél
a hordágy szerepéről az erotikus lövészárokban.
Irodalmi fabábú.
Nem riad vissza, hogy zsírszobrot állítson a tóba.

Alkimista tudományával gatyában, méltón a hosszú nászhoz
önmagát megtermékenyíti
s a fellobbant TV képernyőn elég.

FIATAL GÁZTŰZHELY TAVASSZAL

„A művészet, mint társadalmi anarchia”,
mondja s kiszakadnak ütőerei.
A zászlók kopoltyúkként lélegeznek
s tüdőbe nyilallik minden mi (r)ügyet fakaszt.
Gáztűzhely fölött
vörös pöcséttartóját mossa, mossa.

PEDAGÓGIAI VÁZLATKÖNYV

Hódolat Paul Klee-nek

Most mertem csak hozzányúlni. Medial gebied.
Vágom a fát, kidőlök. Kivágva hever a hegedű.
Ő az inga. Lengyelország sikolyát
függőnként követi. Teátrális mozdulattal
minden költészetet fölöslegessé tesz,
s már senki sem mondja, hogy "oda"
hanem „mindenütt”, tehát „ott” is.

A szürke ponttól balra
már a zöld uralkodik.
Ez az egyetlen lehetőség.
Én magam is egyébként zöld hegedű.

VÉGTELEN, SZIKRÁZÓ MOZDULAT

E ház tükörképét magadból ki nem törülheted.
Ólomzöld víz felett Dorian Gray néz veled
farkasszemet. Szórén lépsz a holló-árny
húvósébe, bűvös hangszeren.

Te, aki macska vagy,
zsinóron lógsz be e tájköltészetbe,
esőt lövellsz a negatív entrópiára,
életet lehelsz a gépmadárba
beköltözöl a húszongorába.

Körkörös falon vakarod a bíbor alkonyatot,
a gyújtózsínör tövig égett a hasadon.

FEHÉR VAGYOK ÉS EGYSZERŰ

Üvegedényben fekete hal.
Felkapcsolom a villanyt.
Nincs emberszagom,
Nincs árnyékom.

EGY

*Amikor felébredt, a világ
mozdulatlan és süket volt.*

Borges

Ez a repedt fal álomkórtól terhes.
Ki ez a darázs fölöttem?
Ki ez a nő, aki meszel bennem?
Ha mindez, ami körülvesz – fal,
ha én darázs vagyok
és bennem ez a rovar – ember,
akkor hol végződöm én s hol kezdődik az ember?

BÁBEL – NEGATÍV LENYOMAT

Álomjáték varjús időben.
Ezüstös szárnyak a földben?
Ezüst írógépek a kutakban
írják a tükörvilágot.
A csillagok megrezzennek a tűpárnában.

Kút tükrében pörkölődik a hajnal, belezuhannak a varjak.
A kútba sikoltott bűn lenyomata fúr tornyot a gipszvilágba.
És nő a torony fentről lefelé,
felcsap a gőzölgő, körkörös könyvtár.
A költészet helyébe bármi léphet,
hiszen ez itt nem a paradicsom,
nem is a purgatórium.
A torony semmit sem számít,
csak az, melyik álomban emelték fel.

MICSODA BŰVÖS TEHER

Micsoda bűvös teher ez a rettentő zsák!
Liget: Kiégett, keserű madarak.
Tó: Habzó ebek.
Felhő: Megvakult tükör.

SZÉL, FA, MOCSÁR

A tartógerenda vészesen behajlik.
Feltámadt Medeia citromsárga szélben.
A kiszáradt szomorúfűz éjszaka virágot hajt.
Nincs hiba, nincs dicséret.
Szörnyű álmok, mérgező harmaton ülnek.
A mocsár vize a fa fölé emelkedik.
Hajnalra szél kerekedik.

TENGERRE, DE MESSZE, S AZON TÚL

*A csatornába taszítástól
Nem félünk úgy, mint Isten szerelmétől*
T. S. Eliot

Olyan ez, mint a betegség.
Ma forgószél támad, s a gyengédség által
A fül jobban hall és a szem jobban lát.
A betegség ágaskodik, növekszik, eléri
a mennyezetet,
A többi vonal válaszol neki.
Peer Gynt a ház fölött repül.

TAVASZ

Víz.
Ne cselekedj.
Repülj.

MECHANIKUS BALETT

A táncosnő elhajít egy kődarabot.
Rohanó táj követi.
Hegedül a zuhanó kövön.

TAVASZVÁRÁS

Berohantunk a fák közé.
Az egyik ajtón repülhetett ki
A kisleány, furcsán kibicsaklott nyakkal.

Erdőtűz pusztításának nyomai,
Hajában fázós bogarakkal.

ÚRDÖGÖK SZÁRNYÁN, FEHÉR FALON

Az éj hullatni kezdi könnyeit
Szuszogó mellbimbókon, forró zsírban
Pirul a hajnal.
Vannak illatok, amelyekhez nem nyúlhatok.
Darázs-fészek az ég alján,
A nap beléharap.
Szárnyalj, hieronymus-dög
A dombok mögötti fehér lepedőn,
Álomkóros asszonyok között!

Hatalmas, tejszagú bimbó az égen,
Anyám, te úszol a kék fazékban?
Engem hívsz, vagy egykori lányodat,
Ki üres arccal szörnyetegeket söpör le párnájáról?
A legyek elhulltak. Véres nád.
Szárnyalj, gőzölgő fazék,
Tüzes hajkorona, szörnyeteg-árnyékom!

ÁLDOZATI EDÉNY

A tűz sorsa a fa.
A fűzfa hajában csattog a láng,
Beszívja a mérgező nedveket,
Befröcsköli az eget
A kétségbeesett ember látomásaival.

Tűnj el, szörnyűséges madár!
Hess, a fazékamba, üres arcú ember!
Beszívlak, te sebzett,
Árnyéknélküli szörnyeteg!

RÁNCOS, HAJA FESTETT ÉJSZAKA *

Az angyal a nyugati ablakban ül.
Én a tükörben.
A sátán a szemközti falon ragyog.

VIDÁM, HALÁLOS DARAZSAK

A mennyezetről sárga zsinóron
Röhögve csüng a megkésett látogató.
Kabátja nevetőgörcsben röpköd.

Meztelen nyakán a seb
Vidám, halálos darazsak kútja.

RÁKHEL RÁHAJOL *

Bánat, szúrós sóhaját
Hajába csúsztatva, ősz.
Híd fölé hajol,

A víztükörben felsikolt a hajtű.

FŐTT, FEHÉR HAL ISADORA TÁNYÉRJÁN

Láttam őt az utcán. Feje le volt tépve.
Ilyen az éghajlat.
Mihelyt az óra elüti a hatot,
a sebek felszakadnak.
Buybuy ! I'm fly !

„Mi a világosság? - A sötétség balkeze.
A kettő egy: élet és halál -
Két egymást ölelő szerelmes.”

Neki terem az égig érő fa(sz).
A maga kertjében csipeget.
Láttam őt a tóban. A hold le volt tépve
nyakáról, mellette lebegett.
Kifogta a halat, combjai közé szorította,
heréi felszakadtak.

Amint a reggel lecsorgott a kerteken,
Isadora tányérján kihűlt a hal.
Főtt, fehér keze a tóban.

HOGY SZÓ, ÉTEL, OLTALOM NE ADASSÉK

Az almafából sólymok üldögélnek.
Suttogás, felhő borul a tóra.
Mint első harmathullás előtt,
sokat köszönhetek Ezra Poundnak.
„Once more!” Az idő az én barátom, Warhol,
gyönyörű Piombóm borul az ólra
harmathullás előtt az övé leszek!
Hogy vágy, oltalom ne adassék,
a kenyérben sólymok üldögélnek s harsogják:
Te szomjas darázs! Cseppjeidből
érted vitorla az almavirág.

RÁKHEL ÉS LEA CSINTALAN KÖTŐTŰKKEL *

A lelógó felhőket
Ingük alatt kibuggyantják
Szőrös folyóba mártják
Kígyó ! – visít
S nevetve beléhempereg
A véres földieperbe.

ZUHANÁS

A tükörben polcok, szekrény,
és egy nedves, szűk folyosó
meleg, mély kútba nevetve :
„Hosszúra nyúltam, mint a világ legnagyobb távcsöve.
No, szervusztok álmaim ! Sokkal messzebbre kerültem tőletek,
semhogy törődhetnék veletek.”
Fogai között egy sor lámpa,
a bordáknál térkép,
s zuhant, köröskörül ajtók: DAAT!
Gyönyörű kertre nyitott, s fejjel csüngött lefelé.
„Igyál meg! Igyál meg!”
Zohar az üvegasztalon, elérhetetlenül,
a primordiális lyukból sugározta:
„Kell-e a macskának halacska, kell-e a halacskának macska,
kell-e a malacskának kacska?”
A polcok vidáman fölrepültek: "Még! Még!"
S szájába fúródott a vastag húsgyökér.

Felszakadt sebe.
„A hercegnő megesz, ha elkésem.”
Dermedt szemei fényözönben
a hajnal rongyai között.

Nem is jó irányba utazol!
A lepke is ha nem álmodik, kenyérhéj.
Fel sem ocsúdva a kútból
vizes lepkét kötőtűkkel. Kötőtűkkel.
Az elmúlt események gőzölgő hálóban
higanyszemekként gurulnak szét.
Szék? De hiszen ágai vannak!
Gyönyörű kertben a tojás,
tündöklő virágágyások és hús szökőcipők között.
Tudsz álmodni? Halványodik és darabokra foszlik.
„Most éppen rólad álmodik!”
S zuhan nevetve, kénfüstből nyulat eregetve.

A MÁSODIK PATAKOT ÁTUGORVÁN

A nap távol volt már,
Sikertelenül próbálkozott behatolni a kislányba.
Alice dermedt szájjal, fagyott körmökkel nézett fel rá.

Téli tündér nyúlfülekkal?
„Vigyázzon, fejjel lefelé tartja!”
Erre eliszkolt, lógó farokkal,
Állkapcsai között a huncut kisasszonnyal.

FÜLEMÜLE

Ajtó nem nyílhat, száraz fű
Temeti be a hajnalokat.
Dermedt bimbó.

Tavaszi jön a fingó nő
Nem üt vissza,
Felesel és beszögezi az ablakokat.
„Farthinghale! Farthinghale!”
Sokáig életben tartja
Harangszoknyája alatt elbújtatva.

TAVASZ, SZÉTTÉPVE

Arcában macskát hord.
Ő a fekete kapu.
Nem nevet, távolba néz:
Lát fényes körmű tavaszt.

Lányok jönnek
Ingben, nőstényfarkasok.

TAVASZ, MACSKÁK MOSAKODNAK

Füstben reszelik körmeiket.
Mély folyó a sorsuk.
Nyálkás, vonagló zsákban
Utoléri őket a szerelem.

ERDŐTŰZ

A puha üvegfal túl
Sápadtan ébred, riadt növény.
Gyökereitől hogy szabadulna,
Molunat ég!
Útburkoló erotika tavaszi, illatos máglyákon.
„Hol a kutyák virágként
fölköttek átrohannak,
fekszel s a bimbók mind felvonítanak.”

Örök vágyódásra ítelt Medeia skarlátvörösben
Belegázol a pirkadatba. Paták csattogása,
Lángok bömbölése és a hajnali szelek sívításában
Zilált haja fehér lángtengerré árad.
Még veszedelmesebb és gyönyörűbb, mint a tragédiában.
Szétpukkanó halakkal és madarakkal
Méltóságteljesen úszik el a tűzijátékban,
Viszi boldog káprázatát a menekülésnek.
Combjai között sátáni levendulaszag,
A bódulatnak, a zuhanás gyönyörének átadva testét
Virággá változik és fölrepül egy elüszkösödött ágra.

Erdőtűz után a csillagok lassan hullanak le.
Szárnyas hold-léceken tenger zuhan,
Két fekete, vad sziget,
Medeia szemei a tükörben!

VÖRÖS HAJA FELCSAP A MÉLYBŐL

Ágyékánál a seb duzzadni kezd.
Megeszi a kígyót.

LEHÚZZA RÓLA A SZÉPSÉGET

Lebeg a tükör gyűrődéseiben,
Visszatér a tett színhelyére.
A műtárgy szembenéz vele:
Szíve olyan, mint a tör és a háló,
Kezei pedig mint a kötelek.
Agyongyötört, kopár testében
Elszakad az ezüst kötél,
Beletörik a kerék a kútba.
Lehúzza róla a szépséget, hogy recseljen,
És ha kopár, csak akkor jó és tavasz jön sietve
Eltakarítani a halál tükörcserepeit.

KIS PARÁZNA FELHŐ

Eldobja az ágot a hold.
Kislány, hol vagy? Nyisd már szét!
Szárnyunk van, ágyad alatt susogunk,
Hol a harisnyád?
Beléd fojtom a nővéredet.
Kár érted, Alice!
Hegedűd leszek, de madarad soha.
Fehér arccal jössz és én betakarlak,
Beléd fúródok, Alice !

ÜVÖLTŐ SZELEK

Csaknem elértem az én egemet
E. Brontë

Útitárs vagyok itt a „fedélzeten”,
Itt sikerül „önmaga lenni”.
Jó estét! Ki köszön?
Ha engem vert meg a sors, hogy üvöltsek,
Takarodjatok, útitársaim,
Takarodj, vagy kötözz meg, szerelmem!

Te közelítő szép halál,
A ház falához kell dőlnöm,
A harangokhoz, harangokhoz.
Kék út, kanyargós kéz a testemben.
A táncolókat elnyeli a hegy.

Éjszaka van.
Üvöltő virradattal jövők.
Jövők félelmetesen.

MINTHA TENGER HÁBOROGNA

Megjött a macska. Zárt udvarok
Lázálomtól és szerelemtől meggyötört lakója.
Az éjszaka bűvös morájára
Arcát tükördarabbal hasítja ketté.
Belekarmol a pocsolyába.
Vészesen növekedik, szagot áraszt.
Vért szimatol.

AZ SZELÍD DARUHOZ HASONLATOS GYILKOSOM

Bálterem hideg almákkal.
„Donna, ch'havete nel bell petto santo”
Tükörszobában, fekete varrógépből kihajolva
Ollóddal beledöfesz arcomba.

HAJNALIG KITAKARVA *

Mint Ariel a vacsora előtt
Zokogtam: "Gyere!"
Utána megfürödtünk.
Hajnaltig vártuk, hogy meghalunk egymásban.

ROVAROK ÉJSZAKÁJA *

Lassú, váró mozdulattal gyilkolsz,
Ezüst rovar.
Sápadtan karjaidban
Mézet eresztasz belém.

VIRÁGÉNEK

„Wirag thudyad theuled el kel mennem
Es the yrted kel gyazba ewlteznem.”
Szögezz a hajnalokra !
A máglyán igazabbul, ellenedre, csak én szeretlek.

SUHANVA KÖVET, ÖLEMBE VEGYEM?

Nagy szél kerekedik.
Ha úgy megnőne a karom, mint a fenyőfának,
Felkacagnék s anyám felé fordulnék a sírban.
Ma estbe hajolt az élet.
Gyengéd vagyok. Képes arra, hogy megöljelek.

TÖRÉKENY HELYSZÍN: ÉDEN

Fülemhez elérne, felismerném lépteit,
Mint a ház, akkora és remeg, igazán remeg.
Gipszben áll és ring.
Régi átok.
Csak jönne már, amíg nem késő!
„Mindent jól láttál? Színesen?”
Ott áll és ring a törékeny helyszínen.
„Ay, ay. The good go and the wicked is left over.”
Kihűl az ágy. Hívom : „Gyere !”
A falból langyos eső hullik ránk.
Sosem hittem volna, hogy a falak ilyen sebesen tudnak keringeni !
Olyan távoli a hangom :
„Ne őt, az ember fiát!”

LÁTOMÁS NYÚGÖZHETTE LE ŐKET *

Egymás arcába gázolnak.
Mindkettő vesztes, mindkettő győztes.
Két fehér, szárnyas ember,
Vak, villámsújtotta tükörben.

NEM ÉDES, NEM IS FÁJ AZ ÉBREDÉS

Felsebzett vállán
A létra húsába fúródik.
Már nem felhő, nem hegy.
Szaga erősödik.
Felhasított, süvítő ég alatt
Pléhkrisztust cipel.

FÉNYES VADÁLLATKÉNT SZISZEG, DE NEM ÉG EL

Fújják, míg lángra nem lobban,
Hosszú körmű kéz nyúlik ki belőle,
Egy kidőlt fára zuhan,
S már-már elviselhetetlen a gyönyör,
Mely asztrál testét égeti.

Esőkabátban, ködszerű halmazállapotban várakozik,
Míg végre, tüzes szegekkel emberek jönnek,
Saját nedves szárnyaira keresztre feszítik,
Szárak fűcsomókból készült máglyára vetik.

PEER GYNT RAGADOZÓ MADARAKKAL

Kövem, le oda, hadd figyelek morájára!
Bezárom a ketrecet, kulcsát a kútba dobom.
Ha! Villant a mélyből: wer bist du?
Zajtalan tágul a seb - táj messze északon.
Mély ezüst áramlata bezárja a szörnyeket éjszakára.
Mégis különös: ma milyen sokára
Kel fel a nap. Ideje kiszabott.
Egy ember! Ki ő? Mi ő?
Ő: önmaga.
Ugrik egyet. Oda be ! Oda be !
A ketrecbe vissza! Csodálatos, ragadozó kabátok
Nyalogatják nagy, zöld sebeit.
Két kabátujj között, ahol a szárnyak ernyedten szétváltnak
Üldözője vigyorog rá.
S ő vijjogva fölrepül,
Combjai közé szorítja,
Szárnyal vele, zuhan vele.

HATTYÚDAL

Ez az a hely, ahol a tüdő
Habosra veri a tó hullámain.
A hideg fűszőnyegen
A hattyúk hanyatt, égre meredve,
Összetört lábakkal pihegnek.
Majd egy végső nekifutásból
Felröppennek, s a ritkuló levegő

Kiszakítja tüdejükből a zöld fátyolt.
Már örökre fenn keringenek a húsdarabok között,
A fagyott vércseppektől szikrázó égbolton
Már egy túlvilági ekstázis feszíti szárnyaikat!
Nem is hallják,
Amikor alattuk sikoltva
Felszakad a víztükör.

CSENDÉLET HALAKKAL

Sziklás parton napoznak
Sebzett szájjal, kocsonyás szemekkel.
Haláltusájukban ütni kezdik egymást.
Széttépett tüdejük gőzölgő tavirózsa
A parton felejtett vödörben.

A BŐR ODARAGAD

A mezőn nincs vad.
Fent : tűz, szépség. Lent : égbolt, férfi.
A tűz odaragad a hajkoronához.
Felüvölt a vadállat naplementekor.
Nincs nő és nincs férfi : gyűlölet van.
Üres az égbolt.

BUKOTT ANGYALOK

Merőn néz rá a pókhálóból.
Leáldozó égitest.
Odaviszi a máglyához.
Az elágazó titkok kertjében,
Fekete növényektől fuldokló műtőasztalon
Emberszagú angyal.
Sötét fátyol alatt hullámszik,
Nyálkás boldogságba torkollva
Hozzásimul és könnyörgőn néz rá.
Most, hogy e dísztelen időzónában végre rátalált,
Felkészülve a végső ítéletre, lecsatolja szárnyait,
Fáradtan, becsapva, átöleli vérbírája
Ködszerű, szertefoszló lábait.

Egyre távolabb egymástól a kijelölt csillagpályán
Két egymásért üvöltő szörnyeteg.

CSONT ELŐTT VIRRADAT *

Hideg késsel kettészeli a látóhatárt :
Fakul, vékonyul a seb az égen.
Az átok rég beteljesült:
Az utolsó férfi is meghalt, az asszonyok megöregedtek.

Nincs éjszaka és nincs nappal - örök szürkület van.
Egy didergő madárijesztő virraszt az égen.

Ladik Katalin a jugoszláviai magyar irodalom egyik legjelentékenyebb, legértékesebb és – sokak véleménye tükrében – legfeltűnőbb alakja. Ennek ellenére nem extravagáns lírikus. Egész eddigi életműve azt bizonyítja, hogy klasszikus teljességében értelmezi az ember és természet viszonyát éppen úgy, mint az érzelmeket, a szenvedélyeket; Ladik Katalin természeti voltukban, hagyományosan kívánja megélni azokat. Ahogyan a hatvanas években jelentkező avantgarde lírikusok többsége, ő is az ilyen „klasszicizmusból” eredően merészen korszerű. Nem az elkülönülés vagy különködés költője, hanem sokkal inkább az eleven hagyományé; az eredet és a folytonosságé. Számára az egzisztencia szétbomlása, elszigetelődése, bár nagyon is számol vele és nála is állandóan jelen van, mint eredmény használhatatlan, elfogadhatatlan és kibírhatatlan. Ebből az elfogadhatatlanságból, ebből az elviselhetetlenségből alakult ki az igen egyénien drámai formaélmény és formahelyzet, melyben életösztön erejű érzelmi tényné válik az érintett szembeszegülés és küzdelem. Ezt cselekményesíti vers-folyamatában ez a verseskönyv, mely Ladik Katalin 1962-től 1985-ig közölt verseinek válogatását tartalmazza.

(Keszthelyi Rezső)

JEGYESSÉG

A kötet 1994-ben jelent meg a budapesti *Fekete Sas Kiadó* és *Orpheusz Kiadó* közös gondozásában.

A kötet megalkotásában a szerzőt az Eötvös Alapítvány és a Lakitelek Alapítvány támogatta.

JIN ~ JANG

Ismertek bennem téged és engem tebenned

Dobai Péter

ÉDENTŐL KELETRE *

Rommezőkön bukdácsolnak,
Markukban a betört ég üvegcserepei.
Elvérzik csuklójukon a reggel,
A szilánkokat üres szemgödreikbe tömik.

MENNYEI JEGYESSÉG

Árnyéktalanul bolyongunk
Nőből nőbe
Fériből fériba.

A HAJNAL BESZÍVJA NEDVÜNKET

Se szél, se felhő, elered az eső.
Szétnyitjuk ölünket.
Könnyű köhögés, finom izzadság,
Kószálunk szétszórt csontjaink között.

A TANÍTVÁNY

Csillagok ácsorognak fölötte,
Tüdejéből sistergés tör elő:
„Mennyi ideig voltam OTT bezárva?”
Testéből a tollpíhek csírázni kezdenek
Homlokán valami furcsa írással a zúzmara
Így olvad le: ALEF.

MAGISTER LUDI

Az esti szürkület hasadék két világ között.
A hullámzó szakadékban megáll, torkába nyúl,
A villanykapcsolót tövestől kiszakítja.

VIRRASZTÁS *

Üszkös szárnya párologni kezd.
Könnyű testszag árad védőruhájából.
Háttal a kormos vitorláknak, ő is embernek látszik,
Ő is a reggelt várja.

TENGER, SENKI *

Belenéz a sokcsillagú öbölbe.
Ott áll saját mélysége tisztaságában,
S mélysége nem ott van, ahol a felhők
és a szenvedély:
Mélysége a tisztaságban, a derűben van.
Ez a derű nem játszadozás a szakadék szélén.
Ez a szépség magába fogadja a halál sugárzását.
Tenger, senki.

LAPIS ALBUS

A kör behorpad.
Ő jön ki a hegyből,
De ember soha nem lesz már,
S nem a tükrön át távozik.

FEKETE CSILLAGOK KÚTJA

Nem férfi és nem nő,
Holdat és napot visel szarvain.
Bordái között rozsdás szegek,
Kiitta saját árnyékát.
Mélysége Nuit, tartalma Hadit,
Androgynos Gyermeke a Vízöntő-kor hajnalán,
Küldetése: 666

NEM LEHETNE MOST VISSZAFORDULNI?

*Az angyal, ha fent él, szent lény,
de ha lemerül, ördögivé változik.*

Hamvas Béla

Valami fényt, elég, hogy látni lehessen az élőket,
mondta, mielőtt elmerült volna.
aztán szünet. Szünet. Hosszú szünet.

Nem lehetne most visszafordulni
a cöléstől, mint a hajdani lámpa,
két egymásba feledkezett kéz?
Ártékonyan a játszástól,
cöléstől ártékonyan a sziklák és a tenger között.

Nem sok ideje maradt a lemerülésig,
pedig még annyi új ige a szájában és ágyékában!
Kinek ajándékozza?
Kibe ültesse?

Hol vannak az asszonyok, a kutyák, a csillagok?
túl sok a reflektor, a kötődés.

Törülközőt cserél.
Enyhe fuvallat.
Hajdani lámpa alatt a kígyó.
Szünet, hosszú szünet.
Kotorászik a táskájában. Fogkefe, gyöngysor.
Miért is jött? És hová?
Túl korán, vagy túl későn érkezett?

MERKURRÓL, TUTTOGVA

Szűkül, fogaival viszi be.
A félelem megeszi a saját kölykét.
Habosra veri.
Így eszi meg ő is a Genesis favágóját.

SZÜRCSÖL A HIDEG TÁJKÉPBŐL *

Holdfényes kard áll ki a melléből,
hűvös dallam árad a mennyezetből.
De ő nem hallja, csak zuhan
mosolyogva, átdöfött angyal.
És csönd.
Szomjúság.

FEHÉR ARCA BELEORDÍT

A seb kihűl, a méz kicsordul,
érzi saját érverését.
De még éjszakára sem, miként a rovarok,
nem oldja le szárnyait.

A sebek alatt a kavicsokat tapogatja.
A darazsak szaga édes?
A szomjúság miatt, vagy a kavicsos part miatt
szétpukkanó halakról, vízcseppekről álmodik.

Feláll, belegázol a pirkadatba.
Délelőtt, ibolyaszínű vitorlák között
soha nem látott fehérebb város.

Szürke arcát belemossa a bűzös tengerbe.

ALMA MATER

Idők éje óta minden ága összehajlik.
Nem tegeződik önmagával.
Körmeit vizsgálja, szagolja a kék maradékát,
Belehajol sötét szájú anyjába.

A SZIGET MELEG, VÉRES BŐRT HÚZ

Áttetszővé tette lábszárait a hullámverés.
Útitársa kinn rekedt a nyílt tengeren, de hörgése
eljutott hozzá és mellételepedett a cserjék alá.
Ezen az éjszakán már nem történt semmi.
A tenger borvörös volt, mintha nem is az időben,
de egy abroszon loccsant volna ki az örökkévalóság.
Hosszú, gyökérformájú villámokat látott,
fákat és vetéseket az égen.
A füstölgő vihar utáni sárga levegő égette torkát,
a szigetre vágyott, ahol sem állat- sem emberszag
nem zavarja testében az ősi tiszta növényzetet.

A tenger valami ronda, fertelmes virágot vetett ki,
amely rögtön sétálni indult.
Hosszú, fényes tüskéit tördöste,
mintha nem is a parti homokban,
hanem egy vízbe fúlt asszonyban üldögélne.

Akkor az a virág egy véres,
gőzölgő követ hozott a világra.
Akár a hullám a kagylót.

Távol isten- és emberszagtól,
ahol a tengernek illatos haja van,
és reggelente habos kavicsot dörzsöl ki ágyékából;
a sziget meleg, véres bőrt húzott magára,
és furcsa, sárga virágok lebegtek fölötté,
akár a szitakötők,
egy elsüllyedt világ örvényei és kipárolgásai fölött.

HULLÁMZÓ KÉPKERETBEN A TENGER *

Keszthelyi Rezsőnek

A műtárgy visszatér a tett színhelyére.
Derűs, zöld fény ragyogja be a szobát.
Visszajött, hogy kioltsa magát,
Hogy eljusson ő is a titokhoz,
Mert legfőbb titka a művészetnek az álom,
Melyet szürke álmainkban nappal álmodunk,
S ébredéskor, izgatottan rájövünk,

Hogy az örökkévalóság
Villáma hasított belénk:
„Miként a fák, ahogy mi sem történik velünk,
Ahogy ami történik, mi sem a fák.”

Az ajtót, ablakot befalazza,
A tükröt letakarja hullámaival.
Behömpölyög a sós képkeretbe.

HAJÓ NYARGAL

Az árboc rázuhan,
Eleven, kék függönyök rohannak,
Belsejében a hajó zsigerei gőzölögnek,
Hullámok világítanak szemeiből.

Teste öt hasadékból Jehova vicsorít.

VIHARBAN *

Lovak csapkodnak az égen.
Villámsújtotta hattyúk nyerítenek.

LÁTTAM A KUTYÁKAT

Kiemelkednek a fagyos földből,
öngyilkosok éjszakája ez.
A jég alatt egy egész világ van,
teremtés előtti pillanat.

Láttam a maszkot, mely földöntúli értelmet,
tökéletes harmóniát sugárzott.
Láttam a hegyeket, melyek nem hegyek már,
de hegyé lesznek újra.

Az ég kiszakadt a földből,
fehér ingben kutyák integetnek,
a föld alatt felvonít az arc nélküli isten.

ÉJSZAKAI VONAT

A sötétség magába szürcsöli teremtőjét
Akár a rothadó tavasz
A csillagtalan kutakat.

DENEVÉR

Az égbolt fekete rezsó.
Tüzes dróton kifeszítve fehér hold és sötét nap.
A táguló lyuk felé zuhan a denevér,
három kövér csillagot hagy maga mögött,
egy fehér és egy sötétkék holdkaréjt.

A sűrű drótháló felzizeg,
csapkod a denevér ablakomban,
a rezsó vérkörömbe kapcsolva tüzesedik, tágul,
hínárjába beszipantja az űrutast.

BE KELL VARRNI AZ ÉG ALJÁT *

Elalvás előtt mosolyogsz. Erdőillat.
Bele kell varrni a kabátba.

El fog hagyni téged a szépség, mielőtt felébredsz,
Átfúj rajtad a szél,
És nem leszel többé olló.

Túl az erdőillaton, ahol a szépség megtörik,
Valami furcsa, szárnyas hegedűsök:
„A te ollód egyedül az én életem szépíti meg!”
Be kell varrni a hegedűket,
Ahol sem égalja, sem kabát,
Be kell varrni a vágyódást.
Be kell varrni.

Aztán leteszed az ég alá,
Ahol sem olló, sem szépség,
Ahol senki sem erdőillat.
Ahol senki.
Senki senki.

KIVILÁGÍTVA FÉSÜLKÖDIK

Tengerré sem lehet már,
hullámokban rakodnak rá a székek.
Fuldoklik a díszlet alatt.
Hullámokban fésülködi.
Kivilágítva rohanják meg a székek,
széttárja őket és megfésüli.
Szelíden hanyatlik rájuk, akár a tenger.

TISZTA SZELLŐVÉ VÁLUNK

A „díszlet” levegős lesz.
Arcod az enyémhez dörzsölöd,
Végigcsúszol a vitorlákon: „Gyerünk!”
Lebegés közben: "Aludj csak, aludj!"
Akár egy csónak, rám nevensz a felhők mögül.

ÚTBAN DÉLNEK

A nagy zuhanások, vonzások és taszítások,
A Lebegések éjszakája után
Maszkot cserélünk,
Belesikoltunk a magányos cédrusba.

HÍMZETT ÜGYIRAT

*Nem kell a házat lebontani,
hogy világosság legyen.*

Mallász Gitta

HALB GOTT - HALB ERDE
Nem tudok beszélni, csak a „beszélő” által,
mert nincs szám. De van lépcsőm.
Nincs szagom. De amikor benned vagyok,
rózsaszín tollsöprű leszel, és pókot kergetsz.

Van szagod, amivel rám gondolsz,
kőrmöd, amivel megsimogatod magad,
arcod, amit megütsz, amikor cserbenhagylak.
Van hajad, amit kibontasz, amikor hideg szél,
amikor eső, amikor gonosz vagy,
amikor vörös lépcsők rohannak benned.
Van szárnyad immár, amit letehetsz.
DIE BRÜCKE, DER BOGEN

SZERELEM

„Mivel ez a vágy édes és élvezetes fájdalmat okoz,
Nem tudunk betelni vele.
Mértéktelenül növeljük ezt a vágyat,
Hogy az néha meg is öli az embert.
Ez a vágyódás úgy is hathat az emberre,
Hogy halálosan epedjen az ilyen halál után.”

Leveszi testéről az ékszereket,
Ruhájába kígyó siet.

Lába leszakad a hajnali égről,
Szent Teréz egy fapadon hever.

BEFAGYOTT, SÁRGA FOLYÓ

Mintha zúzódás érte volna a holdat,
kettészelt gyönyört tett a szánkba.
Zúzmara olvadt fogaink között
megcsikordult a folyó
s egy jégtábla belénk dőlt.

ZÖLD KESZTYÜBEN, PUFFF, AKÁR A VILLÁM

Tavaszi székre csorognak ruhái,
akár a kert, az átázott rügy,
halkan beszél, fába szorult villám,
csak megmártja magát, aztán tovább sétál.

A boldogság nem az én, pufff, eledelem,
mert, pufff, jóllaktat ésss, pufff, elááálmooosíít.

Viselsz engem? Én a vágy vagyok.
Nyúlj hozzám alulról felfelé,
mint középpontját elvesztett lény,
zavaros fény, döfj belém,
olló a holdba, pufff!

ORDÍT AMIKOR MEGSZÜLETIK

Vad madarak tojásából kiszaggatja végtagjait.
Teste áttetsző és véres,
akár a jégszekrényből kiolvadó holdkaréj.

Szárnya harmatos a vízágyútól,
éjszaka hosszan, nyüszítve énekel.
Reggel fáradtan leroskad ágyamba,
kéz a kézben fekszünk, akár a nárciszok,
s ránk zuhan a dervistáncot járó holdkaréj.

Ma sikoltva ébredt a tavasz ablakomban,
felriadtak a ledőlt nárciszok.
Ismeretlen ablakok,
összeragadt szárnyakkal fölöttem,
üres szemeirekből ágyamra pereg fekete homok.

Ma valahogy furcsán gőzölög a tükör,
másként nyerít a fésű,
árnyékomat mától Ő viseli,
s a nagyjégszekrényt, tudom,
most már nekem hűtik, nekem sepregetik.

LÉDA ÉS A FATTYÚ

A szagodat, ha feledni tudnám,
most nem kísérnének holdfényes kutyák.
Zsebemben lüktetsz az esti villamosban,
izzadtan dörzsölöm a nadrág gomblyukát.

A farkadat, ha feledni tudnám,
de bekísértek tollpihés egyenruhák.
Szájamban lüktet két repülőjegy,
mely nem érvényes, és nem visz sehová.

ÜVEGHATTYÚ AZ ELŐSZOBÁBAN

Átütött seb a tükörben.
Ez verscím is lehetne,
mondtam a kalapomnak, és levettem
a sebet az ajtóról.
A kék, megfagyott szárnyakat
a sötét előszobában hagytam.

De tél volt, a pihéket magammal vittem,
de ősz van,
és te még mindig nem vagy velem.

A tükörből pattanásként hattyúk fakadnak ki.
De kalap vagyok.
Bennem a tükrök összetörnek,
a tükrökbe pedig én török bele.

GYORSULÓ SZEKRÉNY

Nincs szél, hogy elrepüljön,
köldök a bibliai fáig.
Keze mintha hajnal volna,
kinyitja az ajtót.
A holnap ma van! - süvíti a fiókból
fülhallgatóval a fején, akár a kígyó,
és bolgár ritmusban beszél.

Ó, hát te vagy a gyönyör,
ahová a kesztyűk berepülnek,
te drága balfasz, cselekedj!

Zöld középső ujjad szájamban hernyó,
röptében kapd be a legyet!

OHRIDI GYÖNGYÖK

Ásít a tó fölött, keresztet vet, beleköp.
Kukac fekszik a meddő vízben!
A szőrös madarat
Szoknyája alatt karóba húzza.

A TENGER ARCOD VESZI FEL *

Vágyódom is, valóban, de oly nehéz elindulni!
Sikolt, s a mélységbe ugrik.
Mostantól fogva enyém vagy, selyemruha!
Zihálsz?
Nem hallom a vizektől! A csacsogó vizektől!
Kétségbeesetten a szétnyíló hajó combjai között.

SEM FECSCKE, SZAGA, MINT A MADÁRÉ

Sem fecske, szaga felröppenő hajnal,
belém kacag a friss fű a délelőtti melegben,
belém nyomja Lilit, Amáliát,
s mesél nekem a felröppenő kilincsről.

NEM LÁTOD BENNEM A VÍZESÉST? *

Ó, idegenben, s a kések alatt
minden oldalról egyszerre látni téged!
Kinyitom az ajtót, és belépek rajtad.
Hát nem ismersz meg engem?
A te hosszú nyakad nyári, poros út,
mely izmosan belém torkollik.
Te átok, vágyódás, fekete vízesés!

ÁLOM, HOSSZÚ, FEHÉR *

Örökké tartó virradat vagy bennem,
Sohareggel, hosszú, fehér.
Borulj fölém, fulladj belém.

Kősvatagban villámként csapjak beléd,
Tó legyek, keserű, fehér.
Borulj fölém, fulladj belém.

VŐLEGÉNY

A kanyarban kutyává változik,
Farok csap ki belőle.

A TÜKÖR DÉMONA

Látlak lebegni és eltűnni egy friss röntgenfelvételen,
aztán lassan leveted húsom,
izzadságomat letöröld mellkasodról,
lélegzetemet kifésülsz hajadból,
nedveim elapadnak szájadban,
szabad leszel és meztelen,
győztes és vesztes vagy
velem és nélkülem.

Aztán visszaszáll a rend, felöltözhettek,
magamra öltöm húsodat,
izzadt hónaljadba belekarmolok,
zihálásoddal hajamat felborzoló,
nedveidet magamba szűrcsölöm,
szabad leszek és meztelen,
győztes vagyok és vesztes
veled és nélküled.

A SZÖRNYETEG, AKIT SZERETÜNK

A tengerben a rizs megfő.
Ez az első megzavarodás;
a tenger úgy torzul el, ahogyan a falevél
pörkölődik szétterült hajad mellett.
A rizs megfő, a tenger kettéválk,
és sárga ablakon távozik.

HALKAN LECSATOLJA

Szúrós illattal közeledik a teáskannához,
belém néz: lélegezz!
Halkan lecsatolja, és otthagyja illatát.
De ő nem tűr!
Véres tojásbéja.
Én egy vagyok vele.
Halkan szörnyeteg.

JIN ÉS JANG *

Sem a szakadék innenső oldalán,
Sem az álom kútjában.
Sem bennem, sem kívülem.

Egyedül vagyok a moziteremben,
A vetítövásznon magamat nézem.
Rajtam kívül csak ő néz engem.

NYIRKOS ÉG, HIDEG VASALÓKKAL

A ház fölött fekete tükörben
Vasalók vonítanak.

JUDIT

Letérdel, megérinti áldozatát,
Kamera belefúr arcába.
Képkivágás a tör mentén.

Fejjel lefelé csüng a székről,
Haja belelóg a fekete vízbe.
Asszony soha nem lesz már,
Saját vérét issza.

VILLAMOSBAN

Vörös ruhában üget egy ablak.
Kiszúrt szeme
Elcsorog a virradatban.

ÉVA

Beledől a meleg korbácsok zuhatagába,
Belerohan az álomkóros, táncoló gyümölcsfákba.

FEHÉRNEK LENNI

A mandulafa virágait homok borítja be,
Vitorla támolycog be lassan, ezüstben.
Üszkös lábú madarak csüngnek rajta.

LÁRVÁK AZ ÉGI SELYEMBŐL

Este van, ragadós.
Nyugat felől, ahol a blúzok sorakoznak
Piciny hernyók, drága ékszerként a húsba marnak,

Valami belső só erejétől a lárvák életre kapnak
s a nyirkos selyemből kiszűrlik a kéket.

Az olló! Véres lepedőket szabdal
gőzölgő húsdarabok tornyosulnak az égen.
Körmök.
Letépik az égről a selyemkötést.

ALICE FÉSZKET RAK AZ ÉG ALJÁN

Evezője megakad a rózsaszín habokban:
„A legszebb mindig távol van!”
Áthajol a csónak oldalán, kócos haja az égbe ér,
Arca elsötétül:
„Nem vagyok én madár!” - mondja,
S tojásait didergő tenyerébe tojja.

ALICE ÉS A HARKÁLY

Pihés combjai között meleg eső kopog,
a húsos leveleket gyengéden széthajtja.
A lusta hernyó
nyálkás körmeit szopogatja.

ROGINA BARA MOCSÁR FACSÚCSAI

Hosszú vonítás a gőzölgő nád húsa alól.
Ragadós, nyálkás és éhes, akár a naplemente.
A tűz belesegít a gyönyörbe.
Leszopogatja lábujjait.

A mocsár pillangós.

Köröm a fák koronájában,
hús a láng gyönyörében,
vonítás a lábujjakban.
Korbács.
Rogina bara jön, mocsár jön, facsúcsain!

EZ AZ ÉVSZAK: SZEKRÉNY

Ez a szekrény sötét, barna és nedves,
mintha asszony volna, nevet.
A gyönyör benne mély és hasít.
A rovarok munkája volna ez?

Selyem blúzom véres,
pókok másznak ki belőlem,
és irtózatoss csönd van idebenn.

ANYÁM *

A levegőben gyenge léptekkel siet felém,
A folyó az ő szájából akar kibuggyanni.
Didergő fűz hangján szól:
„Ülj a hátamra! Fázom egyedül.”

ÁLOM, ZÚZOTT GYÜMÖLCSÖN

Kéken, hosszan zuhantam,
mintha felhőt öleltem volna át
kétségbeesetten, szájamba csapódó
kihűlt madarakat ropogtattam, tüdőmben havazott
az alattam sístergő hegygerinc,
gyönyört söpört belém a jeges szél,
s zuhantam némán, boldogan,
zúzott gyümölcs,
égi abroszon.

A RÓZSÁKRÓL, AZ ENYÉSZET FALAI KÖZÖTT

fiamnak

Meddig a magány hangjairól, a harapásról,
Meddig a rózsákról, a szeretet karmai között?
A sötétben két összezárt fenevad szuszog.

HOLD ÉS PATKÁNY

Jön az üveges. Hallod?
Távoli üvegcsipők.
Az üvegróka csipkeblúzba bújik és fázik.
Jönnek a csillagok.
Erősödnek a szagok, és vinnyogó,
szőrös fiókok szaladgálnak.

VILLÁM

Hangja a kútból süvít elő,
Magister Ludi a fényes hídon.
A kútból lángfarok csap ki,
Mintha a sátán ülne a nyeregben,
Neki is csak jelene van, akár egy esőköpenynek.

ELŐSZÖR FOG A FOG TEREMNI

A rügy álmodik.
A levágott nyelv is álmodik.
Véres szökőkút kivilágított ablakban.

Fogorvosi székben egy bukott angyal.

TAVASZI REGGEL A POKOL-SZIGETEK EGYIKÉN

A hullámok leteszik a korbácsokat,
kigombolják a kagylókat,
sem élő, sem holt testünkön.
Lesütött szemmel,
rózsaszín húsdarabbal hóna alatt,
ahogyan a kutya a kutyát, felfedezem őt,
akihez még nem hatolt el a fény.
De hiszen a sziklák még alig véreznek!
Akkor hát nem ember.
A bokrok alól lopva ránézek, mint a rózsza,
mely „hevében lángvörös lesz
és önkívületében illatozik”.
A sziklából a sóvárgástól az utolsó csillag is kifolyik.
Vak szörnyeteg a tükörben.
A parton hajnalt cipel egy ember.
Izzadt szárnyain rózsaszín cseppek.
Jerolim! Indul az első csónak a Pokol-szigetekre.

Ó, AZOK A SZÉP NAPOK!

Hódolat Samuel Beckettnek

Lehunja ujjait, a napernyő virágba borul,
Micsoda fény! Ismét egy gyönyörű nap.
Haja világítótornyoként lángra lobban,
Fehér, fagyott ablak a szájában belém ásít,
Hosszan, üveghangon énekel, engem hívogat.
Mosolyogva, üres szemgödrökkel
Hull önmaga sivatagába,
Torkából egy örökzöld fogkefe csordogál
Le a kék, le a lila ...
Micsoda fény! Lepke a sivatagban.

Ki énekel itt magányról,
Zuhan fehér, fagyott ablakban,
Énekel szomjas virágmintákon bennem,
Vonagló, száraz kútban?

HAPPENING 1969

Erdély Miklós emlékének

Kopasz benzineskannák a Keleti pályaudvaron,
kicsordulnak belőle a hajnalok.
Egy álmokóros fa piros felhőket ereget,
ágain ringatja kis piros buldózereimet.

A Duna-parton ragyogó patkányokkal
szárnyaink alatt,
indigó-csókka homlokunkon,
hulló csillagokként egymásba zuhanunk,
oly szelíden,
hogy a könnyek, azóta is elkerülnek.

NEM JOBB GYÖNYÖRRE TÁMADNI FEL

Erdély Miklós emlékének

A sötétszárnyú angyal labirintust épít.
A cipőket kéri, amikor kilép a gyönyörből.
Öt szája, öt arcba harap.
Az ajtóból, melyet nem nyit ki tanítványának,
Azt üzeni, visszajön tavaszra!
Mintha már nem venné észre a tóban
A zsírszobrokat,
Kertjére néz. Arca nyugodt, derűs.

Sötétedik. Az égbolt fölénk szárad.
Üres és kemény ruhánk ránk ragad.
Az üveghez szorítva sírunk. Mögött.
FUGVA, HUSZTUZVA,
ÜKLELVE, KETVE,
ÜLÜD.
Ezt a költeményt is le
j
je
bb
kellett volna kezdeni.

RÓZSAKERESZTES

Kassák Lajos emlékének

Beleszúrja magát a vetítövászon közepébe.
Ő az Egyszarvú és Krisztus,
Önmagával azonossá válik és felforr.

A kereszten felüvölt a teáskanna.

KASSÁK LAJOS

Itt nem nyílnak belőlem ajtók, ablakok,
otthon vagyok magamban.
Ház vagyok, és madár illatom van,
asszony vagyok, akibe esténként álomba zuhanok,
és férfi vagyok, akivel reggel partot érek.

Itt a lovak nem halnak meg,
acélgyeplősen vágatnak velem a hajnali égen.

A KÖLTŐ KÖSZÖNTÉSE[#]

Sápadtabb lesz az ég, ha senki sem látja?

Hamvas Béla

Sötét kabátján hernyó, égi csillagtestek,
szellemét marja láthatatlan éji vihar,
reggel kétségbeesést zúdít a világra.
Teste tintája vörös, haja tintája szürke,
lelke tintája sikoly.

Ő a tökéletes hernyó, a magányos isten,
„aki önmagának teremtett világot,
mivel senkinek itt
a magasság és az isteni nem kell.”

Alatta a kifeszített, didergő Magyarország.
A karácsonyi mozi után
sápadt jegyese vörös ruhában várja,
vörös jegyese szőrös ruhában várja,
kutyaarcú jegyese késsel várja,

égnézni várja a Nagy Tűzijáték birodalmában,
hol kipusztult madárfajok tolla
kavarog vörös alkonyatban.

S ő jön derűsen, csillagnézni imádság előtt,
szelleme tavában ég fürdik égben,
férfi a férfiban, nő a nőben.

^(Csoóri Sándornak, 60. születésnapjára)

NYÁRI ZÁPOR A GŐZÖLGŐ PAPRIKAFÖLDEKEN

Illat-örvény fehér lepedőn
Tátogó olló, és kész a nászi ágy: itt a bíbor hús,
apró, kesernyés magvak, csípős illat.
Megvastagodott nyakkal,
gőzölgő mirigyekkel vár a menyasszony,
engem vár, a szerelmest,
lenyírni hajfonatát a zöld levelek tövéből,
engem vár langyos mézzel combjai között.
Lecsorgok a lüktető húsdarabokon.
Nevemen szólít. Vért érzek nyelvemen.
Nő vagyok? Férfi vagyok? Nézem a felhőket,
a rohanó nyálmirigyeket barátnőm torkában.

EGY HOMOKI PATKÁNYNAK

Egy homoki patkánynak engedte át hónalját
langyos virággyökerek között
Ő volt az ifjúság, édes tejes bögre,
Most a homoki almafák alatt szendereg,
közel a folyóhoz, a zöld hasú halakhoz,
a megcserepesedett szájú, bűzlő parthoz.

Ez mind a hónaljában volt,
amikor még volt fű, madár és angyal,
és ő volt a szétpukkanó halakban,
ő volt a köpőlégy, az irigy, sárga virág
a férgekkel teli bögrében.

Zöld légy ül az égen.
Nyár van, bűzlő szájú. Vészes csönd.
Nincsenek tücskök.

Üszkös leánykaruhák bőregéreként lógnak a fákról.
Már elfelejtette, ki ő, és miért jött.
Horgászbokra akadt kukacként
belelóg a bácskai aszályos tájképbe.

A KÍGYÓ KÉKJE SZOKATLANUL HALOVÁNY

A barbárokra várva szerzőjének, K. Kavafisznak

A kígyó kékje szokatlanul halovány
köpenyt öltött, és lopva távozott.
Odafent szólt, de már a falakon túl,
mert forró volt a nyelv, magyarul is, görögül is.
Értette ő, mi az, miféle hang szól a mirigyekből,
a látvány szépségétől elbűvölten
elkezdett csúszni lefelé,
nem is mint kígyó, hanem mint színész,
aki sötét köpenyt öltött,
és lopva távozott.

De egy szörnyű hang hatolt a lépcsőn fölfelé,
egy ziháló, bíbor magyar paprika, aki forró volt,
héber és görög, jól tudva, persze,
mit ér a szabadság,
s mily üres nevekre szálltak e birodalmak.

De forró volt a nap s költészettel teli,
s a kígyó kékje szokatlanul halovány.
Akkor levetette magát a szakadékba,
nem is mint szárnyas kígyó, vagy falióra,
csak zuhanni, repülni kívánt szabadon,
mert aki sötét madarat öltött magára,
a mélység szépségétől elbűvölten,
a szakadék combjai között magára talál,
saját farkába harap
és halovány tojásokat ütöget.

BALKÁN EXPRESSZ

*A visszatérő világok! Ahogy
körbeforognak kiszaggatott szegéllyel,
egy mindegy-hol hulló pillanatot,
melynek nélkülem kell elvesznie.*

Tandori Dezső

Távolabb vagyok most tőled,
mint óceánjáró a kukoricaföldeken.
A száguldó villanypóznák, fekete árbocok.
Távolabb vagyok, semhogy győztes vitorlaként
szétszakadjak,
még távolabb leszek, ha megérkezem.
Itt szomjúság van és mélyből jövő, fájdalmas hang.
Csak álom az egész - suttogom ihlettel.
Itt tegnap lezuhant egy angyal.

Most mindenki naplót ír,
és szaporítja a történelmet.
Az ajtóban hattyú és gépfegyver ölelkezik.
A mozdonyvezető egy hamuszín,
üres szemgödrű ember.

Egyre távolabb tőled, ahogy feléd közeledem,
egy veréb ütődik az ablaküveghez.
Hatalmas, fekete kályhacsövek
üvöltenek fel bennem,
hol vagy? Itt sötét van és döbbenet.
Ha ez a történelem, hát nem érintelek meg,
ne várj rám, amikor megérkezem.

FORGATÓKÖNYV

Ó, azok a szép napok!
Samuel Beckett

Az eget szemléli. Maga elé néz. Szünet.
Összekulcsolja két kezét, a melléhez emeli őket,
szemét lehunyja.
Némán, de ajkait mozgatva imádkozik.
Szünet. Szünet.
Köp, hátrább hajol, felemeli a felső ajkát,
ínyét vizsgálja.
Leteszi a tükroét. Fűbe törli ujjait. Szünet.
A táska felé fordul. Száját festi, vércsík,
és többé nem mozdul.
Megjelenik a kéz.
Kinyitja szemét, felteszi szemüvegét. Mosoly.
Hátrahajol, lehunyja szemét. Szünet. Szünet.
A mosoly eltűnik. Tanácstalan arckifejezés.
Hosszú szünet.
Szembefordul. Szünet. Rendes hangon. Ingerülten.
Halkabban.
Még ingerültebben. Még halkabban. Vadul.
Ugyanazon a hangon.
Ingerülten. Még ingerültebben. Vadul.
Rendes hangon, egyhuzamban. Szünet.
Lélegzethez jut. Szünet.
Mutatóujját és középsőujját a szíve tájára teszi,
keresi, és megtalálja a szív helyét. Szünet.
Merev tekintet, beharapott ajak. Mosoly.
A mosoly eltűnik. Szünet. Szünet.
Hangja elcsuklik. Szünet.
Suttog. Hitetlenkedve hajol közel a földhöz.
A mozdulat félbemarad. Szünet.
A mozdulat félbe-
Szünet. Szünet. Halkan felnevet.
Becsukja szemét, kinyitja szemét.
Kezébe veszi a napernyőt. Szünet.
Hosszú szünet.
Félénk hangon. Szünet.
Szünet. Hosszú szünet.
A napernyő meggyullad. Füst, lehetőleg lángok.
Szünet.

UROBOROSZ

FEHÉRLÓFIA TELEFONJELENTÉSEI

1.

Torkodban szaporodom, mint a hamu.
A kifeszített JELZÉS sem bír már tovább tartani,
és beomlik, mint a halánték.
A legidősebb lány KOSZOVÓMETÓHIA
arany sarlóját
virágként rázza az Óperenciás tenger felé,
ahonnan a SÖTÉTSÉG rimáncodik,
mert elvesztette titkos magzatát.

Te már akkor tudtad,
miért sietsz plazmává sűrűsödni,
amikor megkérdezted, látod, fiam, azt a nagy fát?
Mint valami tömör, ezüst föld,
ragaszkodtam a gyorsuláshoz,
akár a gyermek, hozzád bújtam,
és úgy válaszoltam, látom.
Eredj fel annak a fának a legtetejébe,
húzd le annak a kergét.
De nem tudtam. Na, gondoltad.
Kinyitottad a számat.
Ömlött a víz öntudatlanul.

Megint szoptattál hét évig a fegyverek között.
Leopárd foltos testedből
felperzselt kaszányabűz áradt,
Krisztus sárga haja zuhogott,
hét esztendeig nem volt áram.

Húti a számat ez az ezüst tál.
Közeleg a nyár, és szeretném megtalálni a föld
KÖLDÖKÉT,
hogyan leereszkedjem, mint egy gyászmenet,
de azért megyek, hét nap, hét éjjel.
Akkor gondolhatod, mi történt.

2.

Mit keresel itt, felvilági ember, ahol még a madár se jár?
A második lány VUKOVÁR ölében,
a rádió falának dőlve, eltört pohárba vert arccal;
fehérbe öltöztették a fegyvereket,
fehér hamuban, torkodban szaporodom.

Begennyesedtek a fák, pedig még nincs tavasz,
hát jól van, hajnal, teszem hozzá,
aranyosan tudunk elcsevegni
a rádió hullámhosszán, arc nélkül,
faládában is elküldheti,
hívjon fel máskor is,
nevét cirill betűkkel írja, Fehérlófia!

Halló, éjszakai műsor, tessék gyorsabban élni!
Tempó, tempó! Kevés himnusz, kevés Krisztus,
kevés Buddha, kevés Steiner, kevés, hallod, hé,
bele, na! Tempó! Rossz, kisapám, rossz.
Ismétlem: ideális tempó a GYORSULÁS!

Imádlak William Blake, aki elég öreg vagy ahhoz,
hogy ne legyenek emlékeid rólam,
és fújod a POP egyszeregyet,
és SZARVAST hiába próbáltad elásni,
mert most ott fekszik
valahol a VASERDŐBEN temetetlenül,
ismétlem, mindez túl kevés.
Nincs ivóvizem, láz gyötör,
hét napig Krisztus sárga haja zuhogott,
eljutnak-e hozzád tudósításaim,
majd valahogy kibírom,
csak a tempóval van némi baj, köszönet. Vége.
Fehérlófia.

LÉGIPOSTA KÖLTEMÉNYEK

1.

Kedves Katalin!
Megkaptam mind két csomagot
rózsaszín papir mint máj virág csiripelt,
a postán az emberek sorban állva mint marhák
néztek, néztek, talán gondolták
na ennek mi baja,
a szeme, szája rángatodzik, mint akar, valamit
valamit csak ki gondoltak s én kirepültem
odább álltam
még szagoltam, nincs szagod neked, mi fene,
és lassan az autóba üllve mosolyogva
körbe görcsült fejjel
haza vezettem, de tévedes,
hazám az nem ez, igaz ügye,
de hát hol vagyok, mi lett szememmel,
hol a nagymamám
miért nincs itt reggel kérdezni hogy hogy
ébredtem?
hogy mit álmodtam vajon tegnap este,
kit érdekelne
nagymamáknál jobb nincs, ügye?

megint kérdem, hogy hogy s mint megy az este
fejed felett
mit is gondolsz arról amit kértem?
Igen, Nem - a két vegletes szó, arra várok
mehetek, vagy tulajdonképpen mit is
csináljak veled?
Mire várok azt kérded, az jó kérdés
a hollonak is
mint a hirdó száll s titkos szellemeken át száll,
ő tudná mi észak neki vagy kelet
e veréb kérdi bagolytól hogy énekelhet e

mellette vagy nem?
Talán nem jó ez a jelenet, de ha nem küldöm el
akkor be-fagy a szám,
oda kokkan a kezem s soha nem indulok tovább.

Üdvözetem. Irjon, ha lehet. Köszönöm a
cikkeket. Az új cím azt jelenti hogy most
ott lesz, levelem oda mehet?

november tizedike van. Kora este. Leveleid
ide értek gyorsan, köszönetem.
Ashville, 1991 november

2.

Kedves Emőke!

Még mindig hallom - viszontlátásra Újvidéken!
Az orgonákat átjárja a gyönyör.
Még mindig, lám, reménykedem.
Oly távoli a hangja, kedvesem,
még nincs minden veszve,
s ha néha vesztemet érzem,
versláb helyett, ugye, fogjak inkább kapanyelet?

Ajtókilincs fúródik torkomba,
a fésűt átjárja a gyönyör.
Még nincs minden veszve,
habverő ugrál az égen,
és oly forró-gyönyörű, ahogy a lélegző
kertekkel letakar.

A beszéd négy kapuja bezárult.
Álmaimban mégis üzen árnyéktalan,
versemből a habverőt kiszaggatja,
ő az, ki felsikolt torkomban.

A kilincset megduzzasztotta a gyönyör.
Ki ez a város bennem?
Olyan ismerős, mintha integetne,
letakarja a tükröket,
az asztalból vér folyik, a fésűk begennyесednek.

Újvidék, 1992. január

3.

Kedves Katalin

Ma megkaptam az „Egy művésznék...” elbeszélgetési cikkét. Érdekelt amit mondtál. Köszönöm. A kis lemezedet is megkaptam de jelen pillanatban még nincs az a kis közepi-plasztika ami kell ahhoz hogy meghallgathassam. Rendelni kell egy boltban. Itt azt már rég nem használják és nekem se volt meg. Így várom azt a pillanatot is hogy hangodat is hallhassam. A „Parázna sóprű” igen érdekelne. Szívesen megküldöm az árát, lehetne arról is szó hogy elküldenéd nekem? Az utóbbi hetekben megcsináltam a

bemutatói lapot rolad amit a könyvkiadóknak fogok elküldeni. Elküldtem a „Hétfejű...” javított fordítását a Kenyon Review-nak, hol M. Hacker a szerkesztő.

Ismered őt?

Szeretném fordítani a többi részét is a Kiüzetésnek és azután talán a Parázna söprűnek állnék hozzá. Itt igazán nem lehet versírás, versfordításból megélni. Habár érdekes módon van itt egy vers-szavaló csoport Ashevilleben alakult, aki már tiz éve megvan és sikeresen (még anyagilag is) járják az országot, főleg iskolákban. Ugy hívják őket hogy „Poetry Alive!” Érdekes módon úgy mint a MacDonalds ők is növekednek csak sokkal kisebb pénzről van szó

Junius végén Amsterdamban leszek az Ötödik Feminista Könyvkiállításon és akkor igen szeretnék veled találkozni, talán Pesten?

Mi a kilátás erre?

Remélem találkozhatunk ezen a nyáron, addig is szeretettel

Tetszik a Kis házad és a kilátás is.

Asheville, 1992. február

4.

Kedves Emőke!

Közel már a hasfelmetsző tavasz.
Padot csináltál belőlem.
Oly távoli a hangod, még nincs minden veszve,
szemed is fehér, mielőtt elfelejtelek.
Régen írtam, a magot elvetettem,
sűrű a hajam, amikor zörögsz bennem.
Miért sarjadozol?

Ezt a járványt, nálatok is úgy hívják - kikelet?

Újvidék, 1992. március

5.

Kedves, kedves!

Szerda este 9 óra van, végre, ma rengeteg friss húst álmodtam. Mivel nagyon szalad az idő, félig lemészárolt tehének vonszolták magukat, utolsó leveletem, amiben rész meg is lesz, ma este fejeztem, szelíd barmok, combjaiból és bordáiból hiányzott hatalmas darab, nyomdától függ. Eddig még lesz. Enyhe, rózsaszínű angyalok gőzölögtek, és nem tudtam segíteni. A hasznuk az a kis könyv olyan három és ötszáz dollár, nem tudom, mikor lesz vége, és mennyiért adjuk el. Kérdések. És kész röhej, hogy amikor felébredtem, azt hittem, vége.

Angolul. Gondolom, te az előadást jobban csinálnád, de ez az élet, nekem gondolni, hogy amikor az egész, tudsz majd jönni, és együtt csináljuk Bookstore/Cafe boltomban. Itt küld hasonlít mint a Gundelre.

Az USA térképén.

Apám betegeskedik. De rossz szememmel melyik országban keressem városod? Minek annyit bolyongani ismeretlen országokban, Havenben, segíteni anyámnak 69 vérkeringéssel van baj lábaiban, amikor rögtön honvágy gyötör a nemlétező országból. De mi ez a fájdalom a zsidókéhoz, a palesztinokéhoz, vagy a kurdokéhoz képest, itt március van és hozzászoktunk a megcsonkított emberek látványához, a halottakhoz, és hogy sokan már nincsenek.

Te még még vagy?

Remélem Te jól vagy és írogatsz.

Egy-egy vers!

Ezen én is őszintén csodálkozom.

Szeretettel Emőkatalin.

Ashvidék, 1992. március

Az a hír járta rólam, hogy Újvidék főterén, teljesen meztelenül, egy ezüstbiciklin karikáztam végig. Az ehhez hasonló áltörténetek vagy történetek vezettek végül is igazi és jelképes kiűzetésemhez. A Magvető Könyvkiadó gondozásában megjelent Kiűzetés (válogatott versek) című kötetemig voltam Ikarosz a metrón, hétfejű varrógép, és kis piros buldózerként is írtam verseket. A Kiűzetést a Bukott angyalok versciklussal zártam; Jegyesség című kötetemben tovább élnek ezek az angyalok, jegyességet kötnek az ember lányaival, fiaival, valamint a négy őselemmel. Ezt a jegyességet Uroborosz, a saját farkába harapó kígyó gyűrűje zárja.

Ladik Katalin